

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

[Ensign, F. H. P. R.]

Statsrätt
Beta

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR

LANDSFÖRENINGEN OCH LOKALFÖRENINGARNA

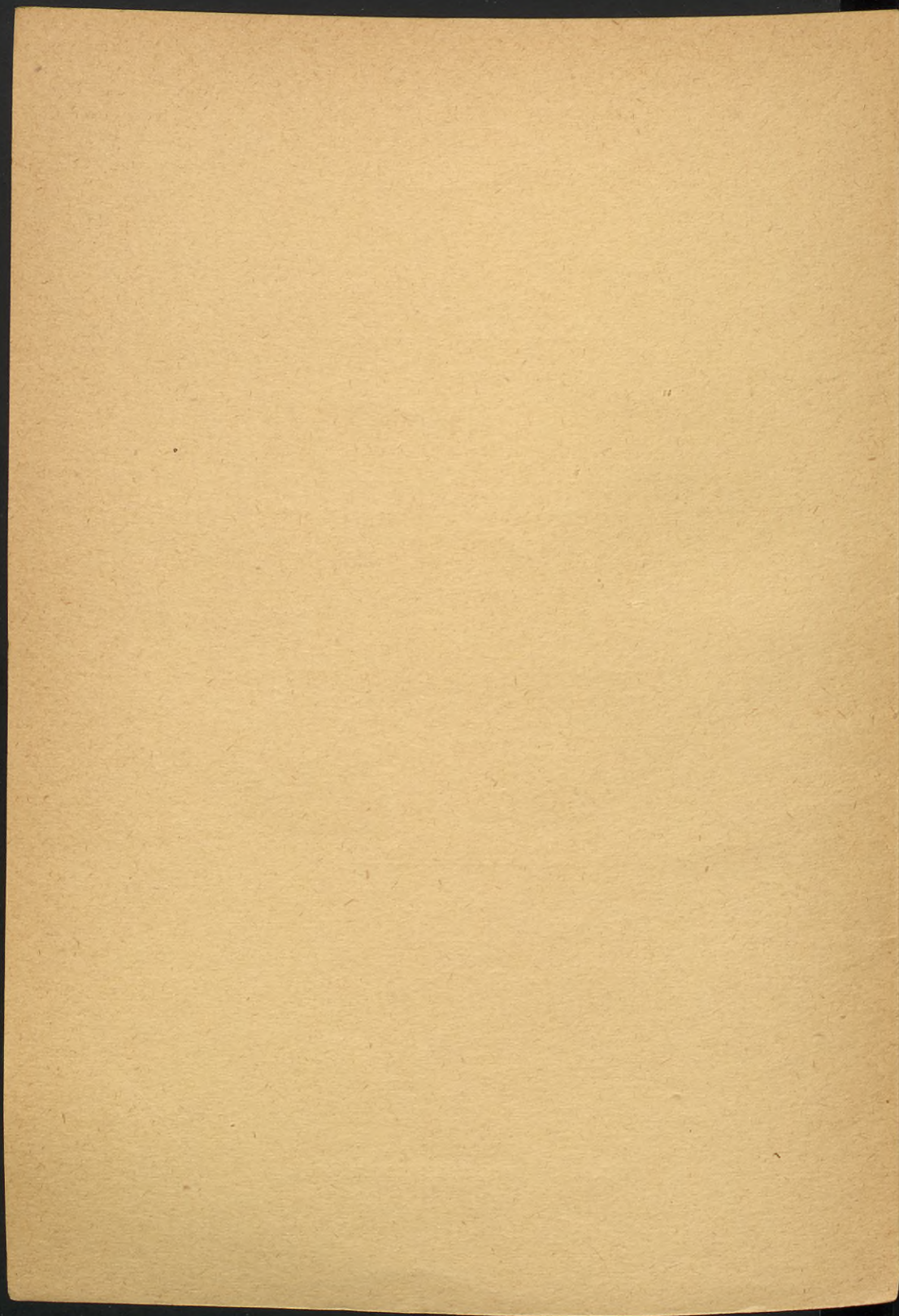
FÖR

KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

1911.

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI, 1912.

ÅRSBERÄTTELSE
FÖR
LANDSFÖRENINGEN
OCH
LOKALFÖRENINGARNA
FÖR
KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT
1911.

STOCKHOLM,
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI 1912.

ARKIVKÄTTEN

LÄNDSFÖRENINGEN

DOKUMENTEN

1848-1850

Centralstyrelsens

för

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt

årsberättelse 1911.

Året 1911 har varit ett händelserikt år såväl för den svenska politiken i allmänhet som för den speciella del av densamma, som representeras av de svenska kvinnornas rösträttsrörelse. Parti- och enskilda motioner om rösträtt och valbarhet för kvinnor ha behandlats av riksdagen och frågan har där ännu en gång fallit genom Första kammarens motstånd. Men i och med det systemskifte, som ägde rum efter höstens val, har frågan kommit in i ett annat läge, därigenom att den nya regeringen upptagit frågan på sitt program.

Vad som satt sin alldeles särskilda prägel på det gångna året har varit den Internationella kvinnorösträttsalliansens 6:te kongress, som avhölls i Stockholm den 12—17 juni, och som blev av en utomordentlig verkan, dels genom att bibringa den svenska allmänheten en verklig föreställning om den internationella rösträttsrörelsens stora omfattning och betydelse, dels genom att hos de svenska kvinnorna väcka en känsla av samhörighet med de för sin rösträtt kämpande kvinnorna i jordens skilda länder.

Under 1911 ha bildats 10 nya lokalföreningar, varav 2 filialer. De nya föreningarna äro Järpen, Björknäs, Askersund, Sölvesborg, Ousby, Borlänge, Skee, Mellerud, Moskussel och Vara. Under året ha följande föreningar nedlagt sin verksamhet på grund av lokala svårigheter, blivit filialer till eller uppgått i närliggande föreningar, nämligen Gudmundrå, Helgum, Kisa, Mora, Rättvik, Ursviken, Årnäs, Gössäter, Över-Selö, Kungsbacka, Kungsör,

*Antalet
lokalför-
eningar.*

Mariefred, Leksand och Mjellby. Sölvesborg och Forshaga ha under året från filialer övergått till självständiga föreningar. Föreningsantalet, som den 31 december 1910 uppgick till 174, därav 12 filialer, utgjorde således den 31 december 1911 172, därav 16 filialer.¹

Centralstyrelsens
årsmöte.

I centralstyrelsens 8:de årsmöte, som ägde rum i Stockholm den 9—10 januari, deltog 74 centralstyrelsemedlemmar, representerande 50 föreningar. Dessa voro:

Fru A. M. Holmgren, ständig ledamot; fröken A. Whitlock, ständig ledamot; fröken A. Norbäck, Arvika; fröken E. Nyström, Bomhus; fröken S. Dahlin, Borås, c. s.; fröken M. Löfroth, Eksjö, c. s.; fröken E. Wester, Engelholm, c. s.; fröken A. Svinhufvud, Enköping, c. s.; fru G. Westlund, Eskilstuna, c. s.; fröken A. Trädgårdh, Falkenberg, c. s.; fröken V. Olander, Falun; fröken G. Martin, Falun, c. s.; fröken O. Marin, Filipstad; fröken A. Rundberg, Filipstad, c. s.; fröken L. Thorén, Flen; fru K. Lindh, Gävle; fröken A. Sundbom, Gävle, c. s.; fru F. Carlberg, Göteborg; fröken A. Persson, Hudiksvall, c. s.; fröken G. Planting-Gyllenbåga, Huskvarna; fröken A. Bejbom, Huskvarna, c. s.; friherrinnan E. Lilliecreutz, Jönköping; fru H. Runbeck, Kalmar; fröken S. Kruse, Karlskrona; fru V. Falck, Karlskrona, c. s.; fru G. Hellberg, Karlstad; fru G. Gullström, Karlstad c. s.; fru E. Billing, Kristianstad; fröken A. Olin, Kristianstad, c. s.; fröken H. Unger, Kristinehamn; fru H. Ekman, Kumla; fröken M. Eriksson, Lidköping; fröken N. Uddenberg, Malmö; fröken A. Cnattingius, Nora, c. s.; d:r A. C. Romanus-Alvén, Norrköping; fröken A. Karlsson, Norrköping, c. s.; fröken A. Gustavsson, Nyköping, c. s.; fru F. Stéenhoff, Oskarshamn; fru A. Tonning, Ronneby; fröken T. Borg, Ronneby, c. s.; fru J. Velander, Skara; fröken A. Erikson, Skutskär; fru I. Fahlén, Sollefteå; fru J. Rydström, Stenstorp; fröken L. Rydström, Stenstorp, c. s.; d:r L. Wahlström, Stockholm; fröken S. Bergman, Stockholm; fröken A. Thorstenson, Stockholm; fru E. Boheman, Stockholm, c. s.; friherrinnan E. Palmstierna, Stockholm, c. s.; fru A. Widebeck, Strängnäs; fröken E. Wahlqvist, Sundsvall; fröken M. Larsson, Söderhamn; fröken A. Nyström, Söderköping; fröken J. Helander, Söderköping, c. s.; fröken M. Hallström, Södertälje; fröken A. Olsén, Södertälje, c. s.; fru B. Nyberg, Tierp; fru F. Grönberg, Torshälla; fröken S. Wollter, Trollhättan; fru G. Zachau, Uddevalla; fröken A. Grönfeldt, Umeå, c. s.; fru E. Hagen, Uppsala; fröken E. v. Post, Uppsala, c. s.; fru A. Lénström, Vaxholm; fru C. Benedicks-Bruce, Visby; fröken I. Bergius, Vänersborg; fru G. Assarsson, Västervik; fru M. Strandberg, Västerås; fru R. Randall-Edström, Västerås, c. s.; d:r G. Petrini, Växjö; fru E. Agrelius, Örebro; fru A. Gunnarsson, Örebro, c. s.; fröken A. Hultqvist, Östersund.

Båda förmiddagarna upptogos av enskilda möten; första dagens afton av ett offentligt och andra dagens av ett halvskilt möte.

¹ Under början av 1912 ha bildats 12 föreningar, nämligen: Alfta, Axvall, Eringsboda (förut filial), Frövi, Hanebo, Hybo, Järfisö, Segersta, Rånnum, Sala, Sveden och Änimskog. Dessutom ha under 1912 bildats 3 nya länsförbund: i Blekinge, Göteborgs och Jämtlands län. Inalles finnas nu 13 länsförbund.

Centralstyrelsemötet öppnades av d:r Lydia Wahlström, som hälsade de närvarande välkomna och därvid särskilt vände sig till de 8 nyvalda kvinnliga stadsfullmäktige, som deltog i mötet.

Härefter företogs val av ordf., vice ordf., skattmästare och sekreterare. Härtill utsågos genom öppen omröstning d:r Lydia Wahlström, fröken Signe Bergman, fröken Axianne Thorstenson och fru Ezaline Boheman. Till vice skattmästare utsågos fröken Thorborg Widebeck.

Ordf. redogjorde för den politiska delen av V. U:s arbete under 1910, som koncentrerats på att söka påskynda den av riksdagen begärd utredningen. Efter att ha i korthet genomgått detaljerna i detta arbete, slutade ordf. med att uppläsa ett förslag till resolution, avsett att efter morgonmötets slut överlämnas till statsminister Lindman, som lovat att mottaga den församlade centralstyrelsen. Resolutionen, som antogs enhälligt, hade följande lydelse:

Till Hans Excellens Statsministern.

»Då man numera verkligen vill hos oss ansluta sig till den allmänna rösträttens princip, synes det Riksdagen, som om tiden skulle vara inne att taga under allvarligt övervägande, huruvida och i vilken omfattning politisk rösträtt kan beredas jämväl kvinna, gift likaväl som ogift. Att från direkt politiskt inflytande utestänga henne kan näppeligen sägas vara förenligt med införande av en så vidsträckt valrätt för män, som nu ifrågasättes. Hon har nämligen lika stora intressen att tillvarataga i samhället som mannen och bör väl därför även sättas i tillfälle att genom deltagande i de politiska valen göra dem tillbörligen beaktade. Härtill kommer, att kvinnan på grund av de henne särskilt utmärkande egenskaper är ägnad att utöva ett gagneligt inflytande i synnerhet på den sociala lagstiftningens område, såsom i fråga om fattigvård, sjukvård, undervisning och uppfostran.» Denna motivering inrymmer i Riksdagens skrivelse av den 17 maj 1906, vilken utnynnär i en anhållan att Kungl. Maj:t behagade föranstalta om en utredning av frågan om kvinnans politiska rösträtt samt framlägga för Riksdagen resultatet av denna utredning jämte det förslag vartill densamma kan giva anledning.

År 1908 framlades för Riksdagen en genom statistiska centralbyrån utarbetad utredning angående svenska förhållanden. Den på regeringens initiativ ytterligare igångsatta utredningen rörande erfarenheter från de stater, där kvinnorna åtnjuta politiska rättigheter, lät sig emellertid varken till 1909 eller 1910 års riksdagar avhöra.

Svenska kvinnor, som nu i snart fem år avvaktat den slutliga utredningen och den därmed förbundna, av Riksdagen begärda kungl. propositionen, hava anledning hoppas att utredningen kommer att föreligga avslutad till 1911 års riksdag.

Sedan det berättigade i kvinnornas krav på politiska rättigheter sålunda vunnit Riksdagens principiella erkännande, hava två av de politiska partierna på sina valprogram uppdragit fordran på politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. År 1909 antog den nyvalda Andra kammaren efter konstitutionsutskottets tillstyrkan utan debatt och utan votering Liberala samlingspartiets motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män.

Genom 1907 års kommunalreform, som tillerkänt kvinnorna vidgade kommunala rättigheter, äga kvinnorna numera indirekt och i vissa fall direkt rösträtt till Första kammaren. Av denna rättighet hava kvinnor av alla partier i stor utsträckning begagnat sig vid 1910 års val.

På grund av nämnda förhållanden liksom av kvinnorösträttsrörelsens allt större omfattning anholder Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, samlad till årsmöte i Stockholm den 9 januari 1911, vördsamt att Kungl. Maj:ts regering till denna riksdag, den sista i perioden, ville inkomma med en Kungl. proposition om *rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män.*

Sedan fröken A. Thorstenson lämnat en redogörelse för förberedelserna till sommarens stora internationella rösträttskongress och en del smärre föreningsangelägenheter blivit behandlade, avbröts förhandlingarna i och för uppvaktningen hos statsministern.

Ordföranden, d:r Lydia Wahlström, uppläste den å mötet fattade resolutionen, varefter statsministern höll ett länge anförande av följande lydelse:

Jag förstår ju väl att den utredning om kvinnans politiska rösträtt, som Riksdagen begärt, skall intressera eder i hög grad. Om densamma kan jag därför upplysa följande. Härvid förbigår jag den av statistiska centralbyrån 1908 avlämnade utredningen rörande det antal kvinnor, som kunde antagas komma i åtnjutande av politisk rösträtt med de ena eller de andra rösträttsbestämmelserna, enär denna torde vara allmänt bekant.

Det framstod emellertid såsom angeläget att för tillfredsställande av Riksdagens krav på allsidighet låta utöver den sålunda gjorda nakna sifferstatistiken även föranstalta om en utredning rörande de viktigare statsrättssystemens och statsrättslärares ställning till frågan om politisk rösträtt för kvinnor ävensom en historisk redogörelse om rösträttsbestämmelserna i de stater, där sådan rösträtt blivit genomförd. Detta arbete har professor Reuterskiöld åtagit sig att utföra, och enligt vad han meddelat mig har han detta sitt arbete f. n. under tryckning, vadan det ej torde dröja så länge förrän det kan bli offentliggjort.

Vidare skulle en statistisk utredning ske rörande förhållandena i de stater, som infört politisk rösträtt för kvinnor, ävensom angående verkningarna av kvinnorösträtten i

nämnda stater, samt i vad mån den sålunda från utlandet vunna erfarenheten kan anses tillämplig på svenska förhållanden. Detta arbete skulle utföras av statistiska centralbyrån, men detta ämbetsverk har varit överhopat av annat arbete och kompetenta krafter utanför verket ha ej, trots allvarliga bemödanden, stått att förvärva. Det har sålunda ej fortskridit så som varit önskvärt, och någon annan utväg står nu ej till buds än att verkets chef, överdirektör Widell, erhåller partiell ledighet för att mera ostört kunna ägna sig åt detsamma, en anordning som överdirektör Widell själv föreslagit och som nu skall komma till stånd.

Vad själva saken, införande av politisk rösträtt för kvinnor, angår, har jag haft tillfälle att därom förut uttala mig, nämligen att jag, oavsett att man torde böra avvakta resultatet av utredningarna, dock icke anser denna fråga böra framföras förrän man fått erfarenhet om verkningarna av den stora rösträttsreformen. Genom den allmänna rösträtts införande för män har valmännens antal blivit mer än fördubblat. Jag anser det icke vara förenligt med ansvarsmedveten politik att innan man ens en enda gång fått erfara resultatet av denna ökning av valmanskåren skrida till en ytterligare ökning av densamma.

Sedan centralstyrelsemötet åter samlats efter uppvaktningen, vidtog en livlig diskussion med anledning av statsministerns avisande svar. Mötet enades om följande protestresolution, avsedd att inflyta i pressreferatet från mötet:

Det svar, statsministern lämnade den samlade centralstyrelsen, hade uppväckt stor förvåning. Då statsministern under hösten 1910 förklarade sig icke ämnade använda den pågående utredningen av den kvinnliga rösträtts verkningar i förhållningssyfte utan tvärtom vilja på allt sätt främja dess avslutning till 1911 års riksdag, den sista i innevarande valperiod, hade kvinnorna ansett sig ha anledning hoppas att på den avslutade utredningen skulle följa det av 1906 års riksdag begärda k. förslaget till lösning av kvinnornas rösträttsfråga. Ännu samma dag hade statsministern vid uppvaktning påpekat huru ivrigt han påskyndat utredningen, men blott för att omedelbart därefter förklara, att han i alla händelser ej ämnade komma med något förslag i frågan till den stundande Riksdagen, utan ytterligare ville avvakta verkningarna av männens genomförda rösträttsreform. Då den så mycket omtalade, återopade och påskyndade utredningen i själva verket härigenom förklarats sakna all betydelse, beslöt centralstyrelsen att vidtaga åtgärder för att oaktat regeringens sätt att behandla frågan söka betrygga dess förnyade framläggande inför riksdagen.

Dessutom uppdrogs åt V. U. att söka åstadkomma en samlingsmotions framläggande för Riksdagen.

V. U:s förslag till ändringar av paragraferna 4, 5 och 9 i L. K. P. R:s stadgar inleddes av fröken S. Bergman, som framhöll, att de föreslagna ändringarna tillkommit av praktiska skäl och för att underlätta arbetet inom Landsföreningen. Mötet antog enhälligt såsom vilande följande stadgeändringar:

§ 4.

lika med nuvarande § 5 plus ett nytt

Mom. C. Centralstyrelsen utser på sitt ordinarie sammanträde inom sig Landsföreningens ordförande.

§ 5.

Centralstyrelsens av Stockholmsföreningen valda medlemmar samt Landsföreningens ordförande, ifall hon ej tillhör dessa, utgöra ett verkställande utskott. Till sekreterare och skattmästare väljer V. U. inom eller utom sig i Stockholm bosatta kvinnor, vilka uppbära av centralstyrelsen för varje år bestämda arvoden.

§ 9.

Landsföreningens räkenskaper granskas av två i Stockholm bosatta revisorer, vilka jämte två revisorssuppleanter väljas av styrelserna inom de fem största lokalföreningarna. Års- och revisionsberättelserna utsändas under mars månad varje år till lokalföreningarnas styrelser, vilka äga bevilja eller vägra centralstyrelsen ansvarsfrihet. Justerat protokoll om decharge insändes före april månads utgång till V. U.

På aftonen hölls ett offentligt möte i Musikaliska akademiens stora sal. Mötet öppnades med ett kort anförande av d:r Lydia Wahlström. Talare voro: lektor Teofron Säve samt riksdagsmännen redaktör Hjalmar Branting och lektor Karl Starbäck. Efter mötet hade Stockholms F. K. P. R. inbjudit centralstyrelsemedlemmarna till en festlig bankett på Grand Hotel.

Andra dagens enskilda möte inleddes med en längre, livlig diskussion över ämnet: *L. K. P. R. och pressen*. Fru K. Lindh redogjorde för L. K. P. R:s artikelserie, fru A. Widebeck inledde frågan: *Bör ej genom L. K. P. R:s försorg utgivas ett billigt, periodiskt tryckalster?* och fru Brita Nyberg inledde frågan: *Bör icke en uppmaning ställas till resp. platstidningar att öppna sina spalter för kvinnorösträtten?*

Med stöd av den förda diskussionen fattade mötet följande beslut:

att fortfarande stödja Dagny,

att för närvarande avslå fru Widebecks förslag om utgivande av ett månadsblad,

att L. K. P. R. fortfarande borde utgiva billiga och populära småskrifter att spridas på landsbygden.

F. K. P. R:s föreningsverksamhet diskuterades härefter. Fru A. Lénström betonade att något måste göras för att ingjuta mera livaktighet i föreningsarbetet; fru C. Benedicks-Bruce framhöll nödvändigheten av upplysningsverksamhet inom de bredare lagren såväl på landet som i städerna, och friherrinnan E. Palmstierna talade om vikten av att anordna samhällskurser.

Efter en livlig diskussion om det sista förslaget uttalade mötet såsom sin åsikt, att samhällskurser fortfarande borde ordnas och att dessa borde vara gemensamma för män och kvinnor. Vidare uttalade sig mötet för önskvärdheten av att genom kvinnliga stadsfullmäktige väcktes motion om kommunalanslag till dylika kurser.

Fröken A. Whitlock höll ett anförande om *De socialdemokratiska kvinnornas ställning till L. K. P. R.* Tal. uttryckte sin glädje över att klyftan mellan de olika partierna ej tycktes vara så stor bland kvinnorna som bland männen. Kvinnorna önskade rösträtt och insågo, att de behövde varandra och måste hålla samman. Oaktat det på den internationella socialdemokratiska kongressen i Köpenhamn framkommit ett resolutionsförslag mot samarbete mellan de borgliga och de socialdemokratiska kvinnorna, hade i Sverige ännu ingen nämnvärd utbrytning ur den borgerliga rösträttsrörelsen ägt rum. De svenska socialdemokratiska kvinnornas hållning vid detta tillfälle kan betraktas såsom en frukt av det föregående goda samarbetet mellan kvinnor tillhörande olika partier.

Nästa ämne på programmet var: *Första kammaren och kvinnans politiska rösträtt.*

Fru E. Boheman redogjorde för landstingskandidaternas ställning till frågan på grundval av svaren från de av L. K. P. R. interPELLerade kandidaterna. Härav framgick, att av de 574 inkomna svaren 159 voro från högermän, 313 från frisinnade och 102 från socialdemokrater. Av dessa hade 526 förklarat sig vara principiella anhängare till kvinnans politiska rösträtt och 48 motståndare. Fördelade på de olika partierna ställde sig svaren sålunda: högern 126 ja och 43 nej; de frisinnade 308 ja och 5 nej; socialdemokraterna samtliga ja.

D:r G. Petrini skildrade vad kvinnorna kunde vänta av Första kammaren och påpekade, att landstingsvalen visade en ganska stark förskjutning åt vänster samt framhöll vikten av fortsatt agitation på landsbygden.

Frågan: *Hur gestaltat sig kvinnornas samarbete med männen inom de politiska organisationerna?* inleddes av fru H. Runbäck, som meddelade några erfarenheter från Kalmar. Fru

E. Hagen skildrade sina intryck från stadsfullmäktigevalen i Uppsala, och fröken S. Wollter framhöll nödvändigheten av samarbetet med männen samt de i huvudsak goda erfarenheterna av detsamma.

Det första föredraget på aftonens halvskilda möte hölls av fröken E. Wester, som talade om *Världssituationen ur kvinnorösträttssynpunkt* och gav en framställning av frågans läge i olika länder.

Den andra frågan: *Erfarenheter från 1910 års stadsfullmäktigeval*, inleddes av fröken S. Kruse, som meddelade en del erfarenheter från landstings- och stadsfullmäktigevalen i Karlskrona, samt av fröken G. Planting-Gyllenbåga, som redogjorde för det första stadsfullmäktigevalet i den nyblivna staden Huskvarna, där kvinnorna gått fram med egen lista och lyckats få sin kandidat vald.

Härefter upptogs till behandling ett par frågor, som ej medhunnits vid förmiddagens enskilda möte. D:r G. Petrini lämnade en redogörelse för *Vilka kommunala uppdrag kunna innehavas av kvinnor?* och fru K. Lindh talade om *Vad som kan göras för att sprida kännedom om de gifta kvinnornas kommunala rättigheter.*

Mötet beslöt:

att L. K. P. R. skulle utgeva en broschyr om de gifta kvinnornas självdeklaration;

att V. U. skulle ombesörja ledande artiklar i tidningarna angående gift kvinnas kommunala rättigheter;

att Centralstyrelsen skulle vända sig till häradshövding G. Sandström med begäran om att vid nästa riksdag väcka motion om rätt för gift kvinna att vara medlem i folkskoleöverstyrelse.

Slutligen talade d:r A. Skoglund över ämnet: *Önskemål angående gift kvinnas rättsliga ställning.* Tal. lämnade en utförlig redogörelse för de lagstadganden, som funnits rörande gift kvinnas rättigheter ända från landskapslagarnas tid intill våra dagar och framhöll, att arbetet nu borde koncentreras på avskaffandet av mannens målsmanskap.

Mötet antog enhälligt följande resolution:

”Medlemmar av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, representerande 162 lokalföreningar med över 11,000 medlemmar, samlade till möte i Stockholm den 10 januari 1911, uttala med anledning av den pågående revisionen av äktenskapslagstiftningen såsom sin önskan att lagbestämmelserna så avfattas att med målsmanskapets upphävande den gifta kvinnan beredes full likställighet med mannen, så att

makarnas likaberättigade ställning såväl inom hemmet och gentemot barnen som i förmögenhetsrättsligt avseende måtte till fullo tillgodoses*.

* * *

Med anledning av statsministerns svar till centralstyrelsemötet upptogs vid årets remissdebatt frågan om kvinnans politiska rösträtt från såväl liberalt som socialdemokratiskt håll. I Första kammaren blev regeringens hållning föremål för en sakrik och dräpande kritik av herr M. Hellberg, och i Andra kammaren upptogs frågan av friherre Carl Carlsson Bonde och herr August Nilsson från Malmö.

Remissdebatten.

Av centralstyrelsemötet erhöi V. U. i uppdrag att söka åstadkomma samlingsmotioner om rösträtt för kvinnor i båda kamrarna, men efter underhandlingar med de ledande männen inom de olika politiska partierna måste denna tanke uppgivas såsom /outförbar. I Första kammaren fanns utsikt att få till stånd en enskild motion från högerhåll, men i Andra kammaren kunde ingen högermotion åstadkommas.

Rösträttsmotioner i riksdagen.

Riksdagen skulle dock även detta år komma att behandla frågan om kvinnans politiska rösträtt. Liberala samlingspartiet förnyade nämligen sin motion från 1909 i båda kamrarna, och den socialdemokratiska riksdagsgruppen upptog kvinnans rösträtt i sin motion om författningsrevision, likaledes i båda kamrarna. Den socialdemokratiska motionen var så avfattad, att varje yrkande kunde upptagas för sig, vilket möjliggjorde en gemensam behandling av de båda motionerna i vad som rörde kvinnorösträtten. Den enda högermotionen framlades i Första kammaren av herr A. Bergström med instämmande av herr G. Olsén. Motionären hemställde, att Riksdagen måtte besluta, att svensk gift moder och kommunalt röstberättigad kvinna måtte erhålla politisk rösträtt på samma villkor som svensk man.

Den åt professor C. A. Reuterskiöld anförtrödde delen av den utredning rörande kvinnans politiska rösträtt, som på anmodan av 1906 års riksdag igångsatts av regeringen, förelåg färdig under mars månad. Den bär titeln "Om utvecklingen och tillämpningen i utlandet av idén om kvinnans politiska rösträtt" och innehåller en historisk utredning av frågans utveckling inom olika länder. Med sina på originalspråken återgivna bilagor, bestående av utdrag ur lagparagrafer, debatter, resolutioner, m. m. torde den utgöra ett enastående aktstycke i den kvinnliga rösträttsrörelsens historia. Det resultat, vartill professor Reuterskiöld för sin per-

Utredningen.

sonliga del kommit i frågan, har han sammanfattat i den satsen, att kvinnorna ännu icke utgöra någon verklig maktfaktor i samhället, och att de ej böra erhålla något inflytande på det politiska livet förrän de visat sig vara en sådan maktfaktor.¹

Rösträtts-
frågans
behandling
i konstitu-
tionsut-
skottet.

Konstitutionsutskottet avstyrkte denna gång, i motsats till 1909, Liberala samlingspartiets motion med reservationer från liberaler och socialdemokrater. Orsaken härtill får sökas i den omständigheten, att utskottsvalen numera ske proportionellt, varigenom sammansättningen av utskotten blivit en annan än förut.

Rösträtts-
frågans
behandling
i Riksdagen.

Lördagen den 13 mars behandlades rösträttsmotionerna i Första kammaren, som utan votering avsgo såväl herr Bergströms motion som den socialdemokratiska motionen samt efter ett par timmars livlig debatt likaledes avsgo Liberala samlingspartiets motion med 105 röster mot 23. Detta var första gången som denna kammare voterade om rösträtt och *valbarhet* för kvinnor på samma villkor som för män.

Huvudtalare för den senare motionen var herr M. Hellberg, som dels försvarade reservanternas ståndpunkt, dels skickligt parerade de anfall, som under debatten gjordes från motsidan. Mot motionen talade bl. a. de tre såsom energiska motståndare till kvinnorösträtten kända professorerna Clason, Kjellén och Fahlbeck. Att frågan föll i denna kammare, innebar ingen som helst överraskning för kvinnorna. Däremot ansågo sig kvinnorna haft skäl att vänta ett bättre voteringsresultat i Andra kammaren, där frågan behandlades onsdagen den 17 maj. Siffran — 120 ja mot 92 nej — var överraskande låg, när man betänker att samma kammare 1909 utan debatt och utan votering antog samma motion. Vice talmannen, herr Th. av Callerholm, talade varmt för sin reservation och understöddes kraftigt av friherre Carl Carlsson Bonde. Herr Larsson från Västerås talade för den socialdemokratiska reservationen med instämmande av hela den socialdemokratiska gruppen. Ingen enda av motståndarna framförde några skäl för sin ståndpunkt.

Under båda dessa debatter satt den Internationella alliansens ordf. Mrs Chapman Catt, som med anledning av sommarens kongress redan anlant till Stockholm, på talmansläktaren såsom en intresserad åskådare.

Opinions-
möten.

Strax före rösträttsfrågans behandling i riksdagen anordnade L. K. P. R. ett stort offentligt möte i Norra latinläroverkets hög-

¹ I mars 1912 utkom sista delen av den av den Lindmanska regeringen igångsatta utredningen. Den är utförd av chefen för statistiska centralbyrån överdirektör L. Widell och bär titeln "Politisk rösträtt för kvinnor. II".

tidssal, till vilket regeringens och riksdagens medlemmar voro inbjudna. Mötet var besökt av omkring 1,000 personer. Huvudtalare var Mrs Chapman Catt, vilken här för första gången talade inför en svensk publik. Övriga talare voro d:r L. Wahlström, d:r G. Petrini och fru A. Horney. Mötet fattade enhälligt följande resolution, som sedan trycktes och tillställdes samtliga riksdagsmän:

Då Riksdagen år 1906 i sin skrivelse till Kungl. Maj:t uttalade, att det icke kunde anses förenligt med den allmänna rösträttens princip att utestänga kvinnorna från politiskt inflytande,

då denna princip hos oss nu vunnit tillämpning i vad den avser männens politiska rösträtt,

då kvinnornas inflytande särskilt på den sociala lagstiftningens område, såsom i sagda skrivelse påpekats, skulle vara gagneligt, och

då flera viktiga, i privatlivet och i de sociala förhållandena djupt ingripande frågor nu stå på dagordningen, uttala män och kvinnor, samlade till möte i Stockholm den 8 maj 1911, sin livliga anslutning till de i Riksdagen nu framlagda motionerna om politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor på samma villkor som för dess män och sin förhoppning, att Riksdagen genom att redan detta år antaga ett sådant förslag ville behjärta det för samhället önskvärda i att kvinnorna så snart som möjligt få vid ordnandet av de samhällseliga angelägenheterna göra jämväl sitt inflytande gällande och taga sin del av ansvaret.

Även inom en hel del lokalföreningar höllos möten för att stödja motionerna och fattades resolutioner till förmån för frågans lösning vid 1911 års riksdag.

På centralstyrelsemötet beslöts att söka genom ledamoten av Andra kammaren herr G. Sandström få till stånd en motion om rätt för gift kvinna att vara medlem av folkskoleöverstyrelse. Denna motion kom också till stånd och gick igenom vid behandlingen i riksdagen.

Motion om gift kvinnas rätt att vara medlem i folkskoleöverstyrelse.

* * *

Den Internationella kvinnorösträttsalliansens 6:te kongress ägde rum i Stockholm den 12—17 juni.

Förberedelserna till densamma hade börjat redan 1910, och på hösten detta år var insamlandet av penningbidrag i full gång och kommittéerna hade konstituerat sig och börjat sitt arbete. Dessa kommittéer utgjordes av en centralkommité med sju subkommittéer. Medlemmar i dessa voro: i centralkommit-

Den Internationella kvinnorösträttsalliansens 6:te kongress.

Kongresskommittéerna.

tén: fröken Signe Bergman, ordf., fröken Axianne Thorstenson, v. ordf., fröken Anna Frisell, kassaförvaltare, fröknarna Nini Kohnberger och Elin Carlsson, sekreterare, fröken Anna Whitlock, fruarna Ann Margret Holmgren, Lizinka Dyrssen, Axeline Virgin, Bertha Nordenson, Lilly Laurent, Carola Sahl v. Koch, Else Kleen och Ezaline Boheman, friherrinnan Ebba Palmstierna, fröken Bertha Hübner och d:r Malin Wester-Hallberg; i *festkommittén*: fru Lizinka Dyrssen, ordf., fröken Bertha Hübner, v. ordf., fröken Lisa Klingbom, sekreterare, fruarna L. Ramström, Julia Lublin och Sigrid Björnstierna samt fröknarna Sigrid Blomberg, Ida v. Plomgren och Signe Berg; i *finanskommittén*: fru Axeline Virgin, ordf., fröken Anna Åbergsson, v. ordf., fröken Anna Frisell, kassaförvaltare, friherrinnan Mary Ehrensvärd, d:r Valfrid Palmgren, fru Ann Margret Holmgren, fru Louise Petré samt fröknarna Ulla Piper, Alida Jakobson och Annie Boman; i *mottagningskommittén*: fru Bertha Nordenson, ordf., fru Fanny Petterson, sekreterare, fröken Signe Laurell, fru Karin Holmgren; i *lokalkommittén*: fru Lilly Laurent, ordf., fru Amanda Hammarlund, v. ordf., friherrinnan Ebba Palmstierna, sekreterare, d:r Malin Wester-Hallberg, kassaförvaltare, samt grevinnan Louise Stenbock; i *presskommittén*: fru Else Kleen, ordf., fru Elin Wagner, v. ordf., fru Hilda Sachs samt fröknarna Elisabeth Krey, Anna Kleman och Ellen Rydelius; i *sekretariatet*: fru Carola Sahl v. Koch, ordf., d:r Sofia Holmgren, v. ordf., fröknarna Nini Kohnberger och Elin Carlsson, sekreterare, d:r Ingegerd Palme, fröken Axianne Thorstenson samt fruarna Ester Brisman och Ezaline Boheman; i *resekommittén*: d:r Malin Wester-Hallberg och fröken Ida Blomstedt.

Arbetsfördelningen de olika subkommittéerna emellan framgår av namnen, och i centralkommittén suttu de resp. kommittéernas ordf., vilka vid sammanträdena redogjorde för sina kommittéers arbete och framlade förslag.

Då arbetet fram på våren 1911 antog allt större dimensioner, befanns det nödvändigt att tillsätta ett arbetsutskott, som kunde ha tätare sammanträden och var mindre tungarbetat än den större centralkommittén. Detta arbetsutskott utgjordes av fröken Bertha Hübner, ordf., fröken Axianne Thorstenson, v. ordf., fru Ezaline Boheman, friherrinnan Ebba Palmstierna samt fröknarna Nini Kohnberger och Elin Carlsson.

Från den 1 okt. 1910 hade L. K. P. R. förhyrt ett intill rösträttsbyrån liggande större rum, vilket användes som kongressbyrå. Denna förestods av fröken Elin Carlsson, som skötte korrespondensen, mottog anmälningar till kongressen, m. m. Fröken Nini Kohnberger biträdde med den utländska korrespon-

sen. Föreståndare för kongressbyrå på Grand Hotel under själva kongressdagarna var fru Ezaline Boheman.

För att i vida kretsar väcka intresse för kongressen inbjöd centralkommittén representativa personer inom olika områden och från olika delar av landet att ingå i en hederskommitté, vilken erhöi följande utseende:

Fröken *Gertrud Adelborg*, Gagnef; friherre *Th. Adelswärd*, Åtvidaberg; redaktören *Edv. Alkman*, Göteborg; friherrinnan *Augusta Alströmer*, f. Ehrenborg, Lyckeby; domkyrkoorganisten *Elfrida Andree*, Göteborg; fru *Elisabeth Anrep-Nordin*, Vänersborg; fru *Elisabeth von Bahr*, f. Boström, Uppsala; härads hövdingen, friherre *Lave Beck-Friis*, Skövde; riksdagsmannen *Ernst Beckman*, Djursholm; professor *Ivar Bendixson*, Stockholm; doktor *Fridtjuv Berg*, Stockholm; fru *Martina Bergman-Österberg*, Dartford, England; biskop, *O. Bergquist*, Luleå; skulptrisen *Sigrid Blomberg*, Stockholm; överstekammarjunkaren, friherre *Carl Carlsson Bonde*, Eriksberg; fru *Lisen Bonnier*, f. Josephson, Stockholm; fru *Sophie Boström*, f. Tersmeden, Stockholm; redaktören *Hj. Branting*, Stockholm; fru *Emilia Broomé*, f. Lothigius, Stockholm; härads hövdingen *G. N. T. af Callerholm*, Hedemora; författarinnan *Lotten Dahlgren*, Djursholm; fru *Elma Danielsson* Malmö; direktör *J. Sigfrid Edström*, Västerås; författarinnan *Sophie Elkan*, Göteborg; redaktören *Herman Fernlund*, Luleå; folkskollärarinnan *Cecilia Francke*, Stockholm; teol. doktor *Samuel Fries*, Stockholm; fröken *Eva Fryxell*, Stockholm; seminarieadjunkten *Marie Louise Gangner*, Stockholm; författarinnan *Jane Germandt-Claine*, Hålsingfors; riksdagsmannen *James Gibson*, Jonsered; redaktören *G. Gullberg*, Stockholm; fröken *Sofia Gumælius*, Stockholm; fru *Therese Gyldén*, f. von Knebel, Djursholm; fru *Anna Hamilton-Geete*, Borås; redaktören *Henrik Hedlund*, Göteborg; doktor *Verner von Heidenstam*, Naddö; redaktören *Mauritz Hellberg*, Karlstad; professor *S. Herner*, Lund; fröken *Kerstin Hesselgren*, Stockholm; f. d. riksantikvariern *Hans Hildebrand*, Stockholm; fru *Cecilia Bååth-Holmberg*, Tärna; direktör *Teodor Holmberg*, Tärna; fru *Ann Margret Holmgren*, f. Tersmeden, Stockholm; fröken *Anna Holmquist*, Falun; landshövding *F. Holmquist*, Falun; doktor *Knut Kjellberg*, Stockholm; pastor *Ernst Klefbeck*, Stockholm; professor *G. Klein*, Stockholm; redaktören *Ellen Kleman*, Stockholm; redaktören *G. H. von Koch*, Stockholm; författarinnan *Lotten von Kræmer*, Stockholm; riksdagsmannen *S. H. Kvarnzelius*, Sundsvall; fröken *Anna Lagerberg*, Stockholm; friherrinnan *Hedvig Lagerbring*, f. Nisbeth, Göteborg; doktor *Selma Lagerlöf*, Falun; fröken *Agnes Lagerstedt*, Stockholm; grosshandlaren *Herman Lamm*, Stockholm; professor *Wilhelm Leche*, Stockholm; fröken *Sigrid Leijonhufvud*, Stockholm; grevinnan *Elin Lewenhaupt*, f. Wennerberg, Västerås; doktor *Gärda Lidfors av Geijerstam*, Göteborg; redaktören *Karl M. Lindh*, Gävle; borgmästaren *Carl Lindhagen*, Stockholm; skulptören *Carl Milles*, Lidingö; professor *G. Mittag-Leffler*, Djursholm; fru *Agda Montelius*, f. Reuterskiöld, Stockholm; riksantikvartien *Oscar Montelius*, Stockholm; doktor *Ada Nilsson*, Stockholm; redaktören *Johan Nordling*, Stockholm; professor *Adolf Noreen*, Uppsala; redaktören *N. P. Ollén*, Stockholm; riksdagsmannen, friherre *Erik Palmstierna*, Stockholm; riksdagsmannen *Daniel Persson*, Tällberg; riksdagsmannen *Alfred Pettersson*, Påboda; borgmästaren *Jakob Pettersson*,

Kongressens hederskommitté.

Södertälje; skolföreståndarinnan *Eva Rodhe*, Göteborg; författarinnan *Anna M. Roos*, Stockholm; grosshandlaren *Erik Röing*, Göteborg; fru *Anna Sahlin*, f. Dillner, Stockholm; biskop *Henning von Schéele*, Visby; landsekreteraren *Axel Schotte*, Karlstad; f. d. landshövdingen *C. A. Sjöcrona*, Stockholm; redaktören *W. Skarstedt*, Falun; redaktören *H. Sohlman*, Stockholm; redaktören *Valfrid Spångberg*, Stockholm; vice häradshövdingen *Karl Staaff*, Stockholm; kyrkoherden *G. Stadener*, Ystad; lektor *Karl Starbäck*, Gävle; professor *Gustaf F. Steffen*, Göteborg; redaktören *Alfred Stårner*, Köping; rektor *C. Svedelius*, Stockholm; lektor *T. Sæve*, Stockholm; professor *J. C. W. Thyren*, Lund; biskop *H. W. Tottie*, Kalmar; friherrinnan *Anna Trolle*, f. Leijonhufvud, Trollenäs; grevinnan *Frances Wachtmeister*, f. von Koch, Västeråkra; målariinnan *Charlotte Wahlström*, Stockholm; regeringsrådet *August Wall*, Djursholm; professor *Hans Wallengren*, Lund; professor *Karl Warburg*, Stockholm; riksdagsmannen *Edward Wavrinsky*, Stockholm; skolföreståndarinnan *Anna Whitlock*, Djursholm; landshövdingen *Johan Widén*, Östersund; fröken *Mary Wijk*, Göteborg; slottspastor *Aug. Wirén*, Malmö; fröken *Lilli Zickerman*, Stockholm; skådespelerskan *Teckla Åhlander*, Stockholm; professor *Hjalmar Öhrvall*, Uppsala.

Kongressens ekonom.

Då möjligheten för att anordna kongressen på ett värdigt sätt allra ytterst måste vila på en solid ekonomisk grund, vidtogos redan från början energiska åtgärder för insamlandet av penningbidrag. Vid centralstyrelsemötet i januari 1910 beslöts att de olika lokalföreningarna skulle söka att bidra med 1 kr. pr medlem, men sättet för medlens insamlande överlätas åt varje enskild förening att bestämma. Den vackra slutsumman av dessa bidrag, kr. 14,619, avsattes till en garantifond för kongressen. Dessutom insamlades å listor kr. 5,517, och i enskilda gåvor inflöto kr. 4,998. Genom V. U:s försorg utgavs dels ett av fröken A. Ankarcrona ritat kongressfrimärke, dels ett kongressbrevkort, vilka tillförde kongresskassan en avsevärd behållning. Veckan före jul anordnades i Stockholm en "Rösträttsbod", varest försåldes hemgjorda karameller och rösträttsflaggor för julgranen, broschyrer, vykort, skänkta konstverk, m. m. Den originella boden tillvann sig publikens stora intresse. Dessutom anordnades konserter och föredrag, av vilka inkomsterna tillföll kongresskassan. Till förmån för kongresskassan anordnades dessutom ett konstlotteri, till vilket en mängd värdefulla bidrag skänkts av svenska konstnärer, men vartill tillstånd dock erhöles så sent och på så snäva villkor, att resultatet icke blev vad det annars kunnat bliva.

I augusti 1910 inlämnade V. U. en skrivelse till Stockholms stadsfullmäktige med anhållan om ett bidrag av 3,000 kr. till bestridande av utgifterna för kongressen. Beredningsutskottet tillstyrkte ett anslag av 1,500 kr. Ärendet behandlades vid sammanträde den 19 okt., och efter en långvarig debatt beviljades

anslaget med 49 röster mot 38. Ett förslag om att $\frac{3}{4}$ majoritet skulle erfordras för anslagets beviljande hade därför avslagits. Beslutet överklagades emellertid och ärendet återremitterades till överståthållarämbetet, som upphävde beslutet. Detta överståthållarämbetets beslut överklagades i sin ordning dels av stadsfullmäktige, dels av V. U. Regeringsrätten, som nu fick ärendet om hand, upphävde stadsfullmäktigebeslutet, därvid stödande sig på, att det icke angivits på vad sätt anslaget skulle bestridas. Med anledning härav väckte justitierådet Borgström den 15 maj ny motion om anslagets bestridande av "uttaxerade eller andra tillgängliga medel", och resultatet härav blev att stadsfullmäktige beviljade det begärda anslaget om 3,000 kr., dock med det förbehåll, att medlen icke finge användas till fester.

Såsom kongressens speciella mecenat bör framhållas den åldriga författarinnan fröken Lotten v. Kræmer, som sedan länge tillbaka varmt intresserat sig för den svenska kvinnorörelsen. Hon skänkte till kongressen dels 1,000 kr. för anordnande av en promenad i vagn under någon av kongressdagarna, dels 1,000 kr. till ett rösträttsstandar, vilket skulle överlämnas såsom gåva från Sverige till den Internationella kvinnorösträttsalliansen att användas vid dess kongresser. Det praktfulla standaret av vitt brokad med broderier i guld, utfördes på Liciums atelier efter ritning av fröken Eivor Hedvall.

Det maktpåliggande arbetet med kongressens ekonomi handhades av finanskommittén, inom vilken huvudparten av det krävande och ansvarsfulla arbetet utfördes av fröken Anna Åbergsson och fröken Anna Frisell.

Kongressens förvaltnings- och revisionsberättelser återfinnas å sid. 34—36.

Programmet för kongressen, ett elegant utstyrt häfte med vyer från Stockholm, innehöll, förutom det egentliga kongressprogrammet, en vägvisare för Stockholms sociala institutioner, upplysningar av varjehanda slag och slutligen biografier med porträtt av framstående svenska kvinnor.

*Kongress-
program-
met.*

Sitt högkvarter hade kongressen i Grand Hotels festvåning, över vars ingång vajade den av Mrs. Chapman Catt till den Internationella kvinnorösträttsalliansen skänkta flaggan med orden Jus Suffragii i gult och vitt. Kongressens förhandlingar ägde rum i den stora festsalen, där en särskild blomstersmyckad estrad var uppförd för den internationella styrelsen, hedersgästerna m. fl. I vapensalen var anordnad en rikhaltig utställning av rösträttstryck — litteratur, vykort, affischer, m. m. — från olika länder. Två av de större salongerna användes såsom kongressbyrå med olika

*Kongress-
lokalen.*

avdelningar för inskrivning, inkvartering, resor, biljettförsäljning m. m. Pressen hade till sitt förfogande två rum; i en av salongerna var anordnad en utställning av social litteratur och i en annan utställdes vinsterna i konstlotteriet. En salong var särskilt avsedd för kommittésammanträden. Slutligen fanns i kongresslokalen ett särskilt postkontor, vars föreståndare var outtröttlig i att stå till tjänst med upplysningar på allehanda språk. Alla anordningar visade sig för övrigt fungera på ett synnerligen tillfredsställande sätt.

*Konst-
utställning.*

I samband med kongressen hade enskilda svenska konstnärinnor ordnat en vacker och representativ utställning i Konstnärshuset, till vilken kongressmedlemmarna ägde fritt tillträde. För att möjliggöra denna utställning hade medel insamlats på privat väg.

*Enskild
gästfrihet.*

Under kongressen utövades gästfrihet i stor skala, dels genom inkvartering, dels genom en mängd privata fester. Före kongressens öppnande samlades en del av de förnämsta utländska gästerna och deras svenska värdinnor till ett *At home* i fru Sofi Boströms och fru Ann Margret Holmgrens vackra hem, och fru Bertha Nordenson gav på Restaurant Rosenbad en elegant fest för utländska honoratiore och medlemmar av de svenska kommittéerna. Under kongressen gävos fester och mottagningar av de amerikanska och holländska ministrarna, av fru Ernest Thiel, fru K. O. Bonnier, fru Ernst Beckman, fru Helen Berg m. fl.

*Kongress-
dagarna.*

Stockholms stad visade sin uppmärksamhet mot kongressen dels genom flaggning under kongressdagarna, en artighet, som lifligt senterades av utlänningarna, dels genom att till kongressdeltagarnas disposition ställa ett antal av den av staden utgivna, vackra boken om Stockholm.

En hel stab av tjänstvilliga ciceroner hade ställt sig till förfogande för de kongressdeltagare, som önskade bese stadens sevärdheter. Ett fullständigt program var uppgjort för dessa utflykter, fördelat på de olika kongressdagarna.

Något av det på samma gång mest praktiska och mest tilltalande under kongressen var den kår av unga kvinnliga studenter från Stockholm och Uppsala, vilka tjänstgjorde såsom marskalkar. De unga studentskorna i sina vita dräkter med blå-gula skärp och studentmössor voro outtröttliga i att hjälpa alla tillräta och tillvunno sig utlänningarnas alldeles särskilda bevågenhet.

Kongressens arbetsprogram, uppgjort av den interationella styrelsen, var mycket gediget och gav genom sina sakliga föredrag och upplysande diskussionsinlägg ett rikt utbyte. För det samma hänvisas till den officiella kongressrapporten, som haft en

sådan åtgång, att den redan måst tryckas i ny upplaga. Den kan rekvireras genom Rösträttsbyrån till ett pris av kr. 1:50, porto inberäknat.

Den del av kongressens program, som det ålåg de svenska kommittéerna att arrangera, var rikhaltig och omväxlande.

Söndagen den 11 juni höll Rev. d:r Anna Shaw i Gustav Vasa kyrkan en predikan, som säkert sent skall glömmas av den intresserade åhörarskara, som till trängsel fyllde det rymliga templet. Från orgelläktaren utfördes sång, med orgelackompanjemang av domkyrkoorganisten Elfrida André, av Elsa Stenhammars damkör från Göteborg, vilken sörjde för den musikaliska underhållningen under kongressen och rest upp till Stockholm för detta ändamål.

Måndagen den 12 juni ägde kongressens högtidliga öppnande rum i Musikaliska akademiens stora sal, som var rikt dekorerad med alla de representerade nationernas flaggor. Regeringen representerades vid detta tillfälle av utrikesministern greve Taube.

Hälsningstal hölls av fröken Anna Whitlock och ledamoten av riksdagens Första kammare herr Ernst Beckman och svarstal av Miss Chrystal Macmillan, suppleant för Alliansens 1:sta vice ordförande Mrs Millicent Fawcett. Härefter överlämnade Stockholms F. K. P. R:s ordförande, fröken Anna Kleman, det till den Internationella alliansen skänkta rösträttsstandaret, inburet av kvinnliga studenter, som bildade en hedersvakt omkring det samma. Inför standaret höjdes och sänktes alla nationernas flaggor såsom hälsning.

Sedan Elsa Stenhammars kör utfört en rösträttsång, skriven till tidningen Iduns kongressnummer av K. G. Ossian-Nilsson och satt i musik av Hugo Alfvén, framfördes en hälsning till kongressen av norska statens representant, d:r Kristine Bonnevie.

Slutligen höll Mrs Chapman Catt ett formfulländat och glänsande tal, vari hon redogjorde för rösträttsrörelsens utveckling i de till Alliansen anslutna länderna sedan kongressen i London 1909.¹

På aftonen samma dag hölls en lysande mottagningsfest i Grand Hotel Royals vinterträdgård, som uppväckte utlänningarnas beundran. Ej mindre än 9 tal hölls vid detta tillfälle. Fru Ann Margret Holmgren hälsade i tal på omväxlande svenska, tyska, franska, engelska och italienska gästerna välkomna å de

¹ Mrs Chapman Catts tal har sedan utgivits i svensk översättning av L. K. P. R. under titeln: "Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?" Rekvireras genom Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6. Pris 15 öre.

svenska rösträttskvinnornas vägnar. Sedan talade representanter för följande nationer: Australien, Österrike, Böhmen, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland och England.

För den musikaliska underhållningen sörjdes på ett storartat sätt genom uppförandet av en kantat, komponerad av domkyrkoorganisten i Göteborg, fröken Elfrida Andrée till ord av fröken Sigrid Leijonhuvud och utförd av Elsa Stenhammars kör under ledning av kompositrisen. Den stämmingsfulla musiken i förening med den högstämnda och vackra texten gjorde ett djupt intryck på åhörarna och bidrog att göra denna välkomstfest till ett av kongressens vackraste minnen.

På aftonen tisdagen den 13 juni ägde ett offentligt möte rum på Operan, vars festligt blomstersmyckade scen upplåtits åt aftonens talare jämte en mängd andra utländska och svenska honoratiories. Ordförandeplatsen intogs av Mrs Chapman Catt. Den första talaren på detta möte, som utan gensägelse bildade kongressens glanspunkt, var fröken Helena Westermarck, som framförde en varm hälsning från Finland. Därefter höll d:r Anita Augspurg, Tyskland, ett livfullt anförande. En förväntansfull tystnad lägrade sig över publiken, då den tredje talaren, d:r Selma Lagerlöf, trädde upp i talarstolen. Hennes namn och hennes diktning voro välkända även bland de utländska gästerna, och fast dessa ej kunde förstå vad hon sade, gjorde dock hela hennes framträdande och stämningen hos den andaktsfullt lyssnande svenska publiken ett outplånligt intryck även på dem.¹

Nästa talare var en av Englands mest medryckande rösträtts-talarinnor, Mrs Ethel Snowden. Därefter höll Fräulein Rosika Schwitter från Ungern ett glänsande och spirituellt anförande. Talens rad avslutades värdigt genom det nobla, storstilade anförande, som hölls av den kända amerikanska prästen och vältalaren, Rev. d:r Anna Shaw. Mötet avslutades med några varma, vädjande ord av Mrs Catt till dem av publiken, som icke redan voro medlemmar av F. K. P. R., att sluta sig till rörelsen.

Friluftsmötet på Skansen onsdagen den 14 juni gynnades av det härligaste väder och var för övrigt i allo lyckat. Från de båda talarstolarna på Renberget och vid Solliden höllos en mängd tal av huvudsakligast nordiska talare. För att visa utlänningarna något av svenskt folkliv utfördes på dansbanan folkdanser, och

¹ D:r Selma Lagerlöfs tal har sedan utgivits dels på Bonniers förlag, pris 50 öre, dels av Falu F. K. P. R. Den senare upplagan rekvideras genom Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, till ett pris av 5 öre. Talet har även utgivits i översättning till flera utländska språk.

under aftonens lopp sjöngo Sven och Lisa Scholander på Högloftet sina vackraste visor för de utländska gästerna.

Torsdagen den 15 juni företogs en promenad i ett 70-tal vagnar, alla prydda med rösträttsflaggor i vitt och gult, runt staden och Djurgården. Då kortègen passerade det hus, där fröken Lotten v. Kræmer bodde, saktades farten och alla deltagarna hälsade och viftade upp mot den balkong, varifrån den gamla damen åsåg tåget.

På aftonen hölls ett offentligt möte i Folkets hus med nordiska talare. Dessa voro: borgmästare Carl Lindhagen, fru Nelly Hansen, fru Gina Borchgrevink och d:r Gulli Petri.

Fredagen den 16 juni gavs middag på Hasselbacken för så många som den stora lokalen kunde rymma. En festlig stämning rådde vid de smakfullt dekorerade borden. Å Sveriges vägnar talade festkommitténs ordf. fru Lizinka Dyrssen samt ledamoten av riksdagens Andra kammare, biskop K. H. G. v. Schéele. En mängd utländska representanter uttryckte i varma ordalag sin tacksamhet för den svenska gästfriheten. Efter middagens slut fägnade herr Sven Scholander gästerna med sina utmärkt föredragna visor.

Lördagen den 17 juni kl. 2,30 hölls i K. F. U. K:s sal under ordförandeskap av fröken Anna Roos ett möte med kristligt program och med fru J. Blauenfeldt, Mrs Corbett Ashby, docenten Hilma Borelius och Rev. d:r Anna Shaw som talare.

På e. m. hade Stockholms F. K. P. R. inbjudit alla utländska och en del svenska kongressmedlemmar till en avskedsmiddag på Saltsjöbaden. Avresan skedde med extratåg och hemfärden i den ljusa sommarnatten med särskilt förhyrda båtar. Efter middagen var anordnad en fest, i vilken även andra kongressmedlemmar kunde delta och varunder tal höllos av Mrs Chapman Catt, d:r Samuel Fries, ledamoten av riksdagens Första kammare, herr Ernst Beckman m. fl.

Söndagen den 18 juni reste deltagarna i kongressen med den särskilt förhyrda ångaren Brevik till Gripsholm, vars under sakkunnig ledning förevisade historiska minnen och rika porträtt-samling uppväcke utlänningarnas beundran och intresse. Middag intogs i trädgården till Mariefreds stadshotell.

Måndagen den 19 juni företog en stor del av kongressmedlemmarna en utflykt till Uppsala, där stadens F. K. P. R. utövade det älskvärdaste värdskap. Till de utländska gästernas ära hade staden klätt sig i flaggskrud. Ett ståtligt *garden party* var på f. m. anordnat i Botaniska trädgården, och kl. 5 gavs

*Utflykter
och resor.*

middag å Uppsala gille. Under sång skedde uppbrottet till det väntande extratåget.

Efter kongressens slut hade Visbyföreningens ordf., fru Caroline Benedicks Bruce, inbjudit ett 30-tal utländska kongressdeltagare till ett besök i Visby. Den gamla hansestaden väckte som vanligt främlingarnas beundran. Middag intogs i fru Benedicks-Bruces hem, Brucebo, utanför Visby.

Ett 20-tal utländningar utsträckte resan ända upp till det nordligaste Lappland. Denna färd leddes av d:r Malin Wester-Hallberg, ordf. i resekommittén.

Den in- och utländska pressen.

Den svenska tidningspressen förhöll sig i allmänhet mycket välvillig till kongressen och ägnade den en ingående uppmärksamhet. Även sådana tidningar, vilka voro motståndare till kvinnans politiska rösträtt, skänkte sin beundran åt de lyckade arrangemangen och de framstående talarna. Kongressen har, så vitt det kommit till V. U:s kännedom, varit omnämnd i icke mindre än 211 svenska och 264 utländska tidningar. De utländska tidningarna överflödade av beröm om kongressen, som bevistades av en mängd utländska journalister. De utländska kongressdeltagarnas erkänsla tog sig bl. a. uttryck i en mängd tacksamhetsresolutioner, vilka enhälligt antogos sista kongressdagen. Tacksamheten har för övrigt tagit sig många andra uttryck såväl enskilt som offentligt.

Bildandet av Men's International Woman Suffrage Alliance, och dess svenska avdelning.

Ett av kongressens mest påtagliga resultat — och för övrigt ett mycket glädjande sådant — var bildandet av Men's International Woman Suffrage Alliance (Männens internationella kvinnorösträttsallians), vilket skedde på möte, utlyst av i kongressen deltagande representanter för Männens F. K. P. R. i Amerika, England, Frankrike, Holland och Ungern. Vid samma tillfälle bildades en svensk avdelning av Männens I. W. S. A., i vilken ett 40-tal medlemmar genast antecknade sig. Ordf. i det svenska männens förbund för kvinnans politiska rösträtt blev ledamoten av riksdagens Första kammare, herr Ernst Beckman.¹

Den ovanligt lyckade kongressen, den största internationella, som hittills ägt rum i Sverige, räknade omkring 1,200 deltagare av vilka omkring 3—400 utländingar. 20 nationer, tillhörande 4 världsdelar, voro här representerade genom delegerade.

Svenska delegerade.

Den svenska delegationen utgjordes av: fröken A. Whitlock, ordf., fru A. M. Holmgren, fröken A. Thorstenson, fru F. Carlberg, fru E. Hagen, fru A. Wicksell, d:r G. Petrini, fröken A. Lindhagen,

¹ Anmälan om medlemskap i Männens F. K. P. R. sker till sekreteraren, löjtnant Klas Hedström, adr. Djursholm. Årsavgiften är minst 1 kr.

docenten H. Borelius, fröken E. Wahlquist, fru C. Benedicks-Bruce och fröken A. Kleman. Suppleanter voro: d:r K. Widerström, fru E. Billing, fru K. Lindh, fru A. Tonning, fru G. Hellberg, fröken S. Wollter, fröken A. Grönfeldt, fröken S. Kruse, fru R. Randall-Edström, fröken Valborg Olander och fröken A. Thunberg.

Ett antal föreningar med huvudsakligen social verksamhet hade på inbjudan av Alliansens styrelse sänt s. k. *fraternal delegates* till kongressen. Dessa voro: fru Eva Upmark för *Svenska Kvinnornas Nationalförbund*, fru Agda Montelius för *Fredrika-Bremer-Förbundet*, fröken Symonds-Ohlin för *Vita Bandet*, fröken Anna Roos för *Kristliga Föreningen av Unga Kvinnor*, fru Emilia Broomé för *Centralförbundet för Socialt Arbete*, herr Ernst Beckman för *Svenska Fredsförbundet*, d:r Karolina Widerström för *Akademiskt Bildade Kvinnors Förening*, fröken Bertha Hübner för *Nya Idun*, fru Louise Lombard för *Kvinnoklubben*, d:r Alma Sundquist för *Kvinnornas Diskussionsklubb*, fröken Thyra Kullgren för *Sällskapet Iris*.

Vad som alldeles särskilt gav kongressen dess prägel var den mängd av framstående personer, som deltog i densamma. Främst bland dem må då nämnas Alliansens ordf., Mrs Carrie Chapman Catt, som med utsökt skicklighet och takt skötte det maktpåliggande ordförandeskapet under kongressen och vars nobla personlighet förlänade en särskild värdighet åt det hela.

Kongressens hedersgäster voro fröken Helena Westermarck och d:r Selma Lagerlöf. Officiell delegerad för norska staten var d:r Kristine Bonnevie.

Nästa kongress kommer att äga rum i Budapest sommaren 1913.

* * *

Med anledning av utgången av rösträttsfrågans behandling i riksdagen beslöt centralstyrelsen på V. U:s förslag att sammankalla ett extra centralstyrelsemöte i Stockholm den 20 juni, omedelbart efter kongressen. För utarbetande av förslag till L. K. P. R:s taktik vid de stundande Andrakammarvalen hade redan förut av centralstyrelsen tillsatts en kommitté, bestående av V. U:s medlemmar samt fröknarna A. Whitlock, E. Wahlquist och S. Wollter samt fruarna G. Petrini, K. Lindh, H. Runbäck och A. Wicksell. Denna kommitté sammanträdde två gånger före det extra centralstyrelsemötet.

Vid mötets början upplästes en av läkarbetyg åtföljd skrivelse från d:r Lydia Wahlström, som förklarade sig av hälsoskäl icke

*Det extra
central-
styrelse-
mötet.*

kunna kvarstå som L. K. P. R:s ordf., och vice ordf. fröken S. Bergman meddelade att hon såsom ordf. i kongressens centralkommitté och sekreterare i den Int. Alliansen så överhopats av arbete, att hon icke ansåg sig äga krafter att fungera som ordf. Mötet valde fröken Anna Whitlock att leda dagens förhandlingar.

I det extra centralstyrelsemötet deltog 47 centralstyrelsemedlemmar. Dessa voro:

Fru A. M. Holmgren, ständig ledamot; fröken Anna Whitlock ständig ledamot; fröken Anna Svinhufvud, c. s., Enköping; fröken Otilia Marin, Filipstad; fröken Alma Rundberg, c. s., Filipstad; fröken Olga Strandberg, c. s., Gnesta; fru Klara Lindh, Gävle; fru Frigga Carlberg, Göteborg; fröken Hildur Öjjer, c. s., Göteborg; fröken Mia Grape, Haparanda; fröken Alma Persson, Hudiksvall; fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, Huskvarna; fru Kristina Borg, Hälsingborg; fru Hildegard Kallstenius, Härnösand; friherrinnan Ellen Lilliecreutz, Jönköping; fru Hilma Runbäck, Kalmar; fröken Sigrid Kruse, Karlskrona; fru Gerda Hellberg, Karlstad; fröken Maja Forsslund, Kopparberg; fröken Anna Svensson, c. s., Luleå; d:r Hilma Borelius Lund; fru Anna Wicksell, c. s., Lund; fröken Amanda Mattson, c. s., Lysekil; fröken Anna Karlsson, c. s., Norrköping; fröken Ingrid Örström, Nyköping; fru Frida Stéenhoff, Oskarshamn; fru Augusta Tonning, Ronneby; fröken Ruth Næslund, c. s., Sollefteå; fröken Signe Bergman, Stockholm; fröken Axianne Thorstenson, Stockholm; fru Ezaline Boheman, c. s., Stockholm; friherrinnan Ebba Palmstierna, c. s., Stockholm; fru Augusta Widebeck, Strängnäs; fröken Elin Wahlquist, Sundsvall; fröken Annie Nyström, c. s., Söderköping; fröken Signe Wollter, Trollhättan; fröken Ellen Envall, Ulricehamn; fru Anna Stenman, c. s., Ulricehamn; fröken Ingeborg Öquist, Umeå; fröken Anna Grönfeldt, c. s., Umeå; fru Elin Linder, Varberg; fru Alma Lénström, Vaxholm; fröken Ingrid Bergius, Vänersborg; fru Maja Strandberg, Västerås; d:r Gulli Petrini, Växjö; fru Annie Gunnarsson, c. s., Örebro; fröken Anna Hultqvist, Östersund.

Ordf. framhöll betydelsen av den nyss avslutade kongressen, som varit utomordentligt lyckad i fråga om anordningar och arbetsresultat och framförde centralstyrelsens tack till alla dem, som deltagit i anordningarna för kongressen, samt till lokalföreningarna, som genom sina penningbidrag i främsta rummet medverkat till att kongressen blivit en heder för Sverige.

Därefter antogs enhälligt de sedan centralstyrelsemötet i januari vilande stadgeändringar, vilka voro följande:

§ 4.

lika med nuvarande § 5 plus ett nytt

Mom. C. Centralstyrelsen utser på sitt ordinarie sammanträde inom sig Landsföreningens ordförande.

§ 5.

Centralstyrelsens av Stockholmsföreningen valda medlemmar samt Landsföreningens ordförande, ifall hon ej tillhör dessa, utgöra ett verk-

ställande utskott. Till sekreterare och skattemästare väljer V. U. inom eller utom sig i Stockholm bosatta kvinnor, vilka uppbara av centralstyrelsen för varje år bestämda arvoden.

§ 9.

Landsföreningens räkenskaper granskas av två i Stockholm bosatta revisorer, vilka jämte två revisorssuppleanter väljas av styrelserna inom de fem största lokalföreningarna. Års- och revisionsberättelser utsändas under mars månad varje år till lokalföreningarnas styrelser, vilka äga bevilja eller vägra centralstyrelsen ansvarsfrihet. Justerat protokoll om decharge insändas före april månads utgång till V. U.

Dessutom väckte fru A. Wicksell förslag om att L. K. P. R. även skulle kunna upptaga direkt anslutna medlemmar. § 1 av L. K. P. R:s stadgar skulle då erhålla följande lydelse:

"Landsföreningen är en sammanslutning av lokalföreningar och, på ort där ingen sådan finnes, direkt anslutna medlemmar, som verka för att svensk kvinna må erhålla politisk rösträtt och valbarhet på samma villkor som svensk man".

Till § 8 skulle såsom ett tredje moment göras följande tillägg:

"Direkt anslutna medlemmar betala 1 kr."

Detta stadageändringsförslag antogs enhälligt såsom vilande.

Sedan ordf. meddelat, att L. K. P. R. erhållit den storartade gåvan av 5,000 kr. om året under 10 år av fru Martina Bergman Österberg för bedrivande av upplysningsverksamhet särskilt bland landsbygdens kvinnor, valdes till kommitterade för dessa samhällskurser fröken Anna Whitlock, d:r Lydia Wahlström, fru Anna Wicksell, fru Klara Lindh och fröken Signe Wollter samt till suppleanter friherrinnan Ebba Palmstierna och fröken Axianne Thorstenson.

Slutligen upptogs till behandling frågan om L. K. P. R:s taktik vid de stundande Andrakammarvalen och upplästes följande, av valberedningskommittén framlagda resolutionsförslag:

Av statsministerns avvisande svar till Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i januari 1911 liksom av riksdagsdebatterna och voteringsresultaten i maj samma år framgår otvetydigt, att Landsföreningen för uppnående av sitt mål intet understöd har att vänta av den nuvarande regeringen eller högerpartierna. Därför vill L. K. P. R. under de stundande Andrakammarvalen understödja endast de partier, som upptagit kvinnans politiska rösträtt på sina program och arbetat för den inom riksdagen.

De medlemmar av F. K. P. R., vilkas allmänna politiska åskådning hindrar dem att deltaga i detta valarbete, må i stället arbeta för vår rösträttsfråga inom kvinnornas egna led.

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Fröken A. Thorstenson fann förslaget oförsiktigt och framlade följande motförslag:

»L. K. P. R. vill under de stundande Andrakammarvalen stödja endast de vallistor, som upptaga namn på personer, vilka äro villiga att stödja kvinnans politiska rösträtt. För kvinnor av vänsterpartierna innebär detta en uppmaning att deltaga i valarbetet för sina partier, för de moderata kvinnorna en uppfordran att inom sitt parti söka befordra rösträttsfrågans intresse.»

En livlig diskussion följde nu, varunder bl. a. framhölls att resolutionen endast gällde en taktikfråga vid årets riksdagsmannaval och icke var ett principuttalande, som band L. K. P. R:s handlingsfrihet för framtiden, utan ett tillfälligt beslut, framtvunget dels av högerns bestämda partitagande mot den kvinnliga rösträtten, dels av det proportionella valsättet, som gjorde det omöjligt att arbeta för enskilda rösträttsvänliga kandidater. Å andra sidan framhölls, att resolutionen skulle försätta högerkvinnorna i en svår ställning och att den av de djupa leden bland dem skulle kunna uppfattas som ett principuttalande, vilket skulle driva dem ut ur rösträttsrörelsen.

Fru A. Widebeck föreslog, att ett jämningsförslag skulle utarbetats. För detta ändamål valdes en kommitté, bestående av d:r G. Petrini, docent H. Borelius, fru A. Widebeck och fru A. Wicksell, vilka enade sig om följande formulering:

»Av statsministerns avvisande svar till Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i januari 1911, liksom av riksdagsdebatterna och voteringsresultaten i maj samma år framgår otvetydigt, att Landsföreningen för uppnående av sitt mål intet understöd har att vänta av den nuvarande regeringen eller högerpartierna. Med beklagande härav betonar Landsföreningen, att högern framvingat den nuvarande situationen. Landsföreningen vill sålunda under de stundande Andrakammarvalen understödja endast de partier, som upptagit kvinnans politiska rösträtt på sina program och arbetat för den inom riksdagen.

De medlemmar av F. K. P. R., vilkas allmänna politiska åskådning hindrar dem att deltaga i detta valarbete, må i stället arbeta för vår rösträttsfråga inom kvinnornas egna led.»

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Detta förslag antogs enhälligt.

Förslag till organisation av valarbetet framlades och antogs.

* * *

Kvinnornas deltagande i valen.

Omedelbart efter centralstyrelsemötet upptog V. U. arbetet med att organisera kvinnornas deltagande i sommarens valrörelse, satte sig i förbindelse med länsförbunden och med de största föreningarna i de län, där inga länsförbund funnos, samt utsände

till alla dessa förteckningar över vänsterns lokala valorganisationer jämte en lista på kvinnliga talare.

Ej mindre än 29 kvinnliga talare ha uppträtt på tillsammans 217 möten för omkring 90,000 åhörare. Det största antalet av dessa möten, 160, voro anordnade av de frisinnade och 57 av socialdemokraterna. På 47 möten talade kvinnor tillsammans med 7 av de män, som sitta i den nuvarande regeringen. 11 gånger har en kvinna varit ensam talare på valmötena och skött sig så utmärkt, att hon blev kallad till dubbelt så många möten, ehuru hennes tid ej tillät henne att hörsamma kallelsen.

Bland de mest glädjande erfarenheter under sommarens valarbete har varit, att lantmännen i allmänhet visat sig välvilligt stämda mot frågan om kvinnans politiska rösträtt och med intresse lyssnat till vad som anförts i ämnet. Då Andra kammarens liberala parti nu till så stor del utgöres just av lantmän, om vilkas ställning man icke förut haft någon klar uppfattning, är ju detta synnerligen tillfredsställande.

Av en aldeles särskild betydelse har det varit, att kvinnorna fått framlägga och motivera sina krav inför en så stor *manlig* publik, som de eljes ha svårt att nå, och att de ledande politiska männen blivit personligen övertygade om kvinnornas växande politiska intresse och förmåga att uppträda och tala för sin sak.

Genom utgången av valen, varvid avgåvos 353,575 röster för vänstern och 188,276 röster för högern, blev partifördelningen i Andra kammaren: 101 frisinnade, 65 höger och 64 socialdemokrater.

Den omedelbara konsekvensen av valutgången blev den Lindmanska ministärens avgång och bildandet av en liberal regering med Karl Staaff som statsminister. Övriga medlemmar av regeringen blevo: utrikesminister greve Albert Ehrensvärd, krigsminister David Bergström, sjöminister Jacob Larsson, finansminister friherre Theodor Adelsvärd, civilminister Axel Schotte, jordbruksminister Alfred Pettersson, justitieminister Gustaf Sandström, ecklesiastikminister Fridtjuf Berg samt konsultativa statsråd Bror Petrén och K. J. Stenström.

*Regerings-
skiftet.*

En av den nya regeringens första åtgärder blev upplösning av Första kammaren. Nya val ägde rum under november. Partiställningen inom denna kammare blev efter valen 86 höger, 52 frisinnade och 12 socialdemokrater.

*Valen till
Första
kammaren.*

Vänsterpartierna äga sålunda efter detta en stark majoritet i de gemensamma voteringarna, men då alla konstitutionella frågor måste bifallas av varje kammare för sig, har kvinnornas rösträttsfråga alltjämt sin svåraste stötesten i Första kammaren. För att

denna fråga skall kunna gå igenom i Första kammaren, fordras för det första, att alla vänstermän rösta lojalt efter partiprogrammet, och för det andra, antingen att högern som parti uppger sitt motstånd mot frågan, eller att ett tillräckligt stort antal högermän äro så övertygade om det rättvisa i kvinnornas krav, att de rösta för saken, trots partiprogrammet. Naturligtvis finns för framtiden också den utsikten, att vänstern genom de varje år återkommande omvalen till Första kammaren får majoritet även här.

Om det gynnsamma läge, vari kvinnornas rösträttsfråga inträtt efter regeringsskiftet, vittnar det tal, som hölls av statsminister Staaff vid den stora bankett, som till ära för den nya regeringen gavs av Frisinnade klubben å Grand Hôtel i Stockholm den 3 november. Efter att ha berört ett par andra av de stora frågorna på dagordningen, vände sig statsministern direkt till kvinnorna med följande ord:

»Kravet på kvinnans politiska medborgarrätt kom ej med bland de tre stora punkterna på vårt program, men det intager dock ett viktigt rum i detta program, och det har gjort det också i valrörelsen, ej minst genom de många kvinnliga kamrater, som vi haft nöjet se på valfältet. Jag vill då från första början förklara, att när man från vissa håll synes vilja kräva ånger över att frågan ej upptagits förr, så kan inte jag prestera någon sådan ånger. Jag är allfort övertygad, att det skulle ha varit oriktigt att inblanda kvinnornas rösträttsfråga i männens, när den föreföll nära sin lösning, men av flera önska des långt undanskjuten. Samtidigt med denna öppna förklaring ber jag få säga, att det givet är en förpliktelse för den sittande regeringen att framföra denna landssak. Det är mig ej heller obekant vad som skulle inträffa om den sveke: den skulle i ett slag se ett hundratals kvickt och elegant förda pennskaft riktade emot sig som spjut och pilar.

Kanske kunna vi emellertid vara ense om att om kvinnorna fått vänta, så har denna väntan nog också verkat för utbredning och fördjupning av intresset hos kvinnorna själva. Kanske har den vidare ökat deras politiska insikt, skärpt deras psykologiska blick, så att de numera inte precis föredra de smickrande förespeglningarna framför den sträva uppriktigheten.»

Detta är första gången i den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia, som en regeringschef givit kvinnorna ett bestämt löfte. Vad detta betyder för vår sak ligger i öppen dag.¹

Antalet kvinnliga stadsfullmäktige har ökat även under 1911. Vid detta års utgång funnos 46 kvinnliga stadsfullmäktige. I de städer, där fyllnadsval eller nyval ägt rum, ha i allmänhet röst-

*Kvinnliga
stadsfull-
mäktige.*

¹ Statsministerns ord ha sedermera vunnit bekräftelse, dels genom konungens trontal vid riksdagens öppnande den 17 januari 1912, dels genom den kungl. propositionen om valrätt och valbarhet för svensk kvinna på samma villkor som för svensk man, vilken inlämnades till riksdagen den 2 april 1912.

rättsföreningarna tagit en ledande del i valrörelsen, för så vitt den gällt kvinnorna, och på flera platser ha kvinnorna, gått fram med egen lista.

På centralstyrelsemötet i januari diskuterades möjligheten av att få till stånd samhällskurser i större utsträckning, men ett av de svåraste hindren härför var helt naturligt bristen på medel. Denna svårighet avhjälptes emellertid på ett lika oväntat som glädjande sätt genom ett erbjudande från den i England bosatta banbryterskan för svensk gymnastik, fru Martina Bergman Österberg, som förklarade sig villig att under en tid av 10 år med 5,000 kronor om året understödja den samhälleliga upplysningsverksamheten bland Sveriges kvinnor. Enligt hennes förslag skulle kurserna omfatta ett landskap i sänder och avse att sprida kunskap, särskilt om de lagar och förordningar, som röra kvinnor och barn. Hon överlämnade åt Landsföreningen att tillsätta en kommitté för uppgörande av en plan till dessa kurser, vilken sedan skulle underställas hennes godkännande.

*Samhälls-
kurser.*

Denna kommitté tillsattes, såsom förut är nämnt, vid det extra centralstyrelsemötet i juni, och utarbetade under höstens lopp en plan, som godkändes av fru Bergman Österberg och som skulle framläggas för centralstyrelsemötet 1912.¹

Större delen av 1911 har upptagits av förberedelser till kongressen och agitation för valen, och det blev därför ej förrän under hösten, som någon livligare föredragsverksamhet kom att utvecklas. Längre turnéer ha bland andra företagits av fru M. Strandberg i Västmanland och Dalarna, av fru E. Billing i Småland och Södermanland, av fru A. Tonning i Småland och Blekinge, Dessutom ha många av våra mest verksamma talare, såsom dr G. Petrini, fru E. Hagen, fru J. Velander, fru A. Wicksell och fru F. Carlberg m. fl. hållit föredrag på en mängd olika platser. De under hösten anordnade turnéerna ha till största delen be- kostats av L. K. P. R.

*Föredrags-
verksam-
heten.*

L. K. P. R:s artikelserie, som även under 1911 redigerats av fru Klara Lindh, har alltså vunnit ökad spridning och under 1911 varit intagen i 37 tidningar med en sammanlagd upplaga av omkr. 230,000 ex.

*L. K. P. R:s
artikel-
serie.*

Under 1911 har L. K. P. R. utgivit 35 olika tryckalster i tillsammans omkring 70,000 ex. Dessa ha varit: »Huru kunna gifta kvinnor förvärva kommunala rättigheter?» (ny uppl. 5,000 ex.); »Sättet att bilda rösträttsföreningar och leda förhandlingar» (ny

*L. K. P. R:s
skrifter.*

¹ Kurserna togo sin början i febr. 1912 i Jönköpings län, med fröken Gerda Planting-Gyllenbåga som ledarinna.

uppl. 2,000 ex.); »Minneslista» (6:te uppl. 5,000 ex.); »Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?» tal av mrs Chapman Catt vid kongressens öppnande (2,000 ex.); »Riksdagsmannavalen 1911 och kvinnornas rösträttsfråga», av Ezaline Boheman (1,000 ex.); »Deklarationsformulär för gift kvinna» (1,000 ex.); »L. K. P. R. och den politiska neutraliteten», av Anna Whitlock (15,000 ex.); »Centralstyrelsens valtaktik och kvinnorna», av Hilma Borelius (15,000 ex.); valuppropet »Kinnornas medborgarrätt» (10,000 ex.); »Sveriges rapport vid kongressen 1911», på engelska (2,000 ex.). Dessutom ha under 1911 utsänts 11 cirkulär och 1 protokollsutdrag i tillsammans 5,500 ex., årsberättelsen (4,000 ex.), program för centralstyrelsemötet (500 ex.); förteckning över centralstyrelsens medlemmar 1911 (500 ex.), samt en mängd annat tryck, såsom formulär av olika slag, meddelanden, resolutioner och förteckningar. Till detta komma ytterligare de trycksaker, som utgivits för kongressen, såsom inbjudningar, program m. m. L. K. P. R. har slutligen till ett mycket reducerat pris övertagit restupplagorna av några på C. Blomqvists förlag utgivna broschyrer i rösträttsfrågan och har inköpt hela upplagan (10,000 ex.) av den av Falu F. K. P. R. utgivna billighetsupplagan av Selma Lagerlöfs »Hem och stat».

L. K. P. R:s
revisorer.

Till revisorer av L. K. P. R:s räkenskaper har omvalts fröken Alida Jakobson och nyvalts fru Elisabeth Wærn-Bugge samt till revisorssuppleanter återvalts fru Emilia Broomé och fröken Agda Hedvall.

Verkstäl-
lande ut-
skottet.

V. U. har under det gångna året haft 11 sammanträden och utsänt 11 cirkulär till centralstyrelsens medlemmar och suppleanter samt under senare hälften av året även till de föreningsordf., som icke äro medlemmar av centralstyrelsen, detta senare enligt beslut på det extra centralstyrelsemötet. 1911 har för V. U. varit ett mera än vanligt arbetsamt år, dels på grund av kongressen med dess förberedelser, dels på grund av det omfattande arbetet för valrörelsen, vartill kommer att under detta år avhållits två centralstyrelsemöten med ty ätföljande för- och efterarbete.

L. K. P. R:s
byrå.

L. K. P. R. har alltjämt samma byrålokal, Lästmakaregatan 6, men med anledning av kongressen tillökades denna f. o. m. 1 oktober 1911 med ett bredvidliggande, större rum. På grund av det ständigt tilltagande expeditionsarbetet har detta rum förhyrts på ytterligare ett år, och erlägges för båda rummen en hyra av 600 kr. pr år. Byrån är öppen alla vardagar kl. 3—4 och skötes av en särskild föreståndarinna, som därifrån expedierar alla trycksaker. V. U. håller även numera där sina sammanträden.

Den politiska oro och spänning, som karakteriserat det gångna året, har ej kunnat undgå att göra sig märkbara även inom kvinnornas rösträttsorganisation. Särskilt har detta varit fallet sedan kvinnornas rösträttsfråga genom högerns bestämda avståndstagande numera utgör en så gott som partiskiljande fråga. Dock har, i trots av att åtskilliga högerkvinnor, ställda i konflikten mellan sitt parti och sin rösträttsfråga, valt att utträda ur rösträttsföreningen, dennas medlemsiffra icke sjunkit, utan har att vid årsskiftet uppvisa ökning.

Det är med ljusa förhoppningar, som Sveriges rösträttskrävande kvinnor gå till mötes det nya året, under vilket de våga motse, att en stark och enhetlig regering upptar kvinnornas sak såsom sin egen.

Stockholm i april 1912.

Signe Bergman.

Landsföreningens vice ordförande.

Axianne Thorstenson.

Landsföreningens skattmästare.

Ezaline Boheman.

Landsföreningens sekreterare.

Kassaförvaltarens rapport.

Räkenskaperna utvisa följande ställning:

Behållning från 1910 1,156: 72

Inkomster år 1911:

Landsföreningsavgifter	3,330: 35	
L. K. P. R:s garantifond för kongressen 1911	14,367: 70	
Bidrag till Rösträttsbyrån	455: 26	
Abonnemangsavgifter för artikelserien	743: 20	
Räntor	27: 07	18,923: 58
	Summa kr.	20,080: 30

Utgifter år 1911:

Föredrags- och agitationsresor	4,751: 22	
Spridande av broschyrer	300: —	
Årsavgift till Int. Woman Suffrage Alliance	36: 44	
Sekreterarens arvode	800: —	
Tryckning av cirkulär	840: 25	
Postavgifter	524: 67	
Skrivmaterialier	157: 12	
Arvode för ordnande av tryck om kongressen	100: —	
Adress till fru Frigga Carlberg	105: —	
Allmänna omkostnader	111: 57	
Avskrivning å inventarier	10: —	
Rösträttsbyrån:		
Hyran	450: —	
Telefonavgift	45: —	
Arvoden	380: —	
Springgosse	61: 25	
Städning	75: —	
Ved och lyse	56: 45	
Diverse omkostnader	126: 40	1,194: 10
Omkostnader för artikelserien	506: 94	9,437: 31

Behållning till 1912:

Kontant i kassan	205: 89	
Rösträttsbyråns kassa	164: 66	
Stockholms Enskilda bank, sparkasseräkning	23: 58	
Skandinaviska Kredit A.-B.,	3,085: 95	
» » » folioräkning	5,781: 75	
Stockholms Inteckn. Garanti A.-B., sparkasseräkning	53: 49	
Lager av broschyrer	592: 66	
Inventarier	160: —	
Behållning å artikelserien	275: 01	
Fordran av Uppsala F. K. P. R.	300: —	10,642: 99
	Summa kr.	20,080: 30

Stockholm den 15 mars 1912.

Thorborg Widebeck.
Skattmästare.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt utsedda revisorer, hava behörigen genomgått och granskat kassaförvaltarens räkenskaper för år 1911. Dessa äro förda med vanlig omsorg och noggrannhet, utgifterna vederbörligen verifiserade och behållningen å sparkasseböckerna överensstämmande med räkenskaperna.

Vi få därför tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för 1911 års förvaltning.

Stockholm den 3 april 1912.

Alida Jakobson.

Elisabeth Wærn-Bugge.

Internationella Kvinnorösträttsalliansens VI kongress i Stockholm.

Finanskommitténs förvaltningsberättelse.

Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt verkställande utskott uppdrog åt undertecknade, kommitterade, att handhava ekonomien för den 6:te världskongressen för kvinnans politiska rösträtt.

Kommitterade få härmed avlämna berättelse över sin förvaltning.

De bidrag, som av lokalföreningarna för kvinnans politiska rösträtt insamlats genom uttaxering av 1 kr. per föreningsmedlem och vid vilka inga inskränkande villkor fästs, beslöto kommitterade att avsätta till en garantifond för kongressen. Denna garantifond uppgick till kr. 14,619: 68.

Inkomster:

Stockholms stads anslag	3,000: —	
Kongressavgifter	4,220: —	
Å utsända listor tecknade bidrag	5,517: 36	
Enskilda gåvor	1,257: 56	
Enskilda gåvor till inkvarteringen	1,241: —	
D:o d:o fester	1,400: —	
Behållning av försålda kongressreklamrörken och brevkort	1,409: 88	
Behållning å "Rösträttsboden"	702: 62	
D:o av en konsert och ett föredrag i Stockholm	583: 08	
D:o av konstlotteriet	173: —	
Försålda biljetter till offentliga möten	282: 39	
D:o d:o fester	5,964: 75	
Annonser i programmet och sålda trycksaker	413: 75	
Influtna bankräntor	421: 27	
Ur garantifonden	251: 98	
	26,838: 64	
	Summa kr.	26,838: 64

Utgifter:

Byråkostnader	1,917: 13
Post- och telegramavgifter	343: 38
Program och övriga trycksaker	2,676: 96
Arvodet	1,647: 20
Transport	6,584: 67

	Transport	6,584: 67	
Kongresslokalkostnader	1,285: —	
Allmänna omkostnader	2,198: 59	
Kostnad för inkvarteringar	3,324: 15	
D:o	» offentliga möten	1,989: 71	15,382: 12
D:o	» fester	11,456: 52
			26,838: 64
			Summa kr. 26,838: 64

Garantifonden, som utgjorde 14,619: 68
 har bidragit till kongresskostnaderna med 251: 98
 och överskottet 14,367: 70
 redovisades den sista december 1911 till Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Dessutom hava till Landsföreningen överlämnats de konstverk, som av konstnärer skänkts till förmån för kongressen och som vid dragning i konstlotteriet utfallit å osålda lottnummer, ävensom diverse byråinventarier.

Kongressutgifter, som fingo bestridas av Stockholms stads anslag, d. v. s. alla utgifter utom för fester, hava uppgått till kr. 15,382: 12 och således utgjort kr. 12,382: 12 mer än det av staden beviljade belopp.

Utgifter för inkvartering utgjorde kr. 3,324: 15 och hava således med kr. 2,083: 15 överstigit det belopp av kr. 1,241: — som skänkts med villkor att det endast finge användas för inkvartering.

För övrigt få kommitterade hänvisa till de räkenskaper, som härmed underställas Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt revisorer och åberopa de vid kommitterades sammanträden förda protokoll.

Stockholm den 8 januari 1912.

Axeline Virgin,
ordförande.

Anna Åbergsson,
v. ordf.

Ann Margret Holmgren.

Ulla Piper.

Annie Boman.

Anna Frisell,
kassaförvaltare.

Louise Petré.

Alida Jakobson.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, av Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt valda att granska finanskommitténs förvaltning av till Internationella rösträttsalliansens VI:e kongress i Stockholm 12—17 juni 1911 influtna anslag, gåvor och övriga inkomster, få härmed intyga, att räkenskaperna äro förda med synnerlig omsorg och reda samt vederbörligen verifierade. På grund härav och med erkännande av den skicklighet och osparda möda, varmed finanskommittén skött kongressens ekonomi, få vi tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för finanskommitténs förvaltning.

Stockholm den 13 januari 1912.

Amy Örtenblad.

Ottilia Marin.

Lokalföreningarnas

för

kvinnans politiska rösträtt årsberättelser

1911.

1. Alvesta.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Carolina Bondeson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Edith Andersson*

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde och 1 föreningsmöte. Föreningen har tillsammans med övriga F. K. P. R. inom länet interPELLERAT Första kammarledamöterna angående deras ståndpunkt till kvinnornas rösträttsfråga.

2. Arboga.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: f. d. skolföreståndarinnan fröken *Carolina Falk*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fru *Maria Blidberg*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte, 1 samkväm samt 1 offentligt föredrag av fru Maja Strandberg om »Rösträttskongressen i Stockholm». Föreningen har hyrt ett vandringsbibliotek. Av föreningens medlemmar är 1 suppleant i fosterbarnsnämnden. Till rösträttskongressen har insamlats 67 kr.

3. Arvidsjaur.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: barnmorskan fröken *Anna Lidström*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Nanny Lindkvist*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 7 föreningsmöten, 1 diskussionsmöte, 1 samkväm samt 1 offentlig föreläs-

ning av herr Frans Lenman över ämnet: »Spadarvet av Carl Larsson i Sundborn». Föreningens ordförande är ledamot i styrelsen för Arvidsjaurs arbetarekommun. Föreningen har anslagit 30 kr. till agitation för valen till Andra kammaren samt 15 kr. till rösträttskongressen i Stockholm. Föreningen prenumererar på Dagny samt L. K. P. R:s artikelserie.

4. Arvika.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Anna Norbäck*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Maja Fjæstad*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten jämte samkväm, 3 diskussionsmöten samt 2 offentliga föreläsningar, av fru Maja Fjæstad om »En resa till Internationella Konst- och Industriutställningen i Rom 1911» samt av d:r Alexandra Skoglund — på kallelse av F. K. P. R., K. F. U. K. och Fredrika-Bremer-förbundets Arvikakrets — över ämnet »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu». Behållningen av den första föreläsningen tillföll kongresskassan, till vilken föreningen skänkt 130 kr. Av föreningsmedlemmarna är 1 ledamot och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen, 1 medlem i barnavårdsnämnden; 2 äro medlemmar i flickskolans styrelse.

5. Askersund.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien fröken *Anna Arnander*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Nicoline Blidberg*.

Föreningen bildades under 1911 på initiativ av fru Siri Forsell och efter ett föredrag av fru Annie Gunnarsson. Föreningen har haft 2 möten och styrelsen 3 sammanträden. Vid styrelsesammanträdet den 3 maj beslöts, att till ortens båda dåvarande riksdagsmän skulle avsändas en av ordföranden undertecknad skrivelse, vari de skulle ombedjas att med sina röster stödjå någon av de till årets riksdag inlämnade motionerna om politisk rösträtt för kvinnor. Under hösten ha 2 samkväm anordnats för föreningens medlemmar.

3 offentliga föredrag ha hållits, nämligen av fröken Signe Wollter över ämnet: »Kvinnorörelsen i alla länder», av fröken Dagny Torwall över ämnet: »Fredrika Bremer» samt av d:r Gulli Petrini över ämnet: »Aktuella politiska kvinnofrågor.» Av föreningens medlemmar är 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

6. Avesta.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Karin Gelhaar*.
Centralstyrelsesuppleant: samskollärarynna fröken *Sigrid Fahlén*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten samt 1 offentlig föreläsning av fru *Maja Strandberg* om »Rösträttskongressen 1911». Föreningen bildade i dec. tillsammans med sin filial i *Krylbo* en läsecirkel med öfver 20 deltagare.

7. Björknäs.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Thérèse Sundlöf*.

Föreningen bildades under 1911 på initiativ av i samhället boende kvinnor och har under året haft flera sammanträden.

8. Bollnäs.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Sigrid von Schultz*.
Centralstyrelsesuppleant: föreståndarynna fröken *A. Björkman*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte, 1 diskussionsmöte, och 1 offentlig föreläsning av fru *Frigga Carlberg* öfver ämnet: »Samhället och kvinnan.» Dessutom ha samkväm varit anordnade 1 gång i månaden.

9. Bomhus.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarynna fröken *Elisabet Nyström*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarynna fröken *Hanna Vestlund*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten och 2 offentliga möten.

Till kongresskassan ha som bidrag insänts 7 kr.

På grund av svårighet att inkassera avgifter har medlemsantalet under året sjunkit, men som flera nya medlemmar anmält sig under början av 1912 finns all anledning att tro, att detta års siffra skall bli bättre.

10. Borgholm.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Cecilia Jansson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Theresia Johansson*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden och 7 föreningsmöten.

11. Borlänge.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Frída Johansson*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fru *Maria Vidigsson*.

Föreningen är bildad i oktober 1911 efter föredrag av fru Maja Strandberg. Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 1 föreningsmöte, 1 samkväm samt 1 offentligt föredrag av fru Ellen Hagen om »Kvinnornas medborgarrätt».

12. Borås.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Leonore Odencrants*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Signe Dahlin*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 1 samkväm. Ordföranden är ledamot i Bergengrenska bespisningsfonden och en föreningsmedlem ledamot i fattigvårdsstyrelsen. Till rösträttskongressen ha medel insamlats dels genom anordnande av en sagoafton med fru Greta Holmgren som sago-förtäljerska, dels genom sparbössinsamling.

13. Bräcke.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Elin Nylén*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Stina Wågland*.

• Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 10 föreningsmöten och 1 offentlig föreläsning av fru Ella Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna.»

Till kongressen har föreningen bidragit med 10 kr.

14. Charlottenberg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: verkställande direktören för A.-B. Värmlands Eda, fru *Gerda Grill*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ellen Hübinette*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 2 föreningsmöten samt några samkväm. Föreningen har hyrt ett vandringsbibliotek, som använts av 25 à 30 låntagare. För att inverka på valen till Andra kammaren har föreningen ombesörjt tryckning och spridning av flygblad. 16 kr. ha insamlats till kongresskassan.

15. Degerfors.

Ordförande: barnmorskan fru *Maria Pettersson*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Maria Henriksson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Lova Björndahl*

Under året ha hållits 4 föreningsmöten samt 2 offentliga föreläsningar av folkskolläraren Myrén, Fjugesta, över ämnet: »Från slavinna till medborgare» och av fru Maja Strandberg, Västerås, en »Redogörelse för Rösträttskongressen».

16. Edsvalla.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan
fröken *Louise Ahlveugren*

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Jenny Sundén*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten. Intresset för rösträttsfrågan är varmt, men föreningens medlemmar bo så långt ifrån varandra, att sammanträden äro svåra att anordna.

17. Eksjö.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: föreståndarinnan för Smålands
sinnesslöanstalt fröken *Hilda Löfgren*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Maria Löfroth*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten samt 1 offentligt föredrag av fru Ella Billing över ämnet: »Kvinnorna och samhällsfrågorna».

Av föreningsmedlemmarna är 1 medlem av skolrådet och 1 av barnavårdsnämnden.

Kvinnorna deltog allmänt och med stort intresse i stadsfullmäktigevalet i december 1911.

Till riksdagsman J. A. Jonson i Hökhult, Aneby, har genom ordföranden sänts en årsberättelse för 1910 jämte den nya Minneslistan. Flera medlemmar ha prenumererat på Dagny och några på artikelserien. Flygskrifter ha hemtagits och dels försållts, dels utdelats. Eksjö F. K. P. R. har ingått såsom ständig medlem i föreningen, som bildat Hemmet för ogifta mödrar i Jönköping. Till kongresskassan har föreningen bidragit med 150 kr. och har sänt 3 representanter till kongressen.

18. Elmhult.

Ordförande: fru *Augusta Frieberg*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Agda Viberg-Söderberg*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten samt 3 enskilda samkväm.

19. Enköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Bertia Ericsson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Anna Svinhufvud*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten.

20. Eskilstuna.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Alma Johansson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Gurli Westlund*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten, därav 1 med samkväm, samt på föranstaltande av Landsföreningen 1 offentlig föreläsning av fru *Ella Billing* över ämnet: »Kvinnorna och samhällsfrågorna». Denna hölls å Stadshuset, och föreningen anordnade i samband därmed musikunderhållning och samkväm. På ett föreningssammanträde har föredrag hållits av en medlem över ämnet: »Kvinnornas skaldar och skaldernas kvinnor.»

7 maj anordnade föreningen rundturer med lotteri, d. v. s. försäljning av biljetthäften, som berättigade till beseende av en del av stadens större fabriker m. fl. sevärdheter. På samma gång tillföll köparen en lott med eventuell vinst. Företaget kröntes med framgång. Omkring 450 kronor insamlades. Sedan omkostnaderna betalats, anslogos 300 kronor till den nybildade föreningen för nödställda mödrar och deras barn, 100 kronor ställdes till föreningens förfogande för utövande av välgörande verksamhet.

Av föreningsmedlemmarna är 1 ledamot av skolstyrelsen och barnavårdsnämnden.

21. Eslöv.

Ordförande: fru *Louise Björk*.

Centralstyrelsemedlem: föreståndarinnan för Sverges offentliga arbetsförmedlings kontor i Eslöv, fröken *Emilia Lindqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Elsa Alkman*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden samt 5 föreningsmöten, de senare förenade med samkväm och diskussion.

D:r Gulli Petrini har hållit ett föredrag över ämnet: »Ansvarsmedveten politik»; dessutom förlade skåneförbundet sitt årsmöte till Eslöv, ävensom ett extra möte med föredrag av d:r Thora Wigardh från Göteborg över ämnet: »Reglementeringsfrågan».

På Eslövs F. K. P. R:s årsmöte kåserade fröken Elisabeth Nilsson om de aktuella frågor, som behandlades på senaste centralstyrelsemötet.

Föreningen lät, vid tiden för rösträttsfrågans behandling i riksdagen, tillstålla såväl samtliga medlemmar som ortens riksdagsman s. k. omröstningscirkulär.

22. Falkenberg.

Ordförande: bankkassören fröken *Klara Blåberg*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Amy Örtenblad*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Anna Trädgårdh*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, som avslutats med samkväm, samt 1 offentlig föreläsning av fru *Frigga Carlberg* om »Barnens sociala ställning».

1 föreningsmedlem är ledamot i fattigvårdsstyrelsen och 1 i skolstyrelsen. En kraftig agitation har bedrivits för val av kvinnlig stadsfullmäktig. Bidrag ha insamlats till kongresskassan.

23. Falköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fru *Hulda Qvänsel*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Märta Åstrand*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 2 offentliga möten med föredrag av fru *Ella Billing* och fru *Jenny Velañder* samt 2 samkväm.

24. Falun.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten fröken *Valborg Olander*.

Centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Gerda Martin*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 2 samkväm, det sista med föredrag om stockholms-

kongressen av fru Maja Strandberg. Diskussionsmöten ha anordnats en gång i månaden inom den år 1911 bildade F. K. P. R:s diskussionsklubb. 2 offentliga föreläsningar ha hållits av fru Augusta Widebeck om »Kvinnans ställning ur kvinnosynpunkt» och »Kvinnans medborgarrätt.» Den senare hölls vid Grycksbro bruk.

Falu F. K. P. R. har utgivit »Hem och Stat», Selma Lageröfs tal vid rösträttskongressen, i en upplaga av 10,000 ex. till ett pris av 5 öre pr ex. Samtliga kandidater till Första kammaren ha blivit interPELLERADE i rösträttsfrågan. Uppmaningar ha riktats till de gifta kvinnorna att deklarerera och V. U:s formulär har tillhandahållits dem; genom pressen har styrelsen sökt förmå kvinnorna till livligt deltagande i ett fyllnadsväl.

Av Falu F. K. P. R:s medlemmar äro 1 stadsfullmäktig, 2 ledamöter i folkskolestyrelsen, 1 medlem och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen, 1 suppleant i vardera av styrelserna för Elementarläroverket för flickor, Hushållsskolan, Varnbadhuset och fonden för Pauvres honteux, samtliga valda av stadsfullmäktige, 1 ordinarie medlem av sistnämnda styrelse (på annat sätt utsedd), 2 medlemmar av styrelsen för Falu allmänna bibliotek. Dessutom är 1 ledamot av folkundervisningskommittén och 1 (av Överstyrelsen för rikets läroverk förordnad) inspektor vid elem.-lärov. för flickor.

1 medlem är ledamot av styrelsen för Falu frisinnade förening. Genom att insamla 1 kr. pr medlem har föreningen kunnat bidra till kongresskassan med 250 kr.

25. Filipstad.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: f. d. telegrafisten
fröken *Ottilia Marin*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Alma Rundberg*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 6 samkväm samt 1 offentlig föreläsning av d:r Lydia Wahlström om »Den svenska kvinnorörelsen».

Av föreningens medlemmar tillhöra 6 styrelsen för Filipstads fruntimmersförening, 1 styrelsen för uppfostrings- och barnavårdsnämnden, 1 är suppleant i skolrådet och 1 är suppleant i styrelsen för lokalavdelningen av Frisinnade landsföreningen.

Under febr. månad hade föreningen en fest, »familjeafton», med musik, dans och lekar, som rönt livlig tillslutning. Behållningen, 150 kr., tillföll kongresskassan.

26. Flen.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Lovisa Thorén*.

Centralstyrelsesuppleant: telegrafkommissarien fröken *Emy Myrtin*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten, förbundna med samkväm, samt 2 offentliga föreläsningar.

27. Forshaga.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Agnes Thorelius*.

Föreningen, som förut varit filial till Karlstads F. K. P. R., har under året övergått till självständig förening, på initiativ av och efter föredrag av fru Gerda Hellberg i Karlstad. Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 8 samkväm. 1 föreningsmedlem är ledamot av kyrko- och skolrådet.

Föreningen har under året anordnat en musikalisk aftonunderhållning, vars behållning använts till beklädande av 20 fattiga barn samt till en julfest.

28. Färgelanda.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Elin Andersson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Sophie Engqvist*.

Under året ha hållits 8 föreningsmöten och 7 samkväm.

29. Färila.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: barnmorskan fru *Emma Kring*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Alma Michelson*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 3 föreningsmöten och 1 samkväm.

30. Gislaved.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Sofie Johnsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Elin Strandberg*.

31. Gnesta.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Hedvig Lindau*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Olga Strandberg*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 2 samkväm samt 1 offentlig föreläsning av fru *Ella Billing* om »Kvinnan och samhällsfrågorna».

2 föreningsmedlemmar äro anställda som inspektriser vid fattigvården.

32. Gräbbestad.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien fröken *Annie Busck*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Elise Hansson*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 1 samkväm.

33. Grängesberg.

Ordförande: skolkökslärarinnan fröken *Ingrid Bosæus*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Margareta Pettersson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fru *Agda Adolfsson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte, 1 offentligt möte, 1 samkväm samt 3 offentliga föreläsningar över ämnet: »Folkskolans organisation och förvaltning», av fru *Ella Billing* om »Kvinnan och samhällsfrågorna», samt av fru *Jenny Velander* om »Samhällets barnavård».

34. Gränna.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Berta Bergin*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ebba Ström*.

Styrelsen har under det gångna året haft 6 sammanträden och föreningen 2; dessutom ha 3 samkväm och 2 offentliga möten hållits samt 2 större fäster till förmån för kongresskassan. Å ett möte hölls föredrag om: »Beskattningen, dess grunder och dess tillämpning», av kronofogde *Cederberg*; å det andra offentliga mötet höll ordföranden föredrag om kongressen med skioptikonbilder.

I december erhöill Gränna sin andra kvinnliga stadsfullmäktige, fru Anna Söderling. En föreningsmedlem är utnämnd till kyrkogårdsföreståndare, en är kassör och en suppleant i Fattigvårdsstyrelsen. Av föreningens medlemmar tillhöra ett 10-tal »Moderata högern» och 3 Frisinnade partiet. I samverkan med Jönköpings F. K. P. R. har föreningen skickat skrivelser till ortens riksdagsmän med vördsam anhållan att stödja motion om kvinnans rösträtt. Medelst utsändande av cirkulär och röstsedlar till stadens röstberättigade kvinnor har styrelsen verkat för deras deltagande i de kommunala valen.

35. Gällivare—Malmberget.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Hellborn*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hilma Borin*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten, det ena i Malmberget, det andra i Gällivare, samt 2 samkväm hos ordföranden. Vid ett av dessa höll ordföranden föredrag över Internationella rösträttskongressen sistlidna juni.

Ordföranden är medlem i Gällivare fattigvårdsstyrelse. Före Andrakammarvalen ha kandidaterna interPELLERATS om sin ställning till kvinnans rösträtt. För att insamla medel till kongressen har föreningen anordnat en sagoafton med fru Greta Holmgren som sagoförtäljare.

36. Gävle.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Klara Lindh*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Anna Sundbom*.

Styrelsen har under det gångna året haft 7 och föreningen 4 sammanträden. Vid ett av vårens föreningssammanträden höll fru Signe Runer föredrag om »Kindergarten» och under hösten fröken Kerstin Alfving över ämnet: »Betydelsen av kvinnans fostran för hemmet». Inledningsföredraget över sistnämnda ämne och den därpå följande diskussionen resulterade i ett beslut att söka åstadkomma en husmodersskola med barnavård i Gävle och att till en början anordna en s. k. demonstrationskurs i matlagning för husmödrar. För att realisera detta beslut tillsattes en kommitté och en sådan demonstrationskurs har under senare delen av året pågått. Tillslutningen har varit stor, likaså kursdeltagarnas belåtenhet.

Den 3 december anordnades även ett offentligt möte i Sjömanskyrkan, då fröken Kerstin Hesselgren höll föredrag över ämnet: »Ett praktiskt år för unga flickor». Efter den diskussion som följde beslöts enhälligt att bilda »Föreningen för husmodersskola i Gävle», vilken förening sålunda upptager det arbete som Gävle F. K. P. R. påbörjat.

Under året har ytterligare ett offentligt föredrag hållits, nämligen av d:r Alexandra Skoglund över ämnet: »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu».

För att insamla medel till den internationella kongressen anordnade föreningen tvänne talrikt besökta vis- och sagoaftnar av fru Greta Holmgren och de under 1910 påbörjade insamlingarna pågingo också under 1911 till tiden närmast före kongressen och gävo till resultat, att 800 kr. kunde av föreningen överlämnas till kongresskassan. Föreningen hade glädjen att som gäster se de i lapplandsresan deltagande kongressmedlemmarna.

Genom spridande av broschyrer samt upprop i tidningarna har föreningen verkat bl. a. för gifta kvinnors självdeklaration.

Följande kommunala uppdrag innehas av föreningsmedlemmar: 3 äro stadsfullmäktige, 2 ledamöter och en suppleant i skolstyrelsen, 1 fattigvårdare, 1 styrelsemedlem och 1 suppleant i livsmedelskommittén, 1 styrelsemedlem och 1 suppleant i Gävle stads arbetsförmedling, 1 styrelsemedlem i fattigvårdsstyrelsen, 1 medlem i Gävle stads biblioteks styrelse.

1 föreningsmedlem är styrelsesuppleant i Gävle frisinnade valmansförening och 1 styrelsesuppleant i Frisinnade valkrets-förbundet.

Gävle representant i Första kammaren har interPELLERATS i rösträttsfrågan, och till den frisinnade föreningens stora offentliga agitationsmöte före Andra-kammarvalen anskaffades genom ord-förändens försorg kvinnlig talare.

37. Göteborg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skriftställarinnan
fru *Frigga Carlberg*.

Centralstyrelsesuppleant: första postexpeditören fröken *Hildur Oijer*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 5 offentliga möten med föreläsningar och 2 samkväm.

Av Göteborgs F. K. P. R. har under året utgivits broschyren »Vem löser bojan?» av fru Frigga Carlberg i en upplaga av

2,000 ex., till ett pris av 5 öre pr ex. och 4 kr. pr 100 ex. Till kongressen utgavs samma broschyr på engelska.

Flera av föreningens medlemmar äro ledamöter i fattigvårdsstyrelsen, folkskolestyrelsen samt av stadsfullmäktige valda fattigvårdare, ävensom revisorer i vissa under kommunens förvaltning stående inrättningar samt styrelseledamöter i Liberala valmansföreningen i Göteborg. 1 medlem är stadsfullmäktig.

Göteborgsföreningens arbete under första hälften av år 1911 var helt och hållet inriktat på insamling av medel till kongressen.

Början gjordes med en sällskapsafton i Lilla börssalen, därvid föredrag hölls av dr Gulli Petrini om »Ansvarsmedveten politik», och sång utfördes av fröken Elsa Stenhammars damkör.

Den 15 februari höll redaktör Haakon Lökken ett föredrag om »Grundtanken i Henrik Ibsens værker om kjærligheten». Behållningen av föredraget tillföll odelad kongresskassan.

En större dramatisk-musikalisk soaré gavs å Lorensberg den 13 mars. Föreningen hade då nöjet att som gäst se fru Elin Wägner, som uppträdde i »Pennskäftets intervju».

Sedan fru Greta Holmgren den 10 april givit en av sina omtyckta vis- och sagoaftnar och utelöpande teckningslistor återkommit, kunde till kongresskassan översändas 1,400 kronor, av vilka hälften blev bidrag till göteborgskörens resa till Stockholm för att där medverka vid utförandet av Elfrida Andrées rösträttskantat.

För valen till Första kammaren har Göteborgs F. K. P. R. verkat genom att utsända interpellationsformulär till länets och stadens riksdagsmän. De inkomna svaren ha överlämnats till V. U:s sekreterare.

Vid sommarens valmöten har ett energiskt arbete utförts av såväl föreningens ordförande som vice ordförande — allt dock *utom* Göteborg, där kvinnornas erbjudna hjälp avböjdes. — Flygblad ha i möjligaste mån utdelats å dessa möten, och dessutom spreds vid det största högermötet i Göteborg flera hundra exemplar av Selma Lagerlöfs broschyr »Hem och stat».

På ett särdeles livfullt och målande sätt skildrade fru Elisabeth Wærn-Bugge den 25 oktober sommarens ståtliga kongress och vid årsmötet i november lämnade fru Ezaline Boheman en intressant redogörelse för kvinnornas deltagande i riksdagsmannavalen.

38. **Hallsberg.**

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: f. d. lärarinnan
fröken *Kerstin Andersson*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Josefine Molander*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten samt 1 offentlig föreläsning av d:r Gulli Petrini om »Aktuella kvinnofrågor».

39. **Halmstad.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Anna Ljungberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Bie Smitt*.

Under 1911 har styrelsen sammanträtt 2 gånger och 2 föreningsmöten ha hållits. Båda ha följts av samkväm.

Av föreningens medlemmar är 1 skolstyrelseledamot, 1 lärarekårens representant i skolstyrelsen, 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen. 1 medlem är sekreterare i Frisinnade föreningen.

Föreningen har bidragit till kongressen med 100 kr. Broschyren och flygblad ha spritts.

40. **Hamrånge.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Kristina Härdner*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Gerda Lustig*.

41. **Haparanda.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: samskollärarinnan
fröken *Mia Grape*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 2 samkväm samt en vis- och sagoafton av fru Greta Holmgren.

Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, vald på en av F. K. P. R. uppställd egen lista; 2 styrelsemedlemmar äro ledamöter i styrelsen för härvarande föreläsningförening.

40 kr., behållningen från tvänne samkväm, ha överlämnats till kongresskassan.

42. **Hedemora.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Karin Larsson*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 offentligt möte, 1 diskussionsmöte, 4 samkväm samt 2 offentliga föreläsningar: en av lektor Karl Starbäck om »Kvinnans rösträtt och de politiska partierna» och en av fru Maja Strandberg om »Den internationella rösträttskongressen 1911.»

Av föreningens medlemmar är 1 ledamot av skolrådet och 1 ordförande i styrelsen för kommunalbiblioteket.

43. **Hjo.**

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Gerda Bodén*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Hilda Öberg*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 1 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru Ella Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna». Ordföranden är styrelsemedlem i Frisinnade föreningen.

44. **Hudiksvall.**

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan
fru *Stina Rodenstam*.

Centralstyrelsemedlem: folkskolelärarinnan fröken *Alma Persson*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten. Av föreningsmedlemmarna är 1 stadsfullmäktig, 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Fru Greta Holmgren har hållit 3 »sagostunder för barn», varav behållningen tillföll kongresskassan.

45. **Huskvarna.**

Ordförande: fru *Hilma Andersson*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Gerda Planting-Gyllenbåga*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Alfhild Bejbon*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 2 offentliga möten, 2 samkväm och 5 offentliga föreläsningar över sociala, ekonomiska och allmänt bildande ämnen av kandidat Henrik Fager, fru Siri Forssell och professor Knut Kjellberg.

Föreningen har anordnat en kurs i kommunalkunskap, omfattande 10 föreläsningar, vari deltagit cirka 125 personer, samt 1 kurs för uteslutande kvinnor i hälsovård och sjukvård med 12 föreläsningar och 75 deltagare.

Av föreningens medlemmar äro 2 ledamöter i fattigvårdsstyrelsen, 2 i hälsovårdsnämnden, 1 i folkbiblioteksstyrelsen och 1 i fosterbarnsnämnden; 1 är stadsfullmäktig.

46. Hvetlanda.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gertrud Runcrantz*.

Centralstyrelsesuppleant: bokhandlaren fru *Anna Nylén*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 3 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av fru *Ella Billing* om »Kvinnorna och medborgarrätten» samt av fröken *Elin Wahlquist* om »Rösträtt».

47. Hälsingborg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Kristina Borg*.

Centralstyrelsesuppleant: doktor *Hanna Christer-Nilsson*.

Styrelsen har under året sammanträtt 3 gånger.

2 offentliga möten ha hållits med föredrag av pastor *H. Isberg* om »Barnarätt och modersplikt» samt av auditör *Nils av Ekenstam* om »Allmänna opinionens tyranni».

Dr: *Alexandra Skoglund* har på uppdrag av *F. K. P. R.*, *Fredrika-Bremer-förbundet* och *Vita bandet* föreläst över ämnet: »Den gifta kvinnans rättsliga ställning».

För föreningens medlemmar och deras vänner har dessutom anordnats ett par sällskapsaftnar med uppläsning, sång, musik m. m.

En större soiré har ägt rum, varvid en rösträttspjäs uppfördes. Allmänheten hade tillträde och behållningen översändes till kongresskassan.

Ett antal ex. av *Selma Lagerlöfs* tal vid kongressen har rekvirerats och utdelats till föreningens medlemmar och andra.

Föreningens ordf., fru *K. Borg*, har under året invalts i fattigvårdsstyrelsen.

Fru *Borg* jämte en av föreningens medlemmar, fröken *Læstadius*, tillhöra styrelsen för den Frisinnade föreningen.

48. Härnösand.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hildegard Kallstenius*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Augusta Olson*.

Under året ha hållits 11 styrelsesammanträden och 5 föreningsmöten. 2 av dessa föreningsmöten ha avslutats med samkväm.

Dessutom har föreningen haft en offentlig föreläsning av fru Ella Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna» samt en sago- och visafton av fru Greta Holmgren. Denna senare till förmån för kongresskassan.

En resolution har tillställts länets riksdagsmän, däri föreningen uttalar sin förhoppning att årets riksdag måtte finna lämpligt att tilldela kvinnorna rösträtt på samma villkor som männen.

Föreningen har anslagit 130 kr. och sänt en av sina medlemmar, fru H. Kallstenius, till 6:te internationella kvinnorösträttskongressen i Stockholm. Vid föreningens sammanträde den 30 okt. avgav fru Kallstenius en intressant redogörelse för sitt beivrande av kongressen.

Föreningen har rekviderat och utdelat flygbladet »Huru kunna gifta kvinnor förvärva kommunala rättigheter?»

Till förmån för kongresskassan har föreningen tagit hem och försålt rösträttsmärken och rösträttsbrevkort.

Av föreningens medlemmar är 1 ledamot i fattigvårdsstyrelsen, 1 i folkskolestyrelsen, 1 i flickskolestyrelsen och 1 i barnavårdsnämnden.

Kandidaterna till Första kammaren ha blivit interPELLERADE i rösträttsfrågan. På de frisinnades valmöte i augusti utdelades »Kvinnornas valupprop», som föreningen för ändamålet erhållit gratis från Landsföreningen. Dessutom utdelades på föreningens bekostnad 100 ex. av »Minneslistan». Genom tidningarna och genom kringstända flygblad uppmanades kvinnorna att beivra valmötet. Mötets ena talare var fru Anna Wicksell, en värdig representant för de rösträttskrävande kvinnorna.

Till lokalpressen står föreningen i stor tacksamhet för det tillmötesgående, varmed de främjat föreningens syfte. Detta gäller i främsta rummet stadens frisinnade tidning. Föreningen har under året prenumererat på Dagny.

Under året har, liksom föregående år, Härnösands elementarläroverk för flickor välvilligt upplåtit lokal för föreningens sammankomster.

49. Hässleholm.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Maria Follin*.

- Under året ha hållits 6 föreningsmöten.

50. Hörby.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: handlanden fru *Elna Persson*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Ulrika Svensson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten, därav 2 med samkväm, och 1 offentlig föreläsning av fröken Gertrud Bergström om »Dyr och billig föda».

Av föreningsmedlemmarna äro 1 kommunalfullmäktig, 1 ordförande, 2 ledamöter och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Kvinnorna hava uppmanats att flitigt använda sin kommunala rösträtt. Till kongressen har insamlats 46 kronor.

51. Järpen.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Märta Möller*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Johansson*.

Föreningen, som bildats under 1911 på initiativ av fru Stina Wågland, Bräcke, har haft 11 föreningsmöten och 1 offentligt möte.

Föreningen har beslutat att tillsammans med övriga föreningar inom Jämtland bilda ett länsförbund.

52. Jönköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: friherrinnan *Ellen Lilliecreutz*.

Centralstyrelsesuppleant: postexpeditören fröken *Ellen Olsson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 3 samkväm och 3 offentliga föreläsningar, av fröken Anna Lindhagen om »Byggnadsstil i förstads- och egna hemssamhällen», av fru Siri Forssell om »Sparsamhet i hemmen och modärn matlagning», av lektor Einar Sahlin om »Vår ungdoms fostran efter slutad skolgång».

Vid ett av föreningens samkväm, den 20 nov., höll fru Ella Billing ett föredrag om »Kvinnan och samhällsfrågorna», vilket rönt livligt bifall, och vid ett annat samkväm redogjorde fru Hulda Lundberg på ett intressant och medryckande sätt för som-

marens stora rösträttskongress. För övrigt ha vid samkvämen förekommit sång och musik, uppläsning av dikter och uppsatser av intresse för föreningen samt diskussion av olika frågor.

Under jan.—mars hade föreningen tillsammans med Moderata valmansföreningen, Frisinnade landsföreningens lokalavdelning och Jönköpings arbetarekommun anordnat en kommunalkurs, som besöktes av 302 personer. Kursen omfattade 9 föreläsningar och 1 diskussionsafton. Initiativet till densamma togs av rösträttsföreningen och den gav ett i alla avseenden gott resultat. Överskottet, 230 kr., tillföll, enligt kurskommitténs beslut, F. K. P. R., som ensam stått den ekonomiska risken och utfört arbetet med kursens ordnande.

Föreningen har ivrigt uppmanat de gifta kvinnorna att deklarerat.

Genom medlemmar av rösträttsföreningen har ett hem för fattiga ogifta mödrar och deras barn kommit till stånd och en särskild förening är bildad, som har till uppgift att främja detta hem och dess intressen.

Första kammarkandidaterna ha blivit interPELLERADE om sin ställning till kvinnornas politiska rösträtt.

Till medlemmar i stadens valmansföreningar har utsänts broschyrer i rösträttsfrågan och till en del kvinnor, som ej tillhöra F. K. P. R., men vars intresse föreningen önskar väcka, har sänts exemplar av Selma Lagerlöfs tal vid kongressen samt andra röst-rättsskrifter.

Av föreningens medlemmar äro 2 ledamöter i fosterbarnsnämnden och 1 suppleant i folkskolestyrelsen.

53. Kalmar.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hilma Runbäck*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Kreuger*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 1 offentligt föredrag åtföljt av samkväm, vid vilket d:r Alexandra Skoglund föreläste om »Äktenskapslagstiftningen». Länets riksdagsmannakandidater ha skriftligen interPELLERATS om deras ställning till kvinnornas rösträttsfråga och svar ha ingått från dem.

Flera hundra flygblad och ströskrifter ha i likhet med föregående år utdelats.

2 kvinnor äro stadsfullmäktige, 1 är medlem av skolstyrelse och barnavårdsnämnd och 1 är invald i tjänstemannaföreningens förtroenderåd.

Lokalpressen är tillmötesgående och stadens äldsta tidning är prenumerant på L. K. P. R:s artikelserie.

Till kongresskassan bidrog föreningen med 150 kronor.

54. Karlshamn.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: skolföreståndarinnan fröken *Olga Tengström*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Thekla Schmidt*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten. Av föreningsmedlemmarna äro 1 stadsfullmäktig, 1 medlem i folkskolestyrelsen, 2 medlemmar i styrelsen för Karlshamns stadsbibliotek.

55. Karlskoga.

Ordförande: fru *Helena Larson*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan vid realskolan fröken *Vera Apelskog*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Elin Starck*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 2 diskussionsmöten, 2 offentliga föreläsningar, av fru Maja Strandberg om »Samhället och kvinnan» och av fru Ella Billing om »Kvinnorna och medborgarrätten». En soaré har anordnats för att stärka föreningens svaga ekonomi, varvid uppfördes Elin Wägners revy samt ett lustspel. Av föreningens medlemmar äro 3 ledamöter och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Deras val föregingos av kraftig agitation bland kvinnorna.

Till kongressen har medel insamlats och ordföranden sänts som representant. Föreningen har vunnit åtskilliga nya medlemmar under året. Lokalfrågan, som varit en stötesten allt ifrån begynnelsen, har äntligen lösts så, att föreningen nu får avgiftsfritt använda tingshuset för sina möten och sammanträden, vilket förut nekats densamma. Av allt att döma synes föreningens förhållanden ljusnat betydligt och den arbetar nu med gott mod.

56. Karlskrona.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Sigrid Kruse*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Valborg Falck*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 4 offentliga föreläsningar, av d:r Gulli Petrini om »Kvinnans politiska rösträtt och valbarhet», av fru Ellen Hagen

om »Internationella rösträttsrörelsen», av fröken Emilie Rathou om »Kvinnoallvar» och av fröken Sigrid Kruse om »Internationella rösträttskongressen 1911».

Av föreningens medlemmar är 1 ledamot i fattigvårdsstyrelsen. Ordföranden är medlem i styrelsen för Frisinnade föreningen.

57. Karlstad.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Hellberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Greta Gullström*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten samt 3 s. k. »arbetsaftnar» med högläsning av riksdagstryck o. a. På inbjudan av Fredrika-Bremer-Förbundet har F. K. P. R. jämte Vita Bandet anordnat föredrag av d:r Alexandra Skoglund om »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu.»

Av föreningens medlemmar äro 1 stadsfullmäktig, 1 ordinarie och 2 suppleanter i flickskolestyrelsen, 1 suppleant i skolstyrelsen, 1 i fattigvårdsstyrelsen och 1 i saluhallsstyrelsen. 1 är medlem och 1 suppleant i Frisinnade valmansförbundet.

Under våren anordnades till förmån för kongresskassan en i alla avseenden lyckad soiré.

Vid det frisinnade valmötet under sommaren talade fru Emilia Broomé om »De frisinnade och det sociala arbetet.»

58. Kil.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Adèle Melén*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Alma Blom*.

Under året ha hållits 6 styrelse- och 5 föreningsmöten. Föreningsmötena ha varit mera talrikt besökta än föregående år, beroende på att de ordnats som s. k. arbetsaftnar, med en enkel tesupé.

Föreningen har som ett försök slagit in på att med sin rösträttsverksamhet förena en filantropisk sådan. Den utanordnade nämligen en liten summa av sin kassa till inköp av materiel, varav medlemmarna förfärdigade nyttiga saker, som försålades på en för allmänheten anordnad fest, kallad »De gamlas dag». Behållningen tillföll fattiga, äldre män och kvinnor inom kommunen i form av julgåvor, bestående av 10 kr. kontant, eller för samma värde i matvaror. Kommunen, som ej har haft särskild barna-

vårdsnämnd, har under detta år tillsatt en sådan, bestående av 8 medlemmar jämte ordf., därav 4 kvinnliga, vilka alla tillhöra F. K. P. R.

Föreningen prenumererar på »Dagny».

Till kongresskassan sändes nettobehållningen, 50 kr., av en fäst med auktion.

59. Klippan.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien fröken *Hilma Ramberg*.

Centralstyrelsesuppleant: bankkassören fröken *Augusta Charlier*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 1 offentligt möte, 4 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av d:r Gulli Petrini om »Kvinnan och det kommunala arbetet» och av jur. kand. fru Anna Wicksell om »Gift kvinnas äganderätt.»

Av föreningens medlemmar är 1 ledamot i taxeringsnämnden och 1 i skolrådet.

60. Kopparberg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Maja Forsslund*.

Centralstyrelsesuppleant: kemisten fröken *Maria Lejdström*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 2 diskussionsmöten, som avslutats med samkväm samt 1 offentlig föreläsning av fru Jenny Velander om »Samhällets barnavård.»

Av föreningsmedlemmarna äro 2 ledamöter i fattigvårdsstyrelsen.

Å det frisinnade partiets valmöte här före riksdagsvalen talade fru Maja Strandberg.

61. Kristianstad.

Ordförande: fröken *Anna Möller*.

Centralstyrelsenredlem: fru *Ella Billing*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Alma Olin*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten i förening med samkväm, 2 offentliga möten, 3 offentliga föreläsningar, av d:r Alexandra Skoglund om »Kvinnans rättliga

ställning i forntid och nutid», av d:r Gulli Petrini om »Kvinnan och det kommunala arbetet», av fru Anna B. Wicksell om »Önskemål angående den gifta kvinnans rättsliga ställning». Varannan vecka ha hållits läs- och arbetsaftnar. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 medlem och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen, 1 medlem i skolrådet och 1 i barnavårdsnämnden.

62. Kristinehamn.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: elementarlärarinnan fröken
Hanna Unger.

Centralstyrelsesuppleant: prokuristen fröken *Sophie Broström.*

Under året ha hållits 3 föreningsmöten och 1 offentligt möte med föredrag av d:r Alexandra Skoglund över ämnet: "Gift kvinnans rättsliga ställning förr och nu".

63. Krokstrand.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Serafia Svensson.*

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Agnes Ek.*

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 1 samkväm. Av föreningens medlemmar sitta 1 i kommunalfullmäktige, 1 i municipalnämnden, 2 i hälsovårdsnämnden, 2 i skolrådet, 1 i valnämnden, 2 i Krokstrands föreläsningskommitté och 2 i styrelsen för frisinnade lokaliföreningen.

Vid andra-kammarvalen har föreningen deltagit i agitationen. Till kongresskassan har föreningen bidragit med 190 kr., insamlade dels genom bidrag av 1 kr. pr medlem, dels genom listor.

Föreningen har prenumererat på Jus Suffragii och Dagny samt sålt och utdelat rösträttslitteratur och vykort.

Alla gifta kvinnor inom föreningen ha, så vitt möjligt varit, deklarerat för att erhålla kommunal rösträtt. I april fattade föreningen och tillställde ortens riksdagsman en resolution, som uttalade den förhoppningen att kvinnornas rösträttsfråga måtte lösas av 1911 års riksdag.

Under sommarens valrörelse talade häradshövding A. Åkerman för kvinnans politiska rösträtt på ett möte i Krokstrand.

64. **Kumla.**

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Gerda Åström*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Hilda Ekman*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 8 föreningsmöten, 1 synnerligen trevligt samkväm, då föreningen firade femårsjubileum, samt 1 offentlig föreläsning av d:r Gulli Petrini om »Rösträttsfrågans läge just nu». Flere av föreningens medlemmar tillhöra Kumla liberala valmansförbund och ordf. är medlem i styrelsen. Under hösten 1910 anordnades en större basar och av inkomsten sändes 200 kr. till kongresskassan.

Till julen insamlades av föreningsmedlemmar 103:60 kr. till socknens fattiga.

Under året ha arbetsmöten återupptagits; under någon av vårmånaderna kommer föreningen att anordna en försäljning till förmån för föreningens kassa.

65. **Köping.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fru *Anna Berg*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Amélie Salén*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 1 offentligt möte. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot i samskolestyrelsen, 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Rösträttsföredrag hölls i samband med Frisinnade föreningens agitationsmöte för riksdagsvalen. Vid stadsfullmäktigevalet gingo kvinnorna fram med egen lista, som samlade 1,080 röster. För att samla medel till kongressen har anordnats en vis- och sagoafton av fru Greta Holmgren och insamlats 50 kr. bland medlemmarna.

66. **Landskrona.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten fröken *Gunhild Linder*.

Centralstyrelsesuppleant: i. d. skolföreståndarinnan, författarinnan *Ester Nennes*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 offentlig möte med föredrag av skolkökslärarinnan fröken Gertrud Bergström om »Dyr och billig föda» och 1 diskussionsmöte över »L. K. P. R. och neutraliteten».

67. Lidköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan
fröken *Maria Eriksson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ida von Schéele*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten. En medlem är ledamot i fattigvårdsstyrelsen.

Vid föreningsmötet i nov. redogjorde ordf. för den internationella kvinnorösträttskongressen sommaren 1911.

Genom föreningen har en vis- och sagoafton av fru Ebba Sjögren anordnats. Behållningen, 52 kr., har av föreningen överlämnats till grundfonden för Vita Bandets alkoholisthem för kvinnor.

68. Lilla Edet.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: brukstjänstemannen
fröken *Hanna Gerdtsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Erica Andrén*.

69. Lindesberg.

Ordförande: fru *Svea Sjölin*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Anna Österlund*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Berta Bergöö*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten och 1 offentligt möte.

Den 1 och 2 april anordnades soaré till förmån för kongressen, varvid förekom 7 st. tablåer (kvinnoprofiler) beledsagade av för tillfället av en föreningsmedlem författade verser, två teaterpjäser samt sång och musik. Nettobehållningen, 150 kr., insändes till kongresskassan.

Tre samkväm ha anordnats, varvid även förekommit diskussion.

Fru Maja Strandberg har hållit föredrag om rösträttskongressen i Stockholm med skioptikonbilder.

1 föreningsmedlem är ledamot i fattigvårdsstyrelsen, 1 i samskolestyrelsen.

70. Linköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan
fröken *Jenny Wallerstedt*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Willy Sjödin*.

Under året ha hållits 9 styrelsesammanträden och 1 offentligt möte, där fil. dr Alexandra Skoglund höll föredrag över

ämnet »Gift kvinnas rättsliga ställning». De båda ordinarie årsmötena ha anordnats i form av samkväm och varit talrikt besökta. Föreningens inköpta flygblad ha haft god åtgång. Ingresset för årets rösträttskongress var stort, likaså offervilligheten. Som bidrag till kongresskassan insändes 120 kr. (år 1910 180 kr.), varav en del utgjorde behållning från fru Greta Holmgrens sagoafton för barn.

Av föreningens medlemmar är 1 ledamot i en av Allmänna valmansförbundets kretsstyrelser.

71. Ljungby.

Ordförande: fru *Signhild Johansson*.

Centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan fröken *Sigrid Hjelmqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Thekla Hammar*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 2 föreningsmöten, 1 offentligt möte och 1 offentligt föredrag av fru Ella Billing om »Kvinnan och medborgarrätten». Föreningen har hyrt ett vandringsbibliotek, som haft omkring 80 låntagare.

72. Ljusdal.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Thunborg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Brita Söderberg*.

Utom de enskilda och offentliga möten, som avhölls i samband med Gävleborgsförbundets årsmöte ha under året hållits 2 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten samt 7 studieaftnar. Två vandringsbibliotek ha förhyrts och räknat ett 30-tal låntagare. Ett offentligt möte med fru Ella Billing som talare över ämnet: »Kvinnorna och samhällsarbetet» har hållits; i samband med detta förrättades auktion å en del gåvor, handarbeten o. d. och inbragte denna 100 kronor till kongresskassan, som förut från Ljusdal erhållit 72 kronor och sedan genom listinsamling ytterligare mottog omkring 12 kr.

Givetvis blev Gävleborgsförbundets årsmöte, som avhölls i Ljusdal annandag och tredjedag påsk, av stor betydelse för livaktigheten inom föreningen, liksom allmänhetens intresse för föreningen väcktes eller ökades, särskilt genom fröken Elin Pålman's utmärkta rösträttsföredrag. Ett beslut vid Gävleborgsförbundets möte att i Ljusdal göra försök med en skolkökskurs i samband med flickornas konfirmationsundervisning, har Ljusdals

F. K. P. R. sett sig i stånd att realisera och även av kommunen erhållit bidrag därtill, och är denna kurs redo att taga sin början på nyåret 1912.

Av föreningens 82 medlemmar är 1 ordinarie ledamot och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

73. Ludvika.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Carlsten*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

74. Luleå.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Märta Bucht*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Anna Svensson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 2 diskussionsmöten.

Av föreningens medlemmar äro 2 stadsfullmäktige, 2 äro medlemmar av fattigvårdsstyrelsen, 1 är suppleant i skolstyrelsen, 1 är medlem i Luleå borgerliga reformförening och 1 i Frisinnade landsföreningens lokalavdelning.

Vid det ordinarie stadsfullmäktigevalet i dec. gingo kvinnor i staden, på initiativ av F. K. P. R., fram med egen lista under beteckningen »Kvinnornas lista», och de hade den framgången, att de fingo in sitt första namn, varigenom Luleå stad erhöi sin andra kvinnliga stadsfullmäktige.

Till förmån för kongressen anordnades 2 vis- och sagoaftnar med uppträdande av fru *Greta Holmgren*.

Tillsammans med Luleå kvinnliga nykterhetsförening har Luleå F. K. P. R. under 1911 anordnat 2 skolköskurser för mindre bemedlade kvinnor.

75. Lund.

Ordförande: fru *Louise af Ekenstam*.

Centralstyrelsemedlem: docenten dr *Hilma Borelius*.

Centralstyrelsesuppleant: jur. kand. fru *Anna Bugge-Wicksell*.

Styrelsen har under året hållit 4 sammanträden, föreningen 2. Å föreningsmötena har föredrag hållits av fru *A. Bugge-Wicksell* om »Önskemål angående den gifta kvinnans rättliga

ställning» och har doc. H. Borelius redogjort för Centralstyrelsemötet i Stockholm den 20 juni 1911.

Ett offentligt möte har anordnats den 8 mars med föredrag av dr Gulli Petrini om »Kvinnan och det kommunala arbetet.»

Tillsammans med Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd, har föreningen beslutat anordna en serie föredrag i kommunalkunskap med särskilt avseende på Lunds stads kommunala förhållanden. De komma att hållas våren 1912. Av föreningens medlemmar är 1 ledamot av skolrådet och 1 är styrelsemedlem i Moderata föreningen.

Till länets Första kammar-ledamöter har insänts en resolution, däri F. K. P. R. uttalar sin anslutning till de i riksdagen framlagda motionerna om politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor på samma villkor som för dess män. Övriga åtgärder för riksdagsmannavalen ha vidtagits av länsförbundet.

Med anledning av stadsfullmäktigevalen i dec. 1911 har föreningen satt sig i förbindelse med de olika valkorporationerna inom staden.

Röstberättigade kvinnor ha genom upprop uppmanats delta i valen.

Vid stadsfullmäktigevalet blev en kvinnlig representant vald å vänsterpartiets lista.

76. Lyckeby.

Ordförande: fröken *Hilda Olsson*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Hildegard Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Edit Wiebe*.

77. Lysekil.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ebba Lagervall*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Amanda Mattsson*.

Under året ha hållits 9 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 7 samkväm, därav ett större med musik, uppläsning m. m. Genom listor har insamlats 30 kr. till kongresskassan.

78. Malmö.

Ordförande: folkskollärarinnan fröken *Stina Hellygren*.

Centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Naëmi Uddenberg*.

Centralstyrelsesuppleant: handlanden fröken *Kristina Frank*.

Under året ha hållits 8 styrelsesammanträden, 11 föreningsmöten, 2 offentliga möten, 1 diskussionsmöte, 3 samkväm och 2 offentliga föreläsningar.

Vid föreningsmötena ha följande föredrag hållits: »London och omgivningar» av fröken N. Uddenberg, »Några personliga intryck från sommarens internationella rösträttskongress» av fröken A. Nilsson samt »Mat och dryck i forna tider» av fru A. Söderström.

Vid ett av de offentliga mötena höll fru Tora Knudsen från Köpenhamn föredrag över ämnet: »Kvinderne, Hjemmene og Samfundsopgaverne». Tillsammans med Fredrika-Bremer-förbundet och Vita Bandet har föreningen anordnat offentligt föredrag av d:r Alexandra Skoglund över ämnet: »Den gifta kvinnans rättsliga ställning i forntiden och nutiden».

Efter föredraget antog mötet med anledning av den pågående revisionen av äktenskapslagstiftningen en resolution till förmån för kvinnans likställighet med mannen inom äktenskapet. Vid ett av de enskilda mötena antogs en resolution med anledning av de vid årets riksdag väckta motionerna om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor. Den senare resolutionen utskickades genom styrelsens försorg till ortens riksdagsmän.

Till förmån för sjätte världskongressen för kvinnans politiska rösträtt anordnade styrelsen tillika med särskilda kommitterade den 3 april en aftonunderhållning, som inbragte omkring 700 kr. Den summa, med vilken föreningen bidrog till kongressen, utgjorde inalles 1,300 kr. I särskild tacksamhetsskuld står föreningen till fröken Anna Nilsson, som godhetsfullt överlämnat 400 kr., utgörande inkomst av en genom hennes försorg utgiven Malmö stads krönikebok i fickformat.

Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig och 1 suppleant i folkskolestyrelsen.

79. Mariestad.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: skolföreståndarinnan
fru *Andriette Florén*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Jenny Lindberger*.

Under året har hållits 5 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten samt 8 samkväm. I samband med länsförbundets möte i april anordnades en dramatisk-musikalisk soaré samt föredrag av fru Jenny Velander, Skara.

Vid samkväm i december förekom föredrag om kongressen av fru Jenny Lindberger jämte skioptikonbilder samt uppläsning och sång av fröken Signe Videll.

Vid Frisinnade landsföreningens agitationsmöte på sommaren talade fru Augusta Widebeck från Strängnäs om »Kvinnans politiska rösträtt» och i november höll fru Ella Billing från Kristianstad offentligt föredrag om »Kvinnans medborgarrätt».

3 medlemmar av Mariestads F. K. P. R. äro medlemmar av styrelsen för Mariestads barnhem, ordföranden är ledamot av stadsfullmäktige, av styrelsen för Mariestads föreläsningsförening samt suppleant i skolrådet.

Till kongresskassan överlämnades 70 kr. Kandidaterna till Första kammaren interPELLERADES före valen.

80. Markaryd.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Hildegard Herthelius*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Rina Frick*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 10 föreningsmöten, 1 offentligt möte samt 1 offentligt föredrag av fru Anna Wicksell öfver »Önskemål angående de gifta kvinnornas ställning».

81. Marstrand.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: organisten fru *Annie Olán*.

Centralstyrelsesuppleant: telegrafkommissarien fru *Marie Louise Olde*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 1 samkväm. Av föreningens medlemmar äro 2 stadsfullmäktige, 1 medlem i fattigvårdsstyrelsen, 1 i skolrådet, 1 i barnavårdsnämnden och 2 i föreläsningsföreningens styrelse. Till förmån för kongresskassan har insamlats 50 kr. samt anordnats en sago- och visafton av fru Greta Holmgren.

Brist på lokal och svårighet att, på grund av obekväma kommunikationer under vintertiden, kunna anskaffa föredragshållare hämmar F. K. P. R:s verksamhet och framgång härstädes.

82. Mellerud.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Mathilda Johansson*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Anna Grund*.

Föreningen bildades den 26 november 1911 efter föredrag av fröken Signe Wollter, Trollhättan, och på initiativ av fröken Ingrid Bergius, Vänersborg.

83. **Motala.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Gertrud Flodman*.

Centralstyrelsesuppleant: tandläkaren fröken *Anna Eklundh*.

84. **Munkfors.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Malin Lindgren*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Hildur Karlson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 3 samkväm och 1 offentlig föreläsning om kvinnans politiska rösträtt av fru Gerda Hellberg. Föreningen har samlat medel till kongressen genom att sälja kongressbrevkort och märken.

85. **Neder-Kalix.**

Ordförande: skolföreståndarinnan fröken *Ester Taube*.

Centralstyrelsemedlem: telegrafkommissarien fröken *Lotten Ringius*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Anni Lidström*.

Under året har hållits 1 styrelsesammanträde.

86. **Nora.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: f. d. telegrafkommissarien
fröken *Alfhild Cnattingius*.

Centralstyrelsesuppleant: telegrafkommissarien fröken *Maria Brandell*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 1 offentligt möte och 1 offentlig föreläsning av d:r Gulli Petrini om »Proportionella val». Ordföranden är stadsfullmäktig, 1 föreningsmedlem är ledamot i fattigvårdsstyrelsen och 1 är styrelsemedlem i samhällets samskola. 57 kronor ha under året insamlats till kongressen förutom under år 1910 översända medel.

87. **Norberg.**

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fröken *Hanna Andersson*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Helena Kekonius*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 samkväm och 2 offentliga föreläsningar av folkskol-

läraren herr Oscar Lundborg om »Fredrika Bremer och de svenska kvinnorna» och av fru Maja Strandberg om »Kvinnorösträttskongressen 1911.»

88. Norrahammar.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Alma Andersson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Swahn*.

Under året ha hållits 4 föreningsmöten, 8 styrelsesammanträden och 2 familjefester. På julfesten höll fröken Adèle Wetterlindh föredrag och på sommarfesten, som hölls i det fria, talade fröken Gerda Planting-Gyllenbåga. Föreningen har även gemensamt med Jönköpings F. K. P. R. tillskrivit förstakammarledamöterna i länet. Före andrakammarvalen ha hållits 2 föredrag, ett av fröken Sigrid Kruse samt ett av fru Elma Danielson. Även har fru Ella Billing hållit ett föredrag om »Kvinnan och samhällsfrågorna». Föreningen har i år betalt alla utgifter för förstamajblomman, varav hela vinsten har tillfallit Norrahammars tuberkulosfond, samt skänkt 10 kronor till fattiga barn till julen. Föreningen har prenumererat på tidningen Dagny.

89. Norrköping.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: med. lic.

fru *Anna Clara Romanus-Alfvén*.

Centralstyrelsesuppleant: handelsidkerskan fröken *Anna Karlsson*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 2 ordinarie föreningsmöten, 1 samkväm och 1 diskussionsafton.

I februari anordnades ett talrikt besökt samkväm, varvid ordf. för aftonen särskilt riktade några ord till fröken Anna Karlsson, Norrköpings första kvinnliga ledamot av stadsfullmäktige, på samma gång hon uttalade kvinnornas tillfredsställelse över att så många samhällen i vårt land valt in kvinnor i sina respektive kommunala representationer. Fröken Karlsson lämnade därefter en utförlig, intressant redogörelse för det i januari hållna centralstyrelsemötet.

För att skaffa inkomster till kongresskassan höll fru Greta Holmgren i februari en vis- och sagoafton å allmänna läroverkets högtidssal, som var till trängsel fylld av en tacksam publik. Glädjen över det väl utfyllda programmet ökades hos medlemmarna av F. K. P. R. vid tanken på den avsevärda summa, som

skulle kunna sändas till kongresskassan. Nettobehållningen belöpte sig till 285 kr.

På det ordinarie marsmötet anordnades en Frödingsafton, varvid sång och deklamation utfördes och föredrag hölls av fröken Ester Lindström. Nya medlemmar ingingo i föreningen.

På våren hölls av d:r Alexandra Skoglund ett föredrag över »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu». Föredraget hölls på föranstaltande av F. K. P. R., K. F. U. K. och Vita bandet.

Den 21 sept. hade föreningen sitt första sammanträde på hösten. Ordföranden redogjorde för sommarens stora händelser inom rösträttsvärlden: den internationella rösträttskongressen och centralstyrelsemötet den 20 juni. Sedan hon allsidigt belyst det omdebatterade beslutet angående L. K. P. R:s taktik vid andra-kammarvalen följde en livlig diskussion. Därvid framhölls särskilt den svåra ställning högerens kvinnor genom beslutet komme att intaga. Å andra sidan påpekades vikten av att högerkvinnorna stode kvar i föreningen och faran av att låta det skedda bli en orsak till splittring. Föreningen uttalade som sin mening, att man borde verka för sammanhållning och politisk neutralitet. Fru Draga Hultqvist redogjorde därefter för den internationella kvinnokongressen i Stockholm, i vilken hon deltagit som Serbiens representant. Ett av ordf. väckt förslag om utvidgning av föreningens verksamhet bordlades.

Den 25 nov. hade F. K. P. R. förmånen att genom Landsföreningen erhålla föredrag av fröken Elin Wahlquist över ämnet: »Vilka krav ställer rösträttsarbetet på kvinnorna?» Den tyvärr fåtaliga publiken mottog med tacksamhet det väckande och gedigna föredraget.

Tillsammans med Linköpingsföreningen har Norrköpings F. K. P. R. till länets riksdagsmän ställt en maning att stödja kvinnorösträttsfrågan, Norrköpingsföreningen dock enligt sitt eget formulär av följande lydelse:

Å föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Norrköping vägnar anhålles vördsamt att Ni, herr Riksdagsman, ville med intresse omfatta frågan om kvinnans politiska rösträtt och i Eder mån, på sätt Ni kan finna lämpligt och klokt, söka främja lösningen av denna fråga.

Styrelsen för föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Norrköping.

Av föreningens medlemmar äro 1 ordinarie och 1 suppleant i stadsfullmäktige, 1 v. direktör i fattigvårdsdistriktet, 1 styrelseledamot och 1 suppleant i stadens arbetsförmedlingsanstalt och

18 fattigvårdare; 1 medlem är styrelseledamot i en av Allmänna valmansförbundets distriktsstyrelser i Norrköping.

På uppmaning av centralstyrelsen ha kandidaterna till Första kammaren interPELLERATS angående sin ställning till kvinnorösträtten.

90. Norrsundet.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Clementine Blom*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Helga Larsson*.

91. Norrtälje.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Humble*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Elsa Stenmark*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten. Av föreningens medlemmar äro 2 ledamöter i skolrådet, 1 i fattigvårdsstyrelsen. I styrelsen för Frisinnade landsföreningens lokalavdelning i Norrtälje finnas 2 kvinnliga ledamöter samt 1 kvinnlig revisor.

92. Nyköping.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Ada Gustavson*.

Centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Ingrid Örström*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 3 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru Ella Billing om »Kvinnorna och samhällsarbetet». Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot av barnavårdsnämnden och 1 suppleant i folkskolestyrelsen. Genom insamling medels kring-sändande av lista samt anordnande av en vis- och sagoafton av fru Greta Holmgren ha medel samlats till kongressen.

Med anledning av årets rösträttsmotion antogs den 6 maj på föreningsmöte en resolution att tillställas länets riksdagsmän. I december tillsändes de nyvalda riksdagsmännen i Andra kammaren ett ex. av L. K. P. R:s Minneslista samt årsberättelsen för 1910.

Vid samkvämen ha upplästs N. Beskows föredrag: »Social kunskap en medborgarplikt» samt delar av Olive Schreiners bok: »Kvinnan och arbetet».

Under vårterminen anordnade föreningen en husmoderskurs,

som hade 20 deltagare och pågick 1 mars—20 maj med 2 arbetsaftnar i veckan klockan 4—8.

L. K. P. R:s artikelserie har även i år varit införd i en av platstidningarna, Södermanlands Nyheter.

93. Nässjö.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan
fil. kand. *Signe Bosson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hilma Palmgren*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 2 offentliga föreläsningar, av fru Frigga Carlberg om »Kvinnans samhällsplikt» och av fru Ella Billing om »Kvinnan och medborgarrätten». Föreningen har hyrt ett vandringsbibliotek, som använts av 30 låntagare. Av föreningens medlemmar är 1 ledamot och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen och 1 medlem i badhusstyrelsen.

94. Ockelbo.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: barnmorskan fru *Elin Stenvall*.
Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Selinda Stengård*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 1 samkväm samt 2 offentliga föreläsningar, av fru Ella Billing och dr: Alexandra Skoglund. För att insamla medel till kongressen har anordnats en sago- och visafton av fru Greta Holmgren.

95. Oskarshamn.

Ordförande: farm. kand. fröken *I. L. Westeson*.

Centralstyrelsemedlem: författarinnan fru *Frida Stéenhoff*.

Centralstyrelsesuppleant: handlanden fru *Henrika Jurén*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 5 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru Ellen Hagen om »Den internationella kvinnorösträttsrörelsen». Dessutom har en studiecirkel med 14 å 16 deltagare sammankommit 15 gånger. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot av skolstyrelsen, 1 av fattigvårdsstyrelsen och 1 av styrelsen för stadens barnhem.

Första- och andrakammarkandidaterna hava blivit interpellade om sin ställning till rösträttsfrågans lösning. Föreningen gick fram med egen lista till stadsfullmäktigevalen. Till kongresskassan har insänts 100 kr.

96. Ousby.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fil. kand. fröken *Hulda Lundh*.
Centralstyrelsesuppleant: fil. mag. fröken *Lilly Callander*.

Föreningen är bildad under 1911 på initiativ av inom samhället boende intresserade kvinnor. Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten och 1 offentlig föreläsning av fru *Ella Billing* om »Kvinnorna och medborgarrätten».

97. Oviken.

Ordförande: mejerskan fröken *Elisabet Hall*.
Centralstyrelsemedlem: fru *Beda Viklund*.
Centralstyrelsesuppleant: fröken *Kristina Viklund*.

Under året ha hållits 4 föreningsmöten.

98. Piteå.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Lotten Lindgren*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Aurore Lundblad*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde och 1 föreningsmöte. En sågo- och visafton av fru *Greta Holmgren* har anordnats.

99. Ronneby.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Augusta Tonning*.
Centralstyrelsesuppleant: fröken *Tilly Borg*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten och 2 offentliga möten med föredrag av d:r *Gulli Petrini* om »Ansvarsmedveten politik» och av jur. kand. fru *Anna Bugge-Wicksell* om »Några önskemål rörande den gifta kvinnans rättsliga ställning».

Av föreningens medlemmar äro 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot i folkskolestyrelsen, 2 i fattigvårdsstyrelsen, 2 i barnavårdsnäm-

den, 2 medlemmar och 1 suppleant i samskolestyrelsen, 1 i föreläsningsföreningens styrelse, 6 i Ronneby F. V. O., 1 är styrelsemedlem i Frisinnade föreningen.

I april månad tillställdes länets samtliga riksdagsmän följande resolution:

»Som den av riksdagen begärda utredningen av den kvinnliga rösträttsfrågan numera är avslutad och särskilt i betraktande av att något för kvinnorna så oerhört betydelsefullt som en revision av äktenskapslagstiftningen och familjerätten i dess helhet redan är under förberedelse och inom få år skall behandlas av folkrepresentationen, uttalar mötet sin livliga anslutning till de i riksdagen nu framlagda motionerna om politisk rösträtt och valbarhet för Sverges kvinnor på samma villkor som för dess män och sin förhoppning att riksdagen, genom att redan detta år antaga en sådan motion, vill behjärta det för kvinnorna önskvärda i att så snart som möjligt få vid ordnandet av samhällets angelägenheter göra jämväl sitt inflytande gällande och ta jämväl sin del i ansvaret.»

Ordföranden har anskaffat talarinnor och lett valagitationen i trakten till andrakammarvalen. Medel till kongressen ha anskaffats genom en Luciafest, en auktion på skänkta saker och enskilda bidrag.

100. Sandviken.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Mia Ljungqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: massösen fröken *Alfhild Kruse*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten samt 1 samkväm, varvid Frigga Carlbergs rösträttspjäs »När begreppen klarna» uppfördes. 2 offentliga föreläsningar ha hållits, av d:r Alexandra Skoglund om »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu» och av fröken Anna Sundbom över ämnet: »Har samhället råd att undvara kvinnans insats i det offentliga livet?»

101. Sigtuna.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Kerstin Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: redaktören fröken *Gerda Vesterlund*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 offentligt möte och 1 samkväm. Föreningen har hyrt ett vandringsbibliotek, som använts av 15 låntagare.

102. **Simrishamn.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Anna Lundgren*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Agnes Osterman*.

103. **Skara.**

Ordförande: f. d. skolföreståndarinnan fröken *Clara Wallmark*.

Centralstyrelsemedlem: seminarieadjunkten fru *Jenny Velander*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Maria Cavallin*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 1 årsmöte, till vilket även icke föreningsmedlemmar hade tillträde, 1 föreningsmöte samt 3 samkväm med kaffeservering, musik och uppläsning. Vid ett av dessa samkväm, en Björnsonafton, framställdes några kvinnogestalter ur Björnsons diktning genom kort sammandrag av innehållet i »En handske» och »Laboremus»; även deklamerades »Bergliot» med beledsagande musik samt sjöngs några av Björnsons sånger. 2 offentliga föreläsningar ha hållits, i februari av fru Ella Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna» samt i oktober av folkhögskoleföreståndaren H. Odhner om Torsten Rudensköld.

För kongressen var Skara F. K. P. R. icke i tillfälle att anordna några särskilda tillställningar, men sände en summa motsvarande en krona pr medlem.

Vid samkväm och möten har tillhandahållits diverse röst-rättslitteratur. I anseende till bristande tillgångar har föreningen icke kunnat anordna några samhällskurser för socialpolitisk upplysningsverksamhet, icke heller har den prenumererat på vandringbibliotek. Då de tongivande och styrande inom samhället äro ytterst konservativa, röner F. K. P. R. starkt motstånd, varför Skara F. K. P. R. nog icke under den närmaste tiden kan få sitt medlemsantal nämnvärt ökat.

Vid årets riksdagsmannaval har lokalföreningen icka medverkat, men en av dess styrelsemedlemmar, fru J. Velander, har av Landsföreningen utsänts och hållit föredrag vid 13 politiska möten för val till Andra kammaren.

104. **Skee.**

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Lovisa Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Charlotta Carlsson*.

Föreningen är bildad under 1911 efter föredrag av fröken Signe Wollter, Trollhättan. 1 föreningsmöte har hållits.

105. Skellefteå.

Ordförande: lärarinnan fröken *Anna Noring*.
 Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fru *Anna Stensson*.
 Centralstyrelsesuppleant: modisten fru *Charlotte Sidén*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 diskussionsmöte och 8 samkväm. 1 av föreningens medlemmar är stadsfullmäktig.

Tillsammans med Umeå F. K. P. R. har föreningen interpellat samtliga riksdagsmannakandidater om deras ställning till rösträttsfrågan.

106. Skurup.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: handlanden fröken *Anna Sandberg*.
 Centralstyrelsesuppleant: fru *Charlotta Stendahl*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten och 2 offentliga möten.

107. Skutskär.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Adolfina Erikson*.
 Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Augusta Hammarström*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden och föreningsmöten 1 gång i månaden. Flera av dessa ha varit ordnade som samkväm.

108. Skövde.

Ordförande: fru *Anna Starck*.
 Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Magnhild Andersson*.
 Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Anna Durling*.

Under året ha hållits 2 föreningsmöten.

109. Sollefteå.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ida Fahlén*.
 Centralstyrelsesuppleant; folkskollärarinnan fröken *Ruth Naeslund*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 3 offentliga möten, 3 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av fru *Ella*

Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna» samt av Miss Agnes Slack, världssekreterare i Vita Bandet, om »Dagens problem».

Sollefteå F. K. P. R. har genom listor insamlat medel till kongressen.

110. Stenstorp.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Julia Rydström*.

Centralstyrelsesuppleant: målarinnan fröken *Lilly Rydström*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 6 föreningsmöten, 1 offentligt möte med förevisning av skioptikonbilder, 2 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru Ella Billing över ämnet: »Något om kvinnornas samhälleliga rättigheter.»

6 studieaftnar hava anordnats, då fattigvårdsfrågan behandlats. Antalet deltagare var 8—12.

111. Stockholm.

Ordförande till den 31 mars: med. lic. fröken *Karolina Widerström*.

Ordförande efter den 7 april: fröken *Anna Kleman*.

Centralstyrelsemedlemmar: fil. d:r *Lydia Wahlström*, bankkassören fröken *Signe Bergman* och fil. kand. *Axianne Thorstenson*.

Centralstyrelsesuppleanter: redaktören fru *Ezaline Boheman* och friherrinnan *Ebba Palmstierna*.

Under året har d:r *Lydia Wahlström* avgått och i hennes ställe har suppleanten fru *Ezaline Boheman* inträtt som ordinarie centralstyrelsemedlem.

Föreningen har under året sammanträtt 4 gånger och styrelsen 11 gånger. Styrelsen har anordnat 5 offentliga möten och 4 föreläsningar och till 1 offentligt möte har föreningen stått som inbjudare jämte ett stort antal övriga kvinnoföreningar.

Vid föreningssammanträdet den 22 februari redogjorde fru *E. Boheman* för centralstyrelsemötets förhandlingar, varefter fröken *S. Bergman* meddelade, vilka åtgärder *V. U.* vidtagit för att påskynda den pågående utredningen om kvinnorösträtten. D:r *L. Wahlström* lämnade ett referat av professor *Reuterskölds* utredning och fröken *A. Åbergson* höll ett anförande om ställningar och förhållanden vid de förestående kommunala valen. Slutligen redogjorde d:r *M. Lundberg* för lönerogleringskommitténs förslag angående kvinnors anställande i statens tjänst.

Vid årsmötet behandlades frågan om mäns medlemskap i

föreningen, men avslogs efter en längre diskussion de gjorda förslagen därom. Däremot antogs ett av fröken S. Bergman framlagt förslag om hänvändelse till den Internationella kvinnorösträttsalliansen med begäran att denna skulle taga initiativ till en internationell sammanslutning av manliga anhängare av den kvinnliga rösträtten. Fröken A. Lindhagen redogjorde därefter för de socialdemokratiska kvinnornas ställning till L. K. P. R. och slutligen lämnade fröken A. Thorstenson en redogörelse för kongressförberedelserna.

Vid sammanträdet den 25 oktober redogjorde fru E. Boheman för sommarens riksdagsmannaval och deras konsekvenser, varefter fru Elin Wägner höll föredrag om »Kvinnan och arbetet, en studie över Olive Schreiners bok». Ett av fru A. Montelius väckt förslag till ändring av L. K. P. R:s stadgar § 6 blev efter en längre diskussion avslaget.

Vid sammanträdet den 30 november höll d:r Kerstin Hård af Segerstad föredrag om »Kvinnan och pressen». Såsom förslag till överläggningsämnen beslöt föreningen att till centralstyrelsemötet i januari 1912 insända följande ämnen: »Hur främjas bäst samarbetet mellan centralstyrelsemedlemmarna och deras resp. föreningar?» samt »Genom vilka åtgärder kan man bäst främja centralstyrelsemedlemmarnas deltagande i centralstyrelsemötena?»

För centralstyrelsemötets enskilda och halvenskilda möten tillhandahöll föreningen lokal.

I samband med L. K. P. R:s centralstyrelsemöte anordnade Stockholmsföreningen ett offentligt möte den 9 januari i Musikaliska akademiens stora sal, som var fylld till sista plats. Talare voro lektor T. Säve, redaktör Hj. Branting och lektor K. Starbäck.

Med anledning av centralstyrelsemötet gav föreningen den 9 januari å Grand hotell en större fest, till vilken landsortsrepresentanterna hade inbjudits. Festen var besökt av så många den stora festsalen kunde rymma. Tal höllos av d:r K. Widerström, d:r G. Petrini, fru F. Carlberg, d:r L. Wahlström, lektor T. Säve och fru A. Widebeck.

Vid det offentliga mötet i Viktoriasalen den 19 april talade fröken A. Lindhagen om nödvändigheten av att alla kvinnor deltaga i rösträttsrörelsen. Därefter höll fru E. Hagen ett med skioptikonbilder illustrerat föredrag om den internationella rösträttsrörelsen. Mötet var mycket talrikt besökt.

Med anledning av det Internationella kvinnoförbundets exekutivmöte i Stockholm anordnades ett offentligt rösträttsmöte i K. F. U. M:s stora sal den 13 september. Talare voro fröken Alexandra Gripenberg, Finland, Miss Barret, Irland, M:lle Camille

Vidart, Schweiz, och Mrs. Franklin, England. Mötet var talrikt besökt.

Den 21 september, dagen före riksdagsmannavalen i Stockholm, hade rösträttsföreningen och Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt inbjudit allmänheten till ett möte för att demonstrera mot kvinnornas rösträttslöshet. Mötet hölls i K. F. U. K:s stora sal, som var fullsatt. Anföranden hölls av borgmästare J. Petterson, borgmästare C. Lindhagen, fröken Annie Furuhjelm och friherrinnan E. Palmstierna. Följande resolution antogs:

»Män och kvinnor, samlade till möte i Stockholm den 21 sept. 1911, begära i rättvisans och samhällsgagnets namn, att beslut om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor fattas under nästkommande riksdagsperiod.»

Med anledning av lagberedningens pågående arbete med giftermålsbalkens omredigering anordnades den 11 mars ett talrikt besökt samkväm å Nya hushållsskolans lokal, varvid jur. kand. Anna Bugge-Wicksell inledde diskussion angående »Önskemål rörande gift kvinnas rättsliga ställning».

Dessutom stod föreningen jämte en del övriga kvinnoföreningar i Stockholm som inbjudare till ett offentligt möte den 22 mars, till vilket Fredrika-Bremer-förbundet tagit initiativet. Anföranden hölls av d:r A. Skoglund, fru A. Montelius och fröken M. Staël von Holstein. Följande resolution antogs:

»Kvinnor och män, samlade till offentligt möte i Stockholm den 22 mars 1911, uttala med anledning av den pågående revisionen av äktenskapslagstiftningen ett bestämt yrkande, att lagbestämmelserna så avfattas, att målsmanskapet upphäves och den gifta kvinnan beredes full likställighet med mannen såväl inom hemmet och gentemot barnen, som i förmögenhetsrättsligt avseende.»

Vidare beslöt mötet att ena sig om följande, av fröken A. Lindhagen föreslagna uttalande:

»Mötet uttalar som sin mening att det är beklagansvärt, att så viktiga frågor som ifrågasvarande skola avgöras utan att kvinnorna hava medbestämmanderätt vid deras lösning.»

De av föreningen med anledning av kongressen under hösten 1910 startade språkkurserna i engelska, tyska och franska fortgingo även under våren 1911 med samma lärare och med ungefär samma elevantal.

För att öka sin kongresskassa anordnade föreningen den 13 januari i K. F. U. M:s stora sal en vis- och sagoafton, vid vilken fru Greta Holmgren ställde sin berättartalang till föreningens förfogande.

För samma ändamål anordnades i Östermalms allm. läroverks samlings-sal en serie föreläsningar enligt följande program:

Några bilder från Italiens forntid. Prof. O. Montelius.

Almqvists författarskap närmast före Värmlandstiden. Prof. K. Warburg.

Kristenhetens äldsta psalmbok. D:r S. A. Fries.

Några drag ur människans utvecklingshistoria. Prof. W. Leche.

Föreningen har bidragit med 1 krona per medlem till kongressomkostnaderna. Dessutom har föreningen i gåva till bestri- dande av sina utgifter för kongressen fått mottaga omkring kr. 5,000.

En hel del föreningsmedlemmar visade under kongressen stor gästfrihet, dels genom att giva fester för olika kongressdel- tagare, dels genom att mottaga gäster till inkvartering i sina hem.

På kongressens sista dag, lördagen den 17 juni, hade före- ningen inbjudit de utländska delegerade jämte en hel del svenska representanter och hedersgäster till middag å Saltsjöbaden. För färden dit var extratåg anordnat. Middagen var synnerligen väl arrangerad av den härtill särskilt utsedda kommittén. Till deko- reringen hade Handarbetets vänner välvilligt ställt en hel del av sina vackraste bonader till förfogande. Tal höllos av fröken Anna Kleman, Mrs. Corbett-Ashby, England, madame de Schlumberger, Frankrike, d:r Bather, England, och Fru F. Carlberg. Efter mid- dagen var friluftsfest anordnad, till vilken allmänheten hade till- träde. Tal höllos bland annat av direktör E. Beckman, fröken A. Furuhjelm, d:r S. A. Fries, Frau Lindemann och Mrs. Chapman Catt. Sedan talen voro slut intogos förfriskningar, medan Elsa Stenhammars Göteborgskör sjöng en hel del folkvisor. Hem- färden företogs i tre särskilt förhyrda båtar.

För att ge en större allmänhet tillfälle att få höra några av kongressens framstående talarinnor, anordnades den 19 juni ett offentligt möte i Musikaliska akademiens stora sal, som var fylld så gott som till sista plats. Anföranden höllos av d:r Kristina Bonnevie, Norge, fru Gerda Hellberg, Sverige, Mrs. Ethel Snow- den, England, och Fräulein Rosika Schwimmer, Ungern. Samt- liga talare hälsades med entusiastiska applåder.

För att intressera de gifta kvinnorna för sin självdeklaration har föreningen tillsammans med Fredrika-Bremer-förbundet under

februari månad annonserat i de dagliga tidningarna om rätten och plikten till deklaration. Upplysningar och broschyrer därom ha tillhandahållits å Rösträttsbyrån.

4 av föreningens medlemmar äro stadsfullmäktige och ett 30-tal äro medlemmar i olika nämnder och styrelser. Dessutom sitta ett 20-tal i Frisinnade landsföreningens och Frisinnade valmansföreningens olika styrelser.

Vid de kommunala valen uppmanades kvinnorna genom stora annonser, som på valdagen fördes omkring i staden å vagnar, att begagna sin kommunala rösträtt. Därjämte voro valbyråer upprättade. År 1910 deltog 28,7 % och år 1911 27,2 % av de röstberättigade kvinnorna i de kommunala valen.

Vid valen till Första kammaren utsändes cirkulär med förfrågan om kandidaternas ställning till den kvinnliga rösträtten.

Föreningen har under året haft mellan 40 och 50 ombud, vilka haft till uppgift att inom olika kårer och föreningar sprida kunskap om rösträttsrörelsens mål och medel, att skaffa nya medlemmar m. m.

Å Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, som numera innehaves av Landsföreningen, tillhandahållas alltjämt flygblad och broschyrer och inkasseras årsavgifter för föreningens räkning.

112. Storvik.

Ordförande: fru *Eva Forssmark*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Stina Norbäck*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 2 samkväm samt 1 diskussionsmöte över ämnet: »Varför böra kvinnorna hava politisk rösträtt?»

Föreningen har, oaktat den arbetar under rätt besvärliga förhållanden, dock under 1911 haft 3 offentliga föreläsningar, av fru Ella Billing över ämnet: »Kvinnan och samhällsfrågorna», av fröken Anna Sundbom, som i ett kort och varmhjärtat anförande riktade sitt tal särskilt till ungdomen, men även påvisade de äldres plikter mot de unga. Som dessa båda föredrag voro anordnade i samband med andra festligheter, var lokalen glädjande att säga till trängsel fylld med tacksamma åhörare.

Vidare har anordnats föreläsning av d:r Alexandra Skoglund om »Gift kvinnas rättsliga ställning förr och nu», samt av d:r Gulli Petri.

113. Strängnäs.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Augusta Widebeck*.

Centralstyrelsesuppleant: elementarskollärarinnan fröken *Ninni Huld*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 1 studiecirkel tillsammans med Fredrika-Bremer-förbundskretsen, 1 offentligt möte med föredrag av fru Ezaline Boheman om »Riksdagsmannavalen 1911 och kvinnornas rösträttsfråga» samt av fru Ella Billing om »Kvinnan och samhällsfrågorna» samt 1 samkväm.

Genom tvänne medlemmar, professorskan E. Törnebohm och fru K. Gieseke, anordnades under våren en dramatisk-musikalisk soiré med biträde av herrar och damer även utom föreningen, varigenom erhöles en god kassaförstärkning. Medlemsantalet har under året *ökats* med 9 medlemmar.

Stadens tidningspress, såväl den moderata som den frisinnade, ställer sig sympatisk till rösträttsfrågan.

1 medlem av föreningen är ledamot i stadsfullmäktige, 1 ledamot av fattigvårdsstyrelsen.

Första kammarkandidaterna hava blivit interPELLERADE om sin ställning till K. P. R. Vid alla politiska och kommunala val hava uppsatser, upprop och uppmaningar genom ordf. insatts i tidningarna. Föreningen har med 1 kr. pr medlem bidragit till kongresskassan.

114. Strömstad.

Ordförande: Vakant.

Centralstyrelsemedlem: samskollärarinnan fröken *Ingrid Nilsson*.

Centralstyrelsesuppleant: kontoristen fröken *Hilma Norman*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte och 1 samkväm. Av föreningens medlemmar är 1 ledamot och 1 suppleant i skolrådet. 1 medlem är styrelseledamot i Moderata valmansförbundet.

I samband med redaktör P. A. Larssons från Stockholm agitationsresa för riksdagsvalen har fru Frigga Carlberg hållit föredrag i Strömstad och på olika ställen i Bohusläns skärgård om kvinnans politiska rösträtt. — På initiativ av medlemmar i Strömstads F. K. P. R. har i Skee bildats en rösträttsförening efter föredrag av fröken Signe Wollter. Föreningen har betalt 1 kr. pr medlem till kongresskassan.

115. Sund. (Skön.)

Ordförande: fru *Hulda Fromell*.

Centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Sofie Nordlander*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Sigrid Paradis*.

Under året ha hållits 5 föreningsmöten. Föreningen har lämnat ett kontant bidrag av 30 kr. till kongresskassan.

116. Sundsvall.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Elin Wahlquist*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Martha Sundberg*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 1 samkväm samt 2 offentliga möten. Vid det ena av dessa höll fru Anna Bugge-Wicksell föredrag om »Önskemål beträffande gift kvinnas rättsliga ställning». Vid det andra — valmöte tillsammans med Frisinnade föreningen — höll fru Elisabeth Wærn-Bugge rösträttsföredrag. En av föreningens medlemmar, fröken Elin Nilsson, har hållit rösträttsföredrag på de Frisinnades valmöten i trakten. 2 föreningsmedlemmar äro ledamöter i folkskolestyrelsen, 16 äro vårdare och 1 förmyndare i fattigvården, 1 medlem i barnavårdsnämnden, 1 medlem i skolrådet i en grannförsamling, 1 medlem i föreläsningsföreningens styrelse, 2 äro medlemmar av Frisinnade föreningens styrelse.

Första kammarkandidaterna ha blivit interPELLERADE. Till kongresskassan ha medel anskaffats genom anordnande av en soaré, en sag- och visafton av fru Greta Holmgren samt insamling i bössa.

117. Surte.

Ordförande- och centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Anna Werner*.

Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Hanna Andrée*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 1 samkväm. 2 av föreningens medlemmar tillhöra styrelsen i Surte arbetarinstitut. Genom föreningens försorg har fröken Signe Wollter hållit ett föredrag med anledning av valen till Andra kammaren.

Surte F. K. P. R. har med 10 kr. bidragit till kongresskassan

118. Svartvik.

Ordförande: fru *Karin Lundgren*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Marianne Barth*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Annie Bergström*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 7 föreningsmöten, 4 offentliga möten och 3 föreläsningar, dels om rösträtt och dels om ett par historiska ämnen av fröken Elin Nilsson och fru Annie Bergström.

1 av föreningens medlemmar är ledamot av skolrådet.

Föreningen har interPELLERAT Första kammarkandidaterna och föreningens medlemmar ha deltagit i prästval.

119. Säffle.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Hanna Hesselbom*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Hildegard Frösell*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden; dessutom har föreningen en gång i veckan under hösten och en del av vintern hållit arbetsmöten till fattiga barns beklädnad, vid vilka möten förelästs rösträttslitteratur, omväxlande med sång och musik. Före jul hölls en stor fest för över 200 barn, av vilka 10 erhöilo fullständig beklädnad. Några offentliga möten ha ej hållits, då samhället varit hemsökt av svåra epidemier.

120. Söderhamn.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: f. d. skolföreståndarinnan fröken *Maria Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: borgmästarinnan fru *Ellen Sonesson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten, 2 offentliga möten, 1 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru Frigga Carlberg om »Svenska barns sociala och rättsliga skydd». Av föreningsmedlemmarna är 1 ledamot i skolstyrelsen, 1 i fattigvårdsstyrelsen.

Som bidrag till kongresskassan har lämnats 150 kr.

121. Söderköping.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Annie Nyström*.

Centralstyrelsemedlem: fil. kand. fröken *Julia Helander*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 7 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av fru Frigga

Carlberg om »Svenska barns sociala och rättsliga skydd» med skioptikonbilder samt av fröken Elin Wahlquist över ämnet: »Vilka krav ställer rösträttsarbetet på kvinnorna?»

Fru Greta Holmgren har givit en vis- och sagoafton. Inom föreningen finnes en studiecirkel, som sammanträder var 14 dag hos någon av medlemmarna, varvid studerats den kvinnliga rösträttsrörelsen i skilda länder.

Föreningen prenumererar på Jus Suffragii och L. K. P. R:s artikelserie och har dessutom inköpt en del flygblad, som dels försålts, dels cirkulerat bland föreningsmedlemmarna.

Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig och medlem i fattigvårdsnämnden, 1 är styrelseledamot i Frisinnade valmansförbundets lokalavdelning i Söderköping. Skrivelser ha ställts till ortens riksdagsmän. 42 kr. ha insamlats till kongresskassan. Rösträttsbrevkort och kongressfrimärken ha försålts.

Föreningen har sökt förmå gifta kvinnor med egen inkomst att självdeklarera.

122. Södertälje.

Ordförande: borgmästarinnan fru *Ebba Pettersson*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Maria Hallström*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Olsén*.

2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten ha under året hållits; av de senare var ett anordnat som samkväm. Därunder hölls föredrag av fröken Anna Åbergson om den internationella rösträttskongressen i Stockholm. Föredraget belystes av en serie skioptikonbilder och efter detsamma intogs gemensam tesupé.

Till förmån för kongresskassan anordnades en s. k. sällskapsafton med föredrag av fru Elin Wägner samt med uppläsning, musik och sång, varefter förfriskningar, skänkta av föreningsmedlemmar, serverades. Inkomsten tillföll oavkortad kongressen jämte inkomsten av en statyett, skänkt till föreningen av artisten Aron Järndahl.

Under oktober månad anordnades i sammanhang med Stockholms länsförbunds möte i Södertälje ett offentligt möte med dr Gulli Petrini, fru Maria Bohlin och fröken Anna Lindhagen som talare.

Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig och 1 suppleant i Södertälje frisinnade förenings styrelse.

123. Sölvesborg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Ebba Hultqvist*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Helga Jeppsson*.

Sölvesborgs F. K. P. R. tillkom på initiativ av några av stadens kvinnor, vilka tillhörde Kristianstads F. K. P. R. Föreningen bildades den 4 maj 1911 efter föredrag av fru Ella Billing över ämnet: »Kvinnan och samhällsfrågorna».

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden och 1 föreningsmöte, detta sista i samband med ett offentligt möte. Därvid redogjorde ordföranden för rösträttsfrågans läge och föredrag hölls av fru Augusta Tonning över ämnet: »Vad nytta vi såsom röstberättigade kvinnor kunna göra samhället och staten.»

För att väcka allmänhetens intresse har föreningen utdelat agitationsskrifter och sålt ganska många s. k. rösträttskort. Dessutom har genom styrelsens försorg dr Gulli Petrini talat på Frisinnade föreningens möte härstädes vid höstens agitation för riksdagsmannavalen.

I stadens fattigvårdsstyrelse är 1 av föreningens kvinnliga medlemmar invald, 2 äro styrelsemedlemmar i föreläsningföreningen och 1 är suppleant i Frisinnade valmansföreningens styrelse.

Så ung som föreningen är, har den dock lyckats väcka ganska stort intresse för rösträttsrörelsen. Detta är så mycket mera glädjande, som föreningen till en början rönt starkt motstånd — ett motstånd, som ännu är ganska kännbart.

Mjellby lokalavdelning av L. K. P. R. har ingått i Sölvesborg. En av stadens frisinnade tidningar är abonnent på L. K. P. R:s artikelserie.

124. Tidaholm.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Emilia Nyman*.

Centralstyrelsesuppleant: telegrafkommisarien fröken *Ester Ahlbom*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. 1 föreningsmedlem är ledamot av fattigvårdsstyrelsen. Vid förberedelserna till Andrakammarvalen talade fru Jenny Velander på kallelse av Frisinnade landsföreningen.

125. Tierp.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Brita Nyberg*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *E. Chr. Petterson*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 1 offentligt möte och en offentlig föreläsning av fru *Ellen Hagen* om den Internationella rösträttsrörelsen.

Föreningens ordf. är suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

För att samla medel till kongressen anordnades en aftonunderhållning i samband med fru *Hagens* föredrag.

126. Tingsryd.]

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ellen Macintosh*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Donnér*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 1 föreningsmöte. Rösträttslitteratur har anskaffats och utdelats bland medlemmarna.

127. Torpa.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Alida Hull*.

128. Torshälla.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fru *Frida Grönberg*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten och 1 offentlig föreläsning av fru *Ella Billing*.

129. Torsaker.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Margareta Norlin*.

130. Tranås.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Lilly Kahlén*.

Centralstyrelsesuppleant: fil. kand. fröken *Gertrud Strandberg*.

Under året ha hållits 6 möten och 1 offentlig föreläsning av d:r *Lydia Wahlström* i rösträttsfrågan.

131. Trelleborg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Lida Lundgren*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 2 offentliga föreläsningar av d:r Gulli Petrini om »Ansvarsmedveten politik» och av fru Anna Wicksell om »Önskemål angående gift kvinnas rättsliga ställning.» Av föreningens medlemmar äro 4 medlemmar i fattigvårdsstyrelsen och flera äro medlemmar i männens politiska organisationer. Kvinnorna ha deltagit livligt i de kommunala valen.

132. Trollhättan.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Signe Wollter*.

Centralstyrelsesuppleant: fröken *Anna Ågren*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 2 offentliga möten och 2 samkväm. För att stödja motionen i riksdagen om kvinnans politiska rösträtt anordnades den 23 april ett offentligt möte, varvid en resolution antogs. Talare voro utom föreningens ordförande, landstingsmännen Alb. Johanson och Anders Hansson. Vid en offentlig fest den 24 oktober hölls föredrag av fröken Signe Wollter och fru Elsa Blomgren berättade sator. Midsommardagen hade föreningen glädjen att som gäster få räkna fröken Martina Kramers och överste Manns-feldt med fru från Holland, vilka talade på en friluftsfest för c:a 1,000 personer. Medlemmar av F. K. P. R. arbeta i skolråd, fattigvårdsstyrelsen och olika kommittéer för ungdomsvård.

Den minskning i föreningsmedlemmarnas antal, som översikten visar, har förorsakats av en massutflyttning från orten, men ha vi grundad anledning att hoppas, att föreningens numerär under 1912 åter skall betydligt höjas.

På anmodan av föreningen har fru Greta Holmgren hållit en sagoafton i syfte att insamla medel till kongressen.

133. Uddeholm.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Forsberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Gertrud Geijer*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 1 föreningsmöte och 1 samkväm. Av föreningens medlemmar äro 1 medlem i barnavårdsnämnden, 2 inspektriser av kommunens Vård- och ålderdomshem. Ordföranden deltog som föreningens ombud i kongressen.

134. Uddevalla.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gertrud Zachau*.
Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Maria Jacobson*.

Under året ha hållits 7 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av fröken Thyra Kullgren om Yrkesskolor och av fröken Annie Bergius om Röstrettskongressen i Stockholm. Av föreningens medlemmar äro 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot och 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen, 2 ledamöter i skolrådet och 2 i fosterbarnsnämnden. Genom annonser ha kvinnorna uppmanats att begagna sin kommunala rösträtt.

Den 4 april hade föreningen anordnat en sagoafton av fru Greta Holmgren, varav behållningen, 50 kr., tillika med av enskilda personer skänkta bidrag, sändes till kongresskassan. Förut hade skänkts 100 kr.

135. Ulricehamn.

Ordförande: telegrafkommissarien fröken *Hedvig Siedberg*.
Centralstyrelsemedlem: lärarinnan vid stadens högre folkskola fröken *Ellen Envall*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Stenman*.

Under året ha hållit 2 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 4 samkväm.

En av föreningens medlemmar är suppleant i skolstyrelsen.

Den 27 april hölls en vis- och sagoafton av fru Greta Holmgren. Inkomsten därav tillföll kongresskassan.

136. Umeå.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: telegrafisten fröken *Ingeborg Öquist*.

Centralstyrelsesuppleant: sem. adjunkten fröken *Anna Grönfeldt*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 5 samkväm.

Vid första föreningsmötet redogjorde sekr., fröken Grönfeldt, för det ordinarie centralstyrelsemötet i Stockholm, och vid det sista gav ordf., fröken Öquist, en med skioptikonbilder illustrerad tillbakablick på kongressen. Under vårterminen koncentrerades arbetet på att väcka intresse för och insamla medel till kongressen.

Då något offentligt möte vid rösträttsfrågans behandling i riksdagen ej kunde anordnas, måste styrelsen nöja sig med att

till länets samtliga riksdagsmän i båda kamrarna avsända den i cirk. n:o 74 föreslagna skrivelsen. Vid ett av Frisinnade landsföreningen anordnat politiskt möte i somras talade fru Anna Wicksell. F. K. P. R. anordnade därpå ett offentligt möte, varvid fru Wicksell höll föredrag över ämnet: »Några önskemål med avseende på äktenskapslagstiftningen».

Valkretsens 4 riksdagsmän i andra kammaren äro såsom avslutna till Liberala samlingspartiet anhängare av kvinnorösträtten, och av de 4 i första kammaren äro 2 anhängare och 2 motståndare till densamma.

Broschyrer och flygblad ha spritts i stor utsträckning. Föreningen prenumererar på Jus suffragii och 25 medlemmar på Dagny. En av stadens tidningar abonnerar på L. K. P. R:s artikelserie och några enskilda medlemmar på avdrag av densamma.

Av föreningsmedlemmarna äro 2 stadsfullmäktige, 1 sekreterare i taxeringsnämnden, 1 styrelsemedlem i Västerbottens läns södra frisinnade valkretsförbund, 1 suppleant i styrelsen för Umeå frisinnade förening.

För att samla medel till kongressen har föreningen uppfört en teaterpjäs: »I mörkaste Småland» av fru Frigga Carlberg, samt anordnat en sagoafton med fru Greta Holmgren som sagoberätterska och 5 samkväm med särskild avgift hemma hos enskilda medlemmar. Föreningens bidrag utgjorde 456 kronor.

137. Uppsala.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Ellen Hagen*.

Centralstyrelsesuppleant: samskollärarinnan fröken *Elisabeth von Post*.

Under året ha hållits 12 styrelsesammanträden och 10 föreningsmöten med samkväm och diskussioner, 1 studiecirkel med 15 deltagare har varit anordnad.

Uppsala F. K. P. R. har under året utgivit följande röst-rättslitteratur:

Flygblad n:o 2. »Uppåt!» dikt av Teresia Eurén, född Eneroth.

Flygblad n:o 3. »Kvinnans anställande i statstjänst» av professor Hj. Öhrvall.

Flygblad n:o 4. 12 st. rösträttsbrevkort med citat och porträtt.

Flygblad n:o 5. »Till de svenska männen» av d:r F. A. Bather. Dessa flygblad ha utgivits i resp. 5,000, 5,000, 30,000 och 1,000 ex.

1 av föreningens medlemmar är stadens bostadsinspektör.

Uppsala F. K. P. R. har skriftligen och muntligen interpellerat kandidaterna till Första kammaren rörande deras ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt.

Föreningen deltog i arbetet för att insätta en kvinna i stadsfullmäktige, vilket dock ej lyckades.

De för kongressen insamlade medlen, kr. 1,250, användes för kongressens mottagande i Uppsala.

Årets arbete började med insamlande av kongressmedel, och då det spordes att Uppsala kunde vänta få en dags besök av de utländska gästerna, steg intresset än högre. En basar anordnades. Medlemmar förfärdigade och skänkte en myckenhet vackra och präktiga föremål och så god buffet — idel gåvor — lär aldrig ha smakats i Uppsala. Fru Greta Holmgren glädde små och stora med sin fina och konstnärliga föredragningskonst. Aftonen avslutades med studentsång, och hela festen tillförde föreningen ökat intresse, en mängd nya medlemmar och över 1,000 kr. i vinst.

Årsmötet i april bjöd på föredrag av fru Elin Wägner, uppläsning av förf. fru Teresia Eurén (en dikt, »Uppåt», sedan införd i Iduns kongressnummer) och en liten rösträttspjäs av Beatrice Harraden, »Lady Geraldines tal», synnerligen väl och roligt spelad av några yngre medlemmar, vilka sedermera även spelade den på engelska vid en fest i Stockholm.

Den 31 maj — en strålande vacker vårdag — besöktes Uppsala av mrs Chapman Catt i sällskap med miss Hay, miss Peck, fru Ann-Margret Holmgren m. fl. Efter en tur genom staden intogs te hos fru E. Hagen, vilkens hem vid Österplan dagen till ära var blomsterklätt, och över vilket den internationella rösträttsflaggan i vitt och gult svajade. De högtidliga promotionerna i Domkyrkan och Aulan bevistades, varefter F. K. P. R:s styrelse gav lunch å Gillet för mrs Chapman Catt med sällskap.

I kongressen deltog många föreningsmedlemmar, därav en del — studentskor — såsom marskalkar. Den 19 juni, efter själva kongressens avslutande, förde ett av uppsalaföreningen anordnat extratåg 250 kongressister, de flesta utlänningar, till universitetsstaden. Delade på grupper efter de olika språken fördes de av marskalkar och förevisare omkring till sevärdheter av skilda slag, av vilka »Codex argenteus» på universitetsbiblioteket obetingat ägnades det största intresset.

Mellan kl. 12—3 var ett ståtligt »garden party» anordnat i Botaniska trädgården, där hälsningstal hölls av landskamreraren R. Hagen samt av Fräulein Rosika Schwimmer och miss Janet Richards. Kl. 5 gavs middag å Uppsala Gille, varvid fru Hagen — med

rev. Anna Shaw på sin ena sida, och miss Chrystal Macmillan (engelska landsföreningens representant) å den andra — välkomnade alla de långväga gästerna. Hälsningsvärser på franska, tyska, engelska upplästes av fru T. Eurén, vilka sedan utdelades till alla närvarande. Tal höllos vidare av direktör A. Hagelin, fru E. Söderman, fil. kand. A. Thunberg, fru Isachsen, m:me Compain, d:r F. A. Bather och rev. A. Shaw. Ett bifall som aldrig ville sluta hälsade miss Shaw, och ingen närvarande glömmar väl någonsin intrycket av hennes värtalighet med dess varma, ja glödande underton. Efter middagen underhölls gästerna av sång och uppläsning (bl. a. H. C. Andersen på engelska) av fröken Signe Widell. Miss Martina Kramers tackade — under allmänt instämmande — de O. D. sångare, som låtit alla rykten om uppsalasången besannas. Under sång skedde uppbrottet till det väntande extratåget, och efter många rörda tacksägelser och avskedshälsningar slutade denna stora dag i Uppsala F. K. P. R:s historia.

Under valsommaren spriddes skrifter, d:r Gulli Petrini talade på möte i Uppsala jämte prof. Edén och vid de valmöten, till vilka inga kvinnliga talare kunnat fås, ombådos de manliga talarne att vidröra kvinnornas rösträttsfråga, vilket alltid och utförligt skedde. Fru Hagen talade vid valmöten i Norrland jämte landshövding Widén och lektor Starbäck, i Västergötland med redaktör Hedlund och riksdagsman Röing samt i Närke tillsammans med prof. Edén.

I nov. hölls föreningsmöte, varvid fru E. Boheman redogjorde för »20-juni-mötet» samt Andra kammarvalens förlopp och resultat. Jur. stud. Eva Andén — kongressmarskalk — förevisade en mängd vackra ljusbilder från kongressen.

138. Varberg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Elin Linder*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Olivia Andersson*.

Under året ha hållits 6 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten och 2 samkväm. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot av fattigvårdsstyrelsen och 1 av folkskolestyrelsen. Föreningen har bidragit till kongresskassan med ytterligare 40 kronor.

Vid årsmötet inledde fröken Olivia Andersson frågan: »Vore det lämpligt att lämna män tillfälle till medlemskap av F. K. P. R.?» Ett synnerligen livligt meningsutbyte uppstod, under vilket visade

sig, att motståndarna till männens medlemskap av F. K. P. R. voro i majoritet.

Vid höstmötet skildrade ordföranden några intryck från förhandlingar och festligheter under rösträttkongressen.

Orsaken till medlemsantalets minskning är huvudsakligen medlemmars avflyttning från orten.

139. Vaxholm.

Ordförande: överstinnan fru *Axeline Virgin*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Alma Lénström*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Gertrud Thorman*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten och 1 samkväm. Av föreningens medlemmar är 1 ledamot av kyrkorådet och 1 av fattigvårdsstyrelsen. Föreningen har erlagt 35 öre pr medlem till Landsföreningen och 1 kr. pr medlem till kongresskassan.

140. Vimmerby.

Ordförande: folkskollärarinnan fröken *Gertrud Fröberg*.

Centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan fröken *Anna Johansson*.

Under året ha hållits 1 styrelsesammanträde, 2 föreningsmöten och 1 samkväm.

1 av föreningens medlemmar är ledamot av fattigvårdsstyrelsen.

141. Visby.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: konstnärinnan fru *Caroline Benedicks-Bruce*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Vilma Christierson*.

Under året ha hållits 13 styrelsesammanträden och 3 föreningsmöten. Av dessa avslutades de 2 ordinarie mötena med samkväm. Ett extra föreningsmöte ägde rum på sommaren med anledning av centralstyrelsebeslutet av den 20 juni angående understödandet av vänsterpartierna. Mot detta beslut uttalade ordföranden och mötets majoritet sin protest.

Föreningen har liksom föregående år samlats måndagsaftnarna kl. 6—8 å vanlig lokal, varannan vecka till diskussion över olika sociala eller politiska ämnen, varannan vecka till läsafton.

I synnerhet ha diskussionsmötena rönt stor tillslutning. Ett par gånger har offentlig diskussion ägt rum.

Den 26 april höll fru Greta Holmgren en mycket talrikt besökt vis- och sagoafton.

På inbjudan av fru C. Benedicks-Bruce besökte ett 30-tal deltagarna i sommarens stora rösträttskongress Visby den 21 juni. I färden deltog representanter från 15 nationer: Sverige, Norge, Danmark, Finland, Island, England, Holland, Frankrike, Tyskland, Österrike, Ungarn, Canada, Förenta staterna, Australkontinenten och Nya Zeeland. Fru Benedicks-Bruce hade på det mest storartade och frikostiga sätt ordnat för gästernas mottagande, och dagen blev också i allo lyckad, efterlämnande hos deltagarna ett oförgätligt minne.

I allmänhet har ortspressen visat sig fördelaktigt stämd mot föreningen.

Av föreningens medlemmar är ordföranden skolrådsledamot i Vestkinde.

142. Vivsta varv.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Anna Sundblad*.

Centralstyrelsesuppleant: folkskollärarinnan fröken *Alice Johansson*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 offentligt möte, 3 samkväm samt 1 offentlig föreläsning av fröken *Elin Wahlquist* över ämnet: »Några drag ur rösträttens historia». Ordföranden är medlem av fattigvårdsstyrelsen i Timrå socken.

143. Vänersborg.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Ingrid Bergius*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Julia Beckeman*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 3 föreningsmöten, 1 offentligt möte, 1 diskussionsmöte, 2 samkväm, 1 sagoafton av fru *Elsa Blomgren* och en redogörelse för rösträttskongressen i Stockholm med ljusbilder. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 styrelsemedlem och 1 suppleant i fattigvården.

144. Västervik.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Gerda Assarsson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Hedvig Salenius*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 7 föreningsmöten.

145. Västerås.

Ordförande: fru *Ida Johansson*.

Centralstyrelsemedlem: fru *Maja Strandberg*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Ruth Randall-Edström*.

Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden, 4 föreningsmöten, 3 samkväm och 1 offentlig föreläsning av d:r Alexandra Skoglund om »Gift kvinnas rättsliga ställning». Vid årets första föreningsmöte uppfördes »En enquête i Hades», vilken mottogs med livligt bifall. Därefter överlämnades till föreningens avgående ordförande, fru Maja Strandberg, en minnesgåva som ett uttryck av föreningens tacksamhet för hennes intresserade arbete inom densamma. Vid ett följande föreningsmöte diskuterades frågan: »Behövs kvinnan i den legala fattigvården?» och voro under den följande livliga diskussionen alla ense om, att kvinnan här har en stor uppgift att fylla. Beslut fattades att anmoda stadens övriga kvinnoföreningar att tillsammans med F. K. P. R. ingå till stadsfullmäktige med anhållan om lämpliga kvinnors inval såväl i fattigvårdsstyrelsen som bland dess vårdare. Sedan föreningarna gemensamt gjort framställning i frågan, ha stadsfullmäktige tillmötesgått kvinnornas önskan i detta fall.

Vid första mötet på hösten skildrade fru Strandberg sina intryck från årets rösträttskongress i Stockholm och visade därvid en del skioptikonbilder. Tillsammans med Kvinnoklubben och Vita bandet har föreningen under hösten anordnat ett större opinionsmöte med anledning av det tilltagande rusdrycksbruket inom staden. Detta möte rönt stor tillslutning.

De under år 1910 pågående kurserna i matlagning fortsattes under våren 1911, men ha under hösten legat nere, då svårigheter visat sig att erhålla allmänna anslag, eftersom sådana numera ej beviljas politiska föreningar. Dock är att hoppas, att enskilda personer upptaga och fortsätta kurserna, vilka visat sig fylla ett behov och omfattats med stort intresse.

Av föreningens medlemmar äro 1 ledamot och 1 suppleant i folkskolestyrelsen, 1 medlem av barnavårds- och 3 av fosterbarnsnämnden, 1 medlem av fattigvårdsstyrelsen och 3 fattigvårdare. Riksdagskandidaterna hava interPELLERATS.

Kvinnorna ha genom upprop i platstidningarna blivit kraftigt uppmanade att deklarerera.

Agitationskort ha utsänts och föreningens medlemmar ha under året ökat med 31 personer.

146. Växjö.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fil. d.r. fru *Gulli Petrini*.
Centralstyrelsesuppleant: stadsbarnmorskan fröken *Stina Åkerstén*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten, de senare med föredrag, diskussion och samkväm. Likaså ha ett par studiecirklar anordnats.

Offentligt föredrag har hållits av fru Ellen Hagen om »Den internationella rösträttsrörelsen».

Vid tiden för Första-kammarvalen avsände styrelsen tillsammans med styrelserna för föreningarna i Alvesta, Elmhult, Ljungby och Markaryd de av V. U. förordade interpellationscirkulären till länets förutvarande Första kammar-ledamöter. Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig, 1 medlem av folkskolestyrelsen. Ordföranden är styrelsemedlem i Frisinnade valmansföreningen i Växjö.

147. Ystad.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Maria Munthe*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Judith Winther*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 1 föreningsmöte.

148. Åmål.

Ordförande och centralstyrelsesuppleant: fru *Elisabeth Palmertz*.
Centralstyrelsemedlem: lärarinnan fröken *Emma Beckman*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och föreningsmöten.

Föreningen har anskaffat en del broschyrer i sociala frågor, vilka cirkulerat bland medlemmarna.

Ett upprop till de gifta kvinnorna att begagna sig av de möjligheter, som stå till buds för att erhålla kommunala rättigheter, har införts i stadens tidning.

Av föreningens medlemmar är 1 medlem i stadens biblioteksstyrelse och 1 fattigvårdare.

149. Åtvidaberg.

Ordförande: lärarinnan fröken *Maria Johansson*.
Centralstyrelsemedlem: fru *Hilma Almgren*.
Centralstyrelsesuppleant: fru *Zelma Skog*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

150. Ängelholm.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Sofi Lindstedt*.

Centralstyrelsesuppleant: författarinnan fröken *Ellen Wester*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden, 1 föreningsmöte och 1 offentligt möte. Av föreningens medlemmar äro 1 stadsfullmäktig, 2 ledamöter i fattigvårdsstyrelsen, 1 medlem i barnavårdsnämnden, 1 kronouppbörds-kassör. 2 medlemmar äro styrelsemedlemmar i Liberala föreningen.

151. Örebro.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fru *Elin Agrelius*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Annie Gunnarsson*.

Under året ha hållits 13 styrelse- och 9 föreningsmöten; samt 1 samkväm å Grand hotel, till vilket inbjudits utomstående damer och herrar.

De ordinarie föreningsmötena ha till största delen avhållits i Nya Elementarskolan, som gratis upplåtits.

I början av febr. ordnade föreningen en synnerligen lyckad basar, kallad »Rösträttskvinnornas hindermassa», som i netto inbragte 1,000 kronor.

Av dessa utdelades 200 kr. till 20 stycken gamla fattiga kvinnor, 300 kr. tillförl kongresskassan.

Tvenne studiecirkelar med 24 medlemmar ha under våren arbetat.

Den 8 okt. höll fil. kand. fru Ragnhild Modin-Ringström föredrag om »De tyska kvinnorna och de svenska», och den 6 nov. avhölls i Örebro kyrka den sedvanliga fosterländska festen med föredrag av pastor Hagb. Isberg från Malmö över ämnet: »Varifrån hotar faran?». Vid detta tillfälle utdelades gratis 500 ex. av Selma Lagerlöfs »Hem och stat».

Föreningen har tyvärr mot slutet av arbetsåret mist sin värderade ordf. fru Elin Agrelius, som i sept. avflyttade till Stockholm.

Av förtroendeuppdrag, som innehavas av medlemmar i Örebro F. K. P. R. märkas: 1 stadsfullmäktig, 1 ledamot av folkskolestyrelsen, 1 ledamot, 1 suppleant i fattigvårdsstyrelsen.

Föreningen har såsom gåva, av en för saken intresserad person erhållit egen telefon.

152. Öregrund.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: folkskollärarinnan
fröken *Elna Nilsson*.

Under året ha hållits 2 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten. Av föreningens medlemmar är 1 stadsrevisor, 1 ledamot av fattigvårdsstyrelsen och 1 av barnavårdsnämnden.

153. Örnsköldsvik.

Ordförande: fröken *Helga Frånberg*.

Centralstyrelsemedlem: fröken *Marie Louise Åkerblom*.

Centralstyrelsesuppleant: fru *Anna Perman*.

Under året ha hållits 4 styrelsesammanträden, 5 föreningsmöten, 1 diskussionsmöte, 1 samkväm och 1 offentlig föreläsning av fru *Ella Billing* om »Kvinnan och samhällsfrågorna». Föreningen har gemensamt med övriga föreningar inom länet interpellat länets riksdagsmän i Första kammaren. Föreningen har med 50 kr. bidragit till kongressen och sänt ett ombud.

Rätt mycket har under året gjorts för att förvärva nya medlemmar. Så ha t. ex. en del av stadens damer, som man trott intressera sig för föreningens verksamhet, erhållit skriftliga uppmaningar att inträda i föreningen. Dessutom ha 300 ex. av flygskriften »Mor Karin» rekvirerats och utdelats med den ena av stadens tidningar.

154. Östersund.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: teckningslärarinnan
fröken *Anna Hultquist*.

Centralstyrelsesuppleant: föreståndarinnan för Jämtslöjd
fröken *Agnes Ericsson*.

Under året ha hållits 9 styrelsesammanträden, 6 föreningsmöten, 1 offentligt möte, en Frödingsafton av lektor *Ljungstedt*, 1 diskussionsmöte, 1 samkväm och 2 offentliga föreläsningar, av fru *Ella Billing* om »Kvinnan och samhällsfrågorna» och av fru *Ellen Hagen* om »Kvinnan och medborgarrätten».

Av föreningens medlemmar är 1 stadsfullmäktig och 1 medlem i skolstyrelsen. Föreningen har utsänt upprop till alla röstberättigade kvinnor att delta i de kommunala valen.

Ordföranden samt 2 medlemmar av Östersunds F. K. P. R. besökte den 2 dec. Järpen, där de höllo föredrag. Fru *H. Svens*

son talade om »Kvinnans kamp för rösträtten» och fröken Bertha Hultqvist talade om »Kongressen i somras», varefter skioptikombilder visades från kongressen.

155. Östhammar.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: gymnastikdirektören och bankkassören fröken *Signe Jacobson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden och 2 föreningsmöten.

156. Öxnered.

Ordförande och centralstyrelsemedlem: fröken *Ida Larsson*.

Centralstyrelsesuppleant: lärarinnan fröken *Hilma Jacobson*.

Under året ha hållits 3 styrelsesammanträden, 2 föreningsmöten, 1 offentligt möte med föredrag om »Valarbetet och F. K. P. R:s ställning efter Andra-kammarvalen.» Av föreningens medlemmar är 1 ledamot i barnavårdsnämnden och 1 i kommunalnämnden.

Filialer.

- Eringsboda**¹ (15), filial till Ronneby. Representant på platsen:
fru Jenny Johansson.
- Krylbo** (17), filial till Avesta.
- Kungsbacka** (18), filial till Göteborg. Representant på platsen:
fru Beda Zetterström.
- Kungsör**, filial till Strängnäs.
- Leksand** (27), filial till Falun. Representant på platsen: fröken
A. Broman.
- Ljungsbro** (35), filial till Linköping. Representant på platsen: fru
Anna Lidström.
- Mariefred** (20), filial till Strängnäs.
- Moskussel** (11), filial till Arvidsjaur. Representant på platsen:
fru Anna Lidström.
- Mörtrum** (11), filial till Ronneby. Representant på platsen: fru
Tilda Berggren.
- Torpshammar** (48), filial till Sundsvall. Representant på platsen:
fröken Elin Franzén.
- Vadsteå** (29), filial till Linköping. Representant på platsen:
fröken H. Sjölander.
- Vara** (20), filial till Skara.
- Vindeln** (4), filial till Umeå.
- Vännäs** (5), filial till Umeå. Representant på platsen: fru Hilda
Westring.
- Väse** (12), filial till Karlstad.
- Ånge** (16), filial till Sundsvall. Representant på platsen: fru
Hildur Vestman.

¹ Självständig förening i början av 1912.

Länsförbundens årsberättelser.

Gävleborgsförbundet.

Till Gävleborgsförbundet, som bildades den 2 juni 1908, äro samtliga 13 inom länet befintliga F. K. P. R. anslutna. Angelägenheterna handhas som hittills av ett arbetsutskott om tre personer i Gävle (ordf.: fru Klara Lindh, sekr.: fröken Anna Sundbom, kassaförvaltare: fröken Anna Lindborg) samt två suppleanter.

Årsmötet ägde rum i Ljusdal den 17—18 april. Vid enskilt möte andra dagens f. m. beslöts, att Gävleborgsförbundet skulle arbeta på samma sätt som förut, d. v. s. utan stadgar och att vid årsmötet skulle uppgöras riktlinjer för arbetet under följande år. Åt en kommitté på tre personer uppdrogs att utreda frågan om vad av Gävleborgsförbundet kan uträttas med avseende på den unga kvinnans praktiska utbildning, särskilt på landsbygden, och att hos hushållningssällskapet söka utverka att överskottet å av landstinget anslagna medel till skolkök skulle få användas till utvidgade kurser på 8 å 10 veckor.

Första mötesdagen var offentligt möte anordnat, varvid fröken Elin Pålman talade om "Kvinnorna och samhällsarbetet". En resolution fattades gående ut på, att årets riksdag måtte finna det riktigt och klokt att ett avgörande steg äntligen tages till lösande av kvinnorösträttsfrågan. Andra dagen var på kvällen diskussionsmöte anordnat tillsammans med Ljusdals F. K. P. R.

I enlighet med av enskilda mötet fattat beslut har A. U. dels tillställt länets riksdagsmän en upplysande skrivelse med anledning av ett av herr Fornander inom 1:sta kammaren fällt yttrande, att kravet på kvinnors medlemskap i hushållningssällskapen förefölle något sökt och att från kvinnohåll något sådant krav icke framställts, dels gjort hemställan till föreläsningföreningarna och hushållsgillena inom länet att föreläsningar måtte anordnas rörande "huslig ekonomi och dess sociala betydelse".

Länets nyvalda riksdagsmän ha av A. U. interPELLERATS om sin ställning till kvinnornas rösträttsfråga och svaren insänts till V. U.

Genom A. U:s förmedling har fru Ella Billing gjort en föredragsturné genom länet, varvid hon talat om "Kvinnan i hemmet och samhället", sagoaftnar av fru Greta Holmgren ha anordnats inom en del F. K. P. R. och enstaka föredrag ha hållits på flera platser. Som förut har A. U. genom korrespondens och utsändande av meddelanden stått i rapport med länets olika F. K. P. R.

Skaraborgs länsförbund.

Skaraborgs länsförbund räknar nu åtta föreningar och en filial, nämligen Mariestad, Skara, Skövde, Lidköping, Falköping, Hjo, Tidaholm och Stenstorp samt filialen Vara. Dess styrelse utgöres fortfarande av fru Andriette Florén, Mariestad, fru Jenny Lindberger, dito, samt fru Jenny Velander, Skara. Revisorer äro fröken Evy Möller, Stenstorp, samt fröken Lotten Ahlström, Falköping.

Årsmöte ägde rum den 8—9 april i Mariestad. Den 8 sammanträdde styrelsen, ombud från anslutna föreningar samt Mariestads F. K. P. R. i flickskolan. Fru Rydström, Stenstorp, redogjorde för centralstyrelsemötet i Stockholm, fru Velander för länsförbundets verksamhet under år 1910 och fru Florén uppdrog riktlinjer för årets verksamhet, vilka av de närvarande antogos.

På aftonen gavs en anslående fest på teatern. Salongen var nästan fullsatt och applåderna mycket livliga. Programmet upptog musik av Katrinefors musikkår, sång av en del av sångföreningen Vadsbokören, rösträttskåseri av fru Velander samt "En enquête i Hades", som gjorde stor succés. Efter föreställningen intogs gemensam supé på Nya Hushållsskolan.

I slutet av februari ordnades en turné med fru Ella Billing som talare. Senare på året talade fru Billing i Mariestad.

Före valet till Första kammaren interPELLERADES alla riksdagsmannakandidaterna angående deras ställning till kvinnans politiska rösträtt. De tre frisinnade förklarade sig för den, alla övriga emot.

I sommarens valrörelse har förbundets sekreterare på Landsföreningens uppdrag deltagit dels genom att anordna turnéer för fru Augusta Widebeck och fru Ellen Hagen, dels genom att tala på 13 valmöten i olika delar av landet, därav tre inom länet.

Hon var anmodad att tala på minst lika många andra platser men måste på grund av bristande tid avböja dessa uppdrag.

Inom länet ha spritts 4,000 cirkulär med inbjudning till anslutning till förbundet samt utdelats en ganska stor mängd litteratur.

Skåneförbundet.

Skåneförbundet har under år 1911 ökats med en nybildad rösträttsförening, nämligen *Ousby*.

Årets valarbete har helt naturligt lagt beslag på så gott som all förbundets verksamhet under första halvåret. Å valmötena inom provinsen hava jur. kand. fru Anna Wicksell, fru Ella Billing, fröken Sigrid Kruse, fru Louise av Ekenstam samt doktor Gulli Petrini talat för ett sammanlagt åhörareantal av c:a 11,000 personer.

Förbundet har under årets lopp anordnat åtskilliga föredrag. Så har d:r Petrini talat i Kristianstad, Klippan och Lund med ämne: "Kvinnorna och det kommunala arbetet", samt i Eslöv, Trelleborg och Skurup med ämne: "Ansvarsmedveten politik". Jur. kand. fru Anna Wicksell har talat i Skurup, Markaryd, Kristianstad, Klippan och Trelleborg över ämnet: "Önskemål angående den gifta kvinnans rättsliga ställning". Fröken Gertrud Bergström har föreläst i Hörby och Landskrona samt i Hässleholms och Halmstads föreläsningföreningar över ämnet: "Dyr och billig föda". Auditör N. av Ekenstam har hållit föredrag i Helsingborg över ämnet: "Den allmänna opinionens tyranni", och fru Ella Billing i Ousby över ämnet: "Kvinnan och medborgarrätten".

Den 29 oktober hölls i Eslöv ett offentligt kvinnomöte i regleringsfrågan, anordnat av förbundet. Mötet rönste stor tillslutning från provinsens alla delar. Härvid höll d:r Thora Wigardh, Göteborg, ett mycket uppmärksammat föredrag i regleringsfrågan, varefter fru Ella Billing talade över ämnet: "Uppfostran till sedlig kraft". Mötet antog följande resolution:

"Ett hundratal kvinnor från skilda orter i Skåne, samlade till offentligt möte i Eslöv den 29 oktober för att överlägga om regleringskommitténs förslag till åtgärder för motarbetande av de smittosamma könssjukdomarnes spridning, uttala sig för att en blivande lagstiftning måtte komma att grunda sig på de i prof. Johanssons och dir. Westerbergs reservationer uttalade meningarna".

Årets riksdagskandidater till 1:sta kammaren inom Malmöhus och Kristianstads län hava genom frågeformulär interPELLERATS angående deras ställning till kvinnornas rösträttsfråga. Å de 25 skrivelserna hava ingått 22 svar, 13 gynnsamma, 4 direkt avböjande, 5 svävande.

Stockholms länsförbund.

Stockholms länsförbund för kvinnans politiska rösträtt hade årsmöte i Södertälje den 23 okt. Samma dag anordnade länsförbundet i förening med Södertälje F. K. P. R. ett offentligt möte med d:r Gulli Petrini, fröken Anna Lindhagen, fru Maria Bolin och borgmästare Jakob Pettersson som talare. Vid årsmötet företogs val av medlemmar i arbetsnämnden, 6 ordinarie och 4 suppleanter. Till ordförande omvaldes fröken Anna Lindhagen och till sekreterare fru Maria Dehn.

Genom arbetsnämnden interPELLERADES länets kandidater till Första kammaren rörande deras ställning till kvinnans politiska rösträtt.

Under sommarens valrörelse sändes genom arbetsnämndens försorg kvinnliga talare till en del möten i Södertörn. Särskilt talade fru M. Dehn på flera möten.

Södermanlands länsförbund.

Årsmöte hölls i Nyköping 24—25 mars med offentliga föredrag av elementarskoleföreståndarinnan fröken Molin och fru A. Widebeck. Arbetsutskott: Fru A. Widebeck, förbundets ordförande; fröken A. Gustafson, kassaförvaltare och fru A. Johanson, sekreterare sedan fröken E. Pålman avflyttat från länet. Vid årsmötet väcktes av ordf. förslag om utgivande av en billig rösträttstidning, sedan frågan därom fallit igenom vid ordinarie centralstyrelsemöte. — Ordf. fick i uppdrag att träffa anstalter för utgivande av en dylik.

Länets samtliga 1:sta kammarkandidater hava interPELLERATS genom skrivelser.

Fru Ella Billing har under hösten gjort en turné genom länet.

Till fröken Elin Pålman har avlåtits en tacksamhetsskrivelse för hennes fruktbringande arbete inom länsförbundet. Förbundet

har med glädje erfarit att fröken Pålman kommer åter till länet och att hennes förändrade levnadsställning icke kommer att göra avbräck i hennes arbete för rösträttssaken.

Upplands länsförbund.

Gemensamt arbete har detta år endast förekommit vid interpellationer under valrörelsen.

Värmlands länsförbund.

Under sommarens valrörelse talade på vänstermöten: fru Broomé i Karlstad, fru Gunnarsson i Säffle och Kristinehamn, fru Hellberg i Årjäng och Nordmark, fru Velander i Filipstad. Valcirkulär utdelades vid åtskilliga möten.

Årsmötet hölls i Kil den 12 oktober. Föreningarna i Arvika, Edsvalla, Filipstad, Forshaga, Karlstad, Kil och Kristinehamn voro representerade av 14 ombud.

Värmlands 1:sta kammar-ledamöter hava alla interPELLERATS per cirkulär och alla besvarat interpellationen.

Älvsborgsförbundet.

Förbundets årsmöte hölls i Borås den 19 februari. Till arbetsutskott omvaldes fröken Signe Wollter, Trollhättan, ordf., fröken Ingrid Bergius, Vänersborg, sekr. och fröken Ida Larsson, Öxnered, kassaförvaltare.

Förbundets verksamhet har koncentrerats på agitationen för riksdagsmannavalen.

För 2:dra kammarvalen talade kvinnor på 39 valmöten i länet. Av dessa valmöten voro 11 liberala och 28 socialdemokratiska. Talarinnor voro fröken Signe Wollter (26 möten), fröken Ingrid Bergius (10 möten), fru Siri Forssell (2 möten) och fru Frigga Carlberg (1 möte).

Före 1:sta kammarvalen interPELLERADES samtliga kandidater.

På anmodan av förbundet har fru Greta Holmgren i några av förbundets föreningar givit vis- och sagoaftnar till förmån för kongresskassan.

Melleruds F. K. P. R. har under året bildats och anslutit sig till förbundet.

Örebro länsförbund.

Örebro länsförbund omfattar tio föreningar och består av Örebro, Kumla, Hallsberg, Askersund, Nora, Linde, Karlskoga, Degerfors, Kopparberg, och den nu i dagarna av fru Forssell bildade nya föreningen i Frövi.

Styrelsen har bestått av fru S. Forssell, ordf., fröken Berta Bergöö, sekreterare, och fru H. Ekman, kassaförvaltare.

På årsmötet den 4 februari återvaldes fru Forssell till ordf. samt fru Palmberg, Örebro, fröken A. Arenander, Askersund och fru H. Åström, Kumla, till övriga styrelseledamöter. Under året ha bildats 2 nya föreningar Askersund och Frövi; uppryckningsföredrag har hållits i Yxhult, som dock ej blir egen förening.

En synnerligen lyckad instruktionskurs har hållits i Örebro, varvid medverkat fru Frigga Carlberg, d:r Gulli Petrini, fröken Dagny Thorvall, fröken O. Fernander m. fl. Till denna ägde varje medlem inom länet tillträde. För längre bort boende var ordnat inkvartering gratis. Kursen ansågs efterföljansvärd och beslöts på årsmötet att också till nästa år ordna en sådan, helst förlagd till någon mindre förening.

Stadgar för länsförbundet ha utarbetats och antagits. Föredragsresor för agitation ha genom länsförbundet ordnats. Agitation för riksdagsmannavalen har framgångsrikt övats. Uppryckningsföredrag i svaga föreningar äro planlagda. Avgifter från föreningarna till länsförbundet har varit 10 öre pr medlem.

Östergötlands länsförbund.

I början av maj 1911 sände länsförbundet brev till Östergötlands riksdagsmän i 1:sta kammaren med uppmaning att bitraga till lösningen av kvinnornas rösträttsfråga.

Sammanträde hölls i Norrköping den 17 september, varvid föreningarna i Linköping, Norrköping och Söderköping voro re-

presenterade. Från förbundets hittillsvarande ordförande, fröken Jenny Wallerstedt, förelåg avsägelse på grund av sjukdom. Att tjänstgöra som ordförande intill första sammanträdet 1912 valdes d:r Anna Clara Romanus-Alfvén. Efter diskussion om länsförbundets ställning till Centralstyrelsens beslut av den 20 juni, beslöt länsförbundet uppmana de till förbundet anslutna föreningarnas centralstyrelsemedlemmar att för sina respektive föreningar klargöra sin ställning till beslutet, så att varje förening genom omval eller nyval av centralstyrelsemedlem måtte kunna tillkännage sin ställning till detta centralstyrelsebeslut.

På förbundets begäran anordnade Landsföreningen i november en föreläsningsturné i Östergötland.

Nykterhet och kvinnorösträtt.

Med anledning av överdirektör Widells utredning i kvinnorösträttsfrågan.

Att nykterhetssaken väsentligt skulle främjas, om kvinnorna erhöle politisk rösträtt har hittills ansetts så gott som självklart. Man har haft liksom på känn, att kvinnorna, som i regel få vidkännas de värsta följderna av männens alkoholbruk, skulle med glädje använda sin rösträtt för att medverka till inskränkning av rusdryckstrafiken, ja, kanske rent av rikta ett dödande hugg mot densamma. Alkohol å ena sidan, hemliv och uppfyllda försörjningsplikter å den andra äro nu en gång oförenliga motsatser; och då kvinnan är den främsta bäraren av hemmets idé, är det tämligen klart, att hon i regel skall vara att räkna bland vännerna till sådana åtgärder, som avse att inskränka eller utrota alkoholbruket.

Visserligen hör man då och då alkoholens lov uppstämmas från kvinnoläppar, och det gjorde på undertecknad ett beklämmande intryck, när under den stora förbudsomröstningen en del kvinnor nedläto sig till att bli alkoholens ivriga försvarare. Men — behöver jag säga, att dessa kvinnor hörde till en överklassklick, som alls icke kan sägas vara representativ för de svenska kvinnorna? Fråga den stora massan av dem om deras ställning till alkoholfrågan, och deras dom skall vara förkrossande.

Under sådana omständigheter måste det väcka överraskning, att överdirektör Widell i sin nyligen publicerade utredning, när det gäller kvinnorösträttens verkningar i Amerika och Australien använt en del uttryck och siffror, som kunna tolkas så, att kvinnorösträtten skulle komma att bliva menlig för nykterhetssaken eller i varje fall icke göra densamma några tjänster. Antingen skulle man således fullständigt ha misstagit sig på kvinnornas intresse för nykterheten, eller ock skulle detta intresse ha slagit om till sin motsats, i och med att kvinnorna erhållit rösträtt.

Det finns emellertid en tredje möjlighet: att förf:s slutsats är oriktig. Jag skall här söka utreda, hur saken ställer sig för *Amerikas* vidkommande.

Förf. anser, "att en viss ledning för bedömande av nykterhetens ståndpunkt i stater med kvinnorösträtt kan man erhålla genom folkräkningens uppgifter om antalet 'bartenders' (krögare)". Han jämför siffrorna för nämnda stater med medelsiffran för hela Unionen och finner, att "krögarnas antal är i alla stater, som infört rösträtt för kvinnor, utom Utah, betydligt större i förhållande till den vuxna manliga befolkningen än vad fallet är i Unionen överhuvud". Någon bestämd slutsats drager han visserligen ej av dessa siffror, men läsaren får dock det intrycket, att förf. anser, att det är sämre ställt med nykterheten i de stater, som genomfört kvinnorösträtt, än i de övriga.

Att en sådan tanke skulle väcka häpnad, ja löje, i Amerika kan man taga för givet. Den som känner, vilken framträdande del de amerikanska kvinnorna tagit och alltjämt taga i allt nykterhetsarbete, den som vet, att "spetsarna" av kvinnorörelsen äro i regel hängivna nykterhetssvänner, och den som något har fått erfarat den skräck, som rusdrycksintressenterna hysa för blotta tanken på kvinnlig rösträtt, måste fråga sig, om verkligen någon statistik gives, som talar ett sådant språk, som förf. antyder.

Vid närmare granskning visar sig också bevismaterialet vara föga vägande. Statistiken gäller för år 1900. Vid denna tid hade dock allenast 4 av de 7 stater, förf. anger, medgivit kvinnorna rösträtt, och av dessa 4 hade endast en stat under någon längre tid tillämpat densamma. Det måste sålunda redan på grund härav vara oberättigat att draga några slutsatser av statistiken i fråga. Vidare är att märka, att förf. ej jämfört "rösträttsstaterna" med dessas grannstater, vilka leva under närmast liknande förhållanden, utan har tagit ett medeltal av samtliga unionens stater och jämfört denna siffra med "rösträttsstaternas". Denna jämförelse är dock föga rättvis. Som var man vet, är skillnaden högst väsentligt olika i avseende på rusdryckslagstiftning i staterna; somliga tillämpa förbudssystem och ha följaktligen officiellt inga krögare, andra ha mycket höga försäljningsrättsavgifter för rusdrycker, varför antalet krögare är jämförelsevis litet o. s. v. En jämförelse av detta slag kan därför ej tillmätas något värde.

Man frågar sig emellertid, varför förf. blott använt sig av 1900 års siffror och ej gjort sig mödan att förskaffa sådana från senare år. Man får nämligen ett helt annat resultat, om man så gör. Jag skall här meddela några siffror från 1910 och medtager endast de stater, som i statistiken hänföras till "Western Division". Vid uppdelningen av dessa stater kan man lämpligen skilja mellan sådana, som före 1910 ägde kvinnlig rösträtt, sådana som efter 1910 erhållit rösträtt eller där förslag föreligger om röst-

rättens genomförande, samt slutligen sådana stater, där veterligen ännu förslag ej framkommit i frågan.

Jag börjar då med en jämförelse angående antalet *minut-handlare av rusedrycker* pr 10,000 av befolkningen.

1. Röstrettsstater:	
Idaho	31
Wyoming	40
Colorado	34
Utah	29
	<hr/>
Medeltal för gruppen	33.5

2. Nyblivna röstrettsstater:	
Washington	34
Oregon	33
California	73
	<hr/>
Medeltal för gruppen	46.7

3. Stater som ej infört kv. rösträtt:	
Montana	67
N. Mexico	31
Arizona	45
Nevada	190
	<hr/>
Medeltal för gruppen	83.2

Medeltalet för grupp 1 är sålunda mycket lägre än för de båda övriga grupperna, och synnerligen ofördelaktigt ställa sig siffrorna från de stater, som ej medgivit kvinnorna rösträtt. Även om man från grupp 3 undantager Nevada, blir medelsiffran för gruppen högre än för de båda övriga.

Samma fördelaktiga resultat i nykterhetsavseende för kvinnoröstrettsstaterna erhåller man genom att beräkna hur stor del av befolkningen, som är boende inom områden, där *lokalt förbud* är rådande. En sådan undersökning, som är verkställd av "American Antisaloon League", och vid vilken hänsyn ej tagits till frågan om kvinnoröstretts verkningar, ger följande resultat.

1. Röstrettsstater:		% av befolkning, som lever inom förbudsområden.
Colorado	54.5	
Wyoming	32.9	
Idaho	78.3	
Utah	33.5	
	<hr/>	
Medeltal	49.8	

2. *Nybliona rösträttsstater:*

California	10.9
Oregon	42.3
Washington	38.9
Medeltal	30.7

3. *Stater som ej infört kv. rösträtt:*

Montana	3.9
N. Mexico	7.6
Arizona	22.0
Nevada	9.7
Medeltal	10.8

Med ovanstående siffror för ögonen torde man knappast våga det djärva påståendet, att nykterhetssaken ej alls har vunnit något genom den kvinnliga rösträttens genomförande. Jag är övertygad om att hade överdirektör Widell haft kännedom om dessa siffror, han ej skulle funnit anledning till de uttalanden han nu gjort. Möjligen skulle han känt sig manad att fråga, varför ej rösträttsstaterna genomfört allmänt rusdrycksförbud; men han hade nog kunnat hänvisa till sin egen utredning för att tillfredsställande kunna förklara detta. I nämnda utredning belyses nämligen förträffligt de undantagsförhållanden, som råda i dessa stater — dessas karaktär av nybyggarstater med åtföljande ständiga tillflöde av nya, ännu icke amerikaniserade befolkningselement, kvinnornas enorma undertalighet i jämförelse med männen o. s. v. Att man trots detta dock ej står stilla i nykterhetskampen i dessa stater, visas emellertid av de senare årens lagstiftning. År 1907 genomfördes i Colorado det lokala vetot, som vunnit en så stor tillämpning, att numer över hälften av befolkningen lever inom "torrlagt" område. I Idaho har man sedan 1909 genomfört länsvetoprincipen, varigenom 15 av statens 23 län (counties) blivit "torrlagda". I Utah antog parlamentets båda kamrar år 1909 likaledes en lag, som gav länen befogenhet att medelst folkomröstning befria sig från rusdryckshantering, men lagen inhiherades emellertid genom guvernörens veto. I Wyoming beslöt parlamentet år 1909 att avskaffa alla krogar som äro belägna utanför städer och köpingar, varigenom med ett slag 90 % av statens ytområde blev "torrlagt". Det är sant, att man ej heller under de sista åren i dessa avseenden stått stilla i andra delar av Unionen. Men det förefinnes för visso intet skäl att beteckna just kvinnorösträttsstaterna såsom efterblivna i fråga om nykterhetens landvinningar i Amerika.

Med ovanstående tror jag mig ha tillräckligt klargjort den föreliggande utredningens otillförlitlighet vad beträffar dess förmåga att bevisa nykterhetsarbetets läge i de amerikanska kvinnorösträttsstaterna. Men författaren har ju i inledningen till sitt arbete medgivit svårigheten att med statistikens tillhjälp alls fastslå några sociala verkningar av kvinnorösträtten, således även vad nykterheten angår, och har därmed själv till deras rätta värde reducerat de slutledningar, som han då och då under utredningen icke förty låtit undfalla sig.

G. H. von Koch.

Översikt

över Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.
Lokalföreningarnas bildande. Medlemsantalet 31 december 1911.

Föreningens namn	Län	År	Månad	Dag	Medlemsantal	
					Kvinnor	Män
Alvesta.....	Kronobergs	1907	Augusti	31	19	—
Arboga.....	Västmanlands	1904	November	16	62	—
Arvidsjaur.....	Norrbottnens	1907	»	2	48	—
Arvika.....	Värmlands	1905	»	29	130	—
Askersund.....	Örebro	1911	April	28	38	—
Avesta.....	Kopparbergs	1909	Februari	9	15	—
Björknäs.....	Västernorrlands	1911	Januari	17	17	—
Bollnäs.....	Gävleborgs	1909	Mars	24	34	—
Bomhus.....	Gävleborgs	»	Februari	17	17	—
Borgholm.....	Kalmar	1907	November	4	40*	—
Borlänge.....	Kopparbergs	1911	Oktober	13	45	—
Borås.....	Alvsborgs	1908	Maj	7	86	—
Bräcke.....	Jämtlands	»	»	10	32	—
Charlottenberg.....	Värmlands	1910	Mars	12	46	1
Degerfors.....	Örebro	1909	Oktober	31	34	—
Edsvalla.....	Värmlands	1906	November	18	22	—
Eksjö.....	Jönköpings	1904	December	2	42	—
Elmhult.....	Kronobergs	1907	Juli	16	43	1
Enköping.....	Uppsala	1908	Februari	10	27	—
Eskilstuna.....	Södermanlands	»	»	3	85	—
Eslöv.....	Malmöhus	1903	December	4	64	2*
Falkenberg.....	Hallands	»	Maj	5	64	—
Falköping.....	Skaraborgs	1908	Mars	17	19	4

Falun	Kopparbergs	1905	December	11	230	—
Filipstad	Värmlands	»	Mars	26	98	—
Flen	Södermanlands	1909	»	6	24	3
Forshaga	Värmlands	1911	April	9	32	—
Färgelanda	Älvsborgs	1909	»	25	20	3
Färila	Gävleborgs	»	Mars	25	25	—
Gislaved	Jönköpings	1908	Januari	30	9	—
Gnesta	Södermanlands	1907	Oktober	9	28	—
Gräbbestad	Göteborgs	»	Augusti	7	37	5
Grängesberg	Kopparbergs	1905	December	28	21	—
Gränna	Jönköpings	1907	September	13	40	—
Gällivare	Norrbottnens	1904	Januari	10	23	—
Gävle	Gävleborgs	1903	April	4	204	—
Göteborg	Göteborgs	1902	Oktober	7	680	19
Hallsberg	Örebro	1909	»	30	20	—
Halmstad	Hallands	1903	April	24	90	—
Hamrånge	Gävleborgs	1909	Mars	19	19*	—
Haparanda	Norrbottnens	1907	November	19	60	2
Hedemora	Kopparbergs	1906	Maj	10	22	—
Hjo	Skaraborgs	1908	Mars	26	22	—
Hudiksvall	Skaraborgs	1903	December	3	80	1
Huskvarna	Jönköpings	1905	November	28	121	9
Hvetlanda	Jönköpings	1908	December	7	33	6
Hälsingborg	Malmöhus	1903	Februari	19	110	—
Härnösand	Västernorrlands	1904	Mars	2	85	—
Hässleholm	Kristianstads	1907	September	22	44	—
Hörby	Malmöhus	1906	December	6	45	—
Järpen	Jämtlands	1911	Februari	1	29	—
Jönköping	Jönköpings	1906	Mars	8	154	6
Kalmar	Kalmar	1907	April	6	138	—
Karlshamn	Blekinge	1905	Maj	15	32	—
Karlskoga	Örebro	1907	»	15	49	5
Karlskrona	Blekinge	1904	April	9	105	—
Karlstad	Värmlands	1903	Mars	16	192	—
Kil	Värmlands	1906	December	15	33	—
Klippan	Kristianstads	1908	»	2	58	—
			Transport	4,041		67

* Medlemsantalet för 1910; uppgift för 1911 saknas.

Föreningens namn	Län	År	Månad	Dag	Medlemsantal	
					Kvinnor	Män
Kopparberg	Örebro	1906	Januari	31	4,041	67
Kristianstad	Kristianstads	»	November	21	52	3
Kristinehamn	Värmlands	1910	April	8	123	—
Krokstrand	Göteborgs	»	Juni	26	35	12
Kumla	Örebro	1906	April	28	117	—
Köping	Västmanlands	1908	»	21	47	—
Landskrona	Malmöhus	1903	»	6	87	—
Lidköping	Skaraborgs	1906	Maj	9	28	—
Lilla Edet	Älvsborgs	1908	»	2	20*	—
Lindesberg	Örebro	1905	December	12	34	5
Linköping	Östergötlands	1903	Maj	2	128	—
Ljungby	Kronobergs	1907	Augusti	5	36	—
Ljusdal	Gävleborgs	»	»	17	82	—
Ludvika	Kopparbergs	1905	December	10	30	—
Luleå	Norrbottnens	1907	Juli	11	139	—
Lund	Malmöhus	1903	Januari	24	126	—
Lyckebý	Blekinge	1906	Mars	10	22*	—
Lysekil	Göteborgs	1907	November	6	39	—
Malmö	Malmöhus	1903	April	21	210	1
Mariestad	Skaraborgs	1904	November	21	72	—
Markaryd	Kronobergs	1908	Januari	31	22	—
Marstrand	Göteborgs	»	Juli	6	50	—
Mellerud	Älvsborgs	1911	November	26	17	—
Motala	Östergötlands	1909	»	17	19*	—
Munkfors	Värmlands	1910	April	4	32	—
Neder-Kalix	Norrbottnens	1907	Augusti	10	36	—
Nora	Örebro	1905	December	17	28	—
Norberg	Västmanlands	1909	November	5	31	4
Norrahammar	Jönköpings	1907	Januari	3	50	—
Norrköping	Östergötlands	1903	Oktober	24	208	—

Norrsundet.....	1909	Mars	19	17	—
Norrälje.....	1905	November	6	53	—
Nyköping.....	1903	Februari	9	98	—
Nässjö.....	1909	December	13	34	—
Ockelbo.....	»	Mars	21	39	—
Oskarshamn.....	1907	November	22	89	—
Osby.....	1911	September	14	21	1
Oviken.....	1908	April	7	30	—
Piteå.....	1907	Juli	10	30	—
Ronneby.....	1903	April	24	160	—
Sandviken.....	1907	Juni	2	39	—
Sigtuna.....	»	Augusti	20	20	5
Simrishamn.....	»	December	8	23	—
Skara.....	1903	November	27	57	3
Skee.....	1911	»	12	6	—
Skellefteå.....	1907	Juli	8	32	—
Skurup.....	1909	Augusti	26	18	2
Skutskär.....	1906	April	4	50	—
Skövde.....	1909	September	4	24	—
Sollefteå.....	1906	Oktober	22	56	—
Stenstorp.....	1909	Augusti	1	18	—
Stockholm.....	1902	Juni	4	2,213	—
Storvik.....	1907	December	15	36	—
Strängnäs.....	1903	Februari	14	59	1
Strömstad.....	1906	»	16	51	5
Sund (Skön).....	1910	»	23	41	—
Sundsvall.....	1903	December	4	150	—
Surte.....	1910	Maj	7	17	1
Svartvik.....	»	Februari	26	45	—
Säffe.....	1907	Januari	7	41	5
Söderhamn.....	1903	December	9	85	—
Söderköping.....	1907	November	30	36	1
Södertälje.....	1906	Februari	9	79	—
Sölvesborg.....	1911	Maj	4	68	22
Tidaholm.....	1906	»	15	28	—
Tierp.....	1909	Oktober	17	22	2
				Transport	140
				9,881	

Föreningens namn	Län	År	Månad	Dag	Medlemsantal	
					Kvinnor	Män
Tingsryd	Kronobergs	1907	Oktober	22	9,881	140
Torshälla	Södermanlands	1909	Mars	19	22	1
Torsåker	Gävleborgs	1910	April	—	19	—
Tranås	Jönköpings	1910	November	—	20	—
Trelleborg	Malmöhus	1906	Maj	5	34	—
Trollhättan	Älvsborgs	1907	September	12	104	8
Uddeholm	Värmlands	1910	April	3	26	1
Uddevalla	Göteborgs	1905	Februari	10	114	8
Ulricehamn	Älvsborgs	1908	Oktober	1	41	6
Umeå	Västerbottens	1903	November	24	160	5
Uppsala	Uppsala	1903	Mars	21	194	—
Varberg	Hallands	1903	April	20	89	—
Vaxholm	Stockholms	1905	November	26	64	4
Vimmerby	Kalmar	1908	Mars	7	10	—
Visby	Gottlands	1906	September	19	95	—
Vivsta varv	Västernorrlands	1910	Februari	23	50	—
Vänersborg	Älvsborgs	1904	December	6	36	—
Västervik	Kalmar	1906	November	28	40	—
Västerås	Västmanlands	1906	Oktober	13	149	—
Växjö	Kronobergs	1903	Mars	23	70	—
Ystad	Malmöhus	1908	November	25	48	—
Ämål	Älvsborgs	1906	Oktober	5	21	—
Åtvidaberg	Östergötlands	1908	April	18	15	—
Angelholm	Malmöhus	1903	Maj	23	40	—
Örebro	Örebro	1907	Augusti	13	86	—
Öregrund	Stockholms	1907	November	12	60	—
Örnsköldsvik	Västernorrlands	1903	December	30	60	—
Östersund	Jämtlands	1908	Februari	14	112	—
Östhammar	Stockholms	1908	Februari	1	35	—
Öxneved	Älvsborgs	1908	April	5	41	9

** Eringsboda.....	Blekinge	1910	—	—	15
** Kivlbo	Kopparbergs.....	1909	—	—	22
** Kungsbacka	Hallands	1910	December	6	18
** Kungsör	Södermanlands	1907	Mars	7	13
** Leksand	Kopparbergs.....	1909	—	—	27
** Ljungsbro	Östergötlands	1907	—	—	35
** Mariefred	Södermanlands	1907	Augusti	18	20
** Moskussel	Norrbottnens	1911	—	—	11
** Mörrum	Blekinge	1910	—	—	11
** Torpshamnar	Västernorrlands	—	—	—	48
** Vadstena.....	Östergötlands	1904	—	—	29
** Vara	Skaraborgs	1911	—	—	20
** Vindeln	Västerbottnens	—	—	—	4
** Vännäs	Västerbottnens	—	—	—	5
** Väse	Värmlands	1910	—	—	12
** Ånge	Västernorrlands	—	—	—	16
	Summa	12,042			182

** Filialer.

Rösträttslitteratur m. m.

- Gustaf A. Aldén:** *Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter.* 15 öre.
- F. A. Bather, M. A., D. Sc., F. R. S.:** *Till de svenska männen.* Utgivet av Uppsala F. K. P. R. 6 öre; 4:50 pr 100 ex.
- Nathanael Beskow:** *Till frågan om kvinnans politiska rösträtt.* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.
- Ezaline Boheman:** *Riksdagsmannavalen 1911 och kvinnornas rösträttsfråga.* Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.
- Hilma Borelius:** *Varför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigat?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 10 öre.
- Anna Bugge-Wicksell:** *Gifta kvinnors kommunala rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 25 öre pr 100 ex.
- Frigga Carlberg:** *Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen.* Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.
- Varför fru Håkanssons dotter gick in i rösträttsföreningen.* Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.
- När begreppen klarna.* Dramatisk bagatell i 2 scener. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 25 öre.
- Vem löser bojan?* Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.
- Carrie Chapman Catt:** *Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?* Jämte en kort biografi över Mrs. Catt av Ezaline Boheman. Utgivet av L. K. P. R. 15 öre.
- Teresia Eurén:** *Uppåt.* Dikt. Utgivet av Uppsala F. K. P. R. 1:50 pr 100 ex.
- H. E. Hallberg:** *Kvinnan i hemmet och samhället.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.
- Ann Margret Holmgren:** *Mor Karin.* Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.
- Anna Kleman:** *Kvinnans medborgarrätt.* 25 öre.
- Sigrid Kruse:** *Grannarna.* Utgivet av L. K. P. R. 2 öre.
- Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 90 öre pr 100 ex.

- Selma Lagerlöf:** *Hem och stat.* Utgivet av Falu F. K. P. R. 5 öre.
- Klara Lindh:** *Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia i korta drag.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.
- Sofi Lindstedt:** *Varför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.
- Ragnhild Modin:** *Bröllopet på Ensillre.* 25 öre.
- Stina Rodenstam:** *Den unga kvinnans praktiska fostran.* Utgivet av Gävleborgs länsförbund.
- Hilda Sachs:** *Kvinnornas rösträtt.* 25 öre.
- K. A. Sheppard:** *Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.* Utgivet av L. K. P. R. 40 öre.
- Karolina Sjölander:** *Varför ha de religiöst intresserade kvinnorna hittills så litet deltagit i rösträttsarbetet?* Utgivet av Gävle F. K. P. R.
- Mathilda Staël von Holstein:** *Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt.* Utgivet av L. K. P. R. 50 öre.
- Georg Stjernstedt:** *Den svenska kvinnans rättsliga ställning.* 60 öre.
- Nancy Svanberg:** *Goda kamrater.* Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.
- Elin Wahlquist:** *Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.* Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.
- Lydia Wahlström:** *Statsintresset och kvinnans rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 40 öre.
- Principerna för kvinnans rösträtt.* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 10 öre.
- Lärdomar av den kvinnliga rösträttsrörelsen.* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 10 öre.
- Högerkvinnorna och den nuvarande situationen.* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.
- Den svenska kvinnorörelsen.* 45 öre.
- Anna Whitlock:** *Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 10 öre.
- Alice Zimmern:** *Kvinnornas rösträtt i skilda länder.* Med ett förord av Mrs. Chapman Catt. 1 kr.
- Hjalmar Öhrvall:** *Kvinnans anställande i statstjänst.* Utgivet av Uppsala F. K. P. R. 5 öre.
- Festskrift utgiven med anledning av Ann Margret Holmgrens 60-årsdag.* 75 öre.

Hur kunna gifta kvinnor förvärva kommunala rättigheter? 25 öre
pr 100 ex.

Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen.
60 öre pr 100 ex.

Minneslista. (6:te uppl.) 5 öre.

Om sättet att bilda rösträttsföreningar och att leda förhandlingar.
5 öre.

The International Woman Suffrage Alliance. Report of sixth Congress, Stockholm, Sweden. June 12, 13, 14, 15, 16, 17, 1911.
Kr 1:50.

Rösträttsbrevkort.

Brevkort med porträtt och uttalanden av kända förkämpar för kvinnans politiska rösträtt:

Ser. I utgiven av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre pr st., 50 öre pr 12 st.
» II » » Uppsala F. K. P. R. 10 öre pr st., 1 kr. pr 12 st.
» III » » Paul Heckschers förlag. 10 öre pr st., 1 kr. pr 12 st.
Rösträttsspelet. 1 kr.

Rekvitioner å litteratur, brevkort m. m. ställas till

L. K. P. R:s Expedition

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Telefoner: Riks Norr 6 00; Allm. Brunkeb. 9 44.

Öppen alla vardagar kl. 3—4 e. m.

Rösträtt för kvinnor.

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Utkommer den 1 och 15 i var månad.
Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.
All prenumeration sker genom posten.

Redaktion och Expedition:

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Telefoner: Riks Norr 6 00; Allm. Brunkeb. 9 44.

1001847642

